

DEMOKRACIJA

V Liberalni
demokraciji
Slovenije
še naprej
vre. Stranka
dobesedno
razpada.

SPOPAD NA POGORIŠČU

ISSN 1408-0494

9 771408 049069

INTERVJU

Mag. Bernard Brščič

Uboštvo slovenskega liberalizma

www.demokracija.si/knjigarna

Iz arhivov slovenske politične policije

Komunistične tajne službe od njihovega nastanka do leta 1950, vključno z imeni njihovih vodilnih članov. **Avtor uvodnika: dr. Jože Pučnik.** Obseg: 512 strani. Format: 25 cm. Trda vezava. **RAZPRODANO**
Cena: 5.000,00 SIT/20,86 EUR

Mati Slovenija

Pesmi pesnika slovenske pomladi, tradicije, vrednot. **Avtor: Tone Kuntner.** Obseg: 72 strani. Format: 13,5x22,5 cm. Trda vezava.
Cena: 2.200,00 SIT/9,18 EUR

Med svobodo in rdečo zvezdo **USPEŠNICA**

Pripoved iz časa druge svetovne vojne in po njej. Dodan seznam sodelavcev Udbe. **Avtor: Dušan S. Lajovic.** Obseg: 347 strani. Format: 17x24,5 cm. Trda vezava.
Cena: 6.200,00 SIT/25,87 EUR

100 let socialdemokracije

Prikaz klasičnega obdobja slovenske socialdemokracije in njene vnovične oživitve konec prejšnjega stoletja.

Avtor: Milan Zver. Obseg: 125 strani.

Format: 15x21 cm. Brošura.
Cena: 2.200,00 SIT/9,18 EUR

Od osvobodilnega boja do banditizma **USPEŠNICA**

Nekdanji Mačkov pomočnik opisuje svojo razburljivo življenjsko pot. Slikovito predstavlja delovanje Ozne. **Avtor: Albert Svetina.** Obseg: 367 strani. Format: 17x24,5 cm. Trda vezava.
Cena: 6.700,00 SIT/27,95 EUR

Okopi **USPEŠNICA**

Politični razvoj slovenske države od leta 1994. Prodana je bila že v več kot 17.000 izvodih! **Avtor: Janez Janša.** Obseg: 309 strani. Format: 16,5x24,5 cm. Trda vezava.
Cena: 2.200,00 SIT/9,18 EUR

Premiki **USPEŠNICA**

Nastajanje in obramba slovenske države 1988-1992. Prodana v več kot 61.000 izvodih! **Avtor: Janez Janša.** Obseg: 363 strani. Format: 15,5x23,5 cm. Trda vezava.
Cena: 2.200,00 SIT/9,18 EUR

Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili

Ustava Združenih držav Amerike je najstarejša veljavna pisana ustava v svetu, pa tudi najpomembnejše, najvplivnejše in najbolj študirano pravno besedilo, kar jih je bilo napisanih. Po več kot dveh stoletjih se še danes uporablja v domala nespremenjeni obliki. Neizmeren je tudi njen vpliv na ustavni razvoj v Evropi in drugod po svetu. **Avtorja: mag. Klemen Jaklič in mag. Jurij Toplak.** Obseg: 144 strani. Format: 11x16 cm. Trda vezava.
Cena: 4.990,00 SIT/20,82 EUR

Državna ureditev Republike Slovenije

Knjiga prinaša aktualen pregled zakonodaje s področja države in ustavne ureditve Republike Slovenije. **Uredniki: prof. dr. Rafael Cijan, mag. Jurij Toplak, Tadej Dubrovnik.** Obseg: 376 strani. Format: 17x24,5 cm. Trda vezava.
Cena: 8.500,00 SIT/35,46 EUR

Iz zime v pomlad

Metod Berlec

Predsedniške volitve v Belorusiji so bile velika farsa. Beloruski diktator Aleksander Lukašenko ni ničesar prepustil naključju. Že pred volitvami so pripadniki njegovih represivnih organov ustrahovali volivce, posebej opozicijo. Nekatere opozicijske politike so ilegalno aretirali, jih maltretirali, drugim pa so tako zagrenili življenje, da so raje odšli v tujino. Preostali opozicijski voditelji so na volitvah bolj ali manj statoriali in zbrali skupaj manj kot dvajset odstotkov glasov. Po volitvah so nekaj dni poskušali protestirati, vendar se je vse skupaj klavrno končalo. Lukašenko je na Oktobrski trg v Minsku, kjer so se demonstrantje utaborili, v petek ob treh zjutraj poslal posebne policijske enote. Okoli dvesto protestnikov so aretirali, drugi so se razbežali ... Zdi se, da politične pomladi v Belorusiji še lep čas ne bo. Ob tem se lahko zgroženo spomnimo, da je tega zadnjega evropskega samodržca, kršilca temeljnih človekovih pravic in Leninevega oboževalca, še marca 2004 v Sloveniji povsem nerazumljivo gostil nekdanji predsednik države Milan Kučan. Kot da bi se mu kolcalo po starih partijskih časih, ko je skoraj tako obvladoval Slovenijo kot zadnja leta Lukašenko Belorusijo. Je temu diktatorju morda naš nekdanji predsednik pripovedoval, kaj se zgodi, če duh demokracije uide iz steklenice? Kakor koli, zdi se, da Lukašenko ničesar ne prepušča naključju in bo naredil vse, da bo še naprej svoji državi vladal s trdo roko.

Ob dogajanju v Belorusiji smo lahko veseli, da smo se konec osemdesetih in v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja izvili iz totalitarnega režima, čeprav je ta svoje lovke ohranil na številnih področjih slovenske družbe vse do konca leta 2004. Na nekaterih področjih so usedline prejšnjega komunističnega režima vidne še danes. Zato je po vstopu v NATO, Evropsko unijo in zadnjih parlamentarnih volitvah modernizacija Slovenije nadvse nujna. O tem je v svojem zadnjem intervjuju za našo revijo septembra 2002 govoril pokojni Jože Pučnik in pri

tem izpostavil nujnost delovanja pravne države. Z nastopom nove vlade je bilo že marsikaj narejeno. Kot je v torek v državnem zboru ob predstavitvi deklaracije o usmeritvah Slovenije za letošnje delovanje v EU dejal predsednik vlade Janez Janša, Slovenija danes izpolnjuje pogoje pakta stabilnosti in rasti ter pogoje za vstop v evroobmočje, oktobra prihodnje leto pa naj bi stopila tudi v schengensko območje. S tem se bo priključila notranjemu, bolj integriranemu jedru EU, ki prinaša nove priložnosti. Podobno kot Pučnik v omenjenem intervjuju je Janša izpostavil pomembnost modernizacije in uveljavitve pravne države. Zdaj so v Sloveniji največji problem številni sodni zaostanki, o čemer podrobneje pišemo v rubriki „v središču“. Z njimi se moramo po premierjevem mnenju resno spopasti. Z letom 2008 pa lahko pozitivno sliko zaokrožimo s predsedovanjem Evropski uniji.

Seveda nas glavnina predvidenih gospodarskih in socialnih reform še čaka, če se želimo uvrstiti v krog najrazvitejših članic EU. Odstop ministra za razvoj Jožeta P. Damijana na predvidene reforme ne bo bistveno vplival. Vzroki za njegov odstop na tem mestu niso pomembni, pomembneje je, v kakšni smeri in kako daleč bo šel proces reform. Pri tem bo seveda glavno vlogo igral predsednik vlade Janez Janša skupaj s koalicijskimi partnerji. Zaradi relativno majhne večine v državnem zboru bo moral vladno barko zelo spretno krmariti med številnimi čermi. Opozicija in sindikati že sedaj uporabljajo celo vrsto demagoških gesel, da bi reforme ustavili. Še posebej so glasni rdeči sindikalni voditelji, ko vstopajo v prostor, ki jim ga je prepustila razbita in demoralizirana opozicija. Zato bo čut vlade za socialne potrebe ljudi še posebej pomemben.

Nedvomno smo z doseženim večinomah lahko zadovoljni, še posebej če se primerjamo s kakšno Belorusijo. Nekoliko drugače je, če delamo vzporednice s skandinavskimi državami. V tem primeru nas čaka še veliko dela in s tem nove priložnosti. ■

Ob dogajanju v Belorusiji smo lahko veseli, da smo se pred leti izvili iz totalitarnega režima, čeprav je ta svoje lovke ohranil na številnih področjih slovenske družbe vse do konca leta 2004.

UVODNE STRANI

- 9 Zaušnice iz Strasbourga
- 10 **Pogledi:** Volk dlako menja ...
- 11 **Kolumna:** Levo-desna ksenofobija

POLITIKA

- 12 Reforme niso ogrožene
- 14 Brezupno reševanje LDS

GOSPODARSTVO

- 18 Težave mariborskega gospodarstva
- 21 Bik gospodarji na borznih parketih
- 22 Nespametno lastninjenje Telekomu

SLOVENIJA

- 24 Srednje šole se razgalijo
- 26 Kam z radioaktivnimi odpadki?
- 28 Nacionalni praznik, kaj je to?

TUJINA

- 30 Zaposlitvena politika po francosko
- 31 **Globus:** Čakajoč raj
- 32 **Tuji tisk:** Zadnji diktator

INTERVJU

- 34 Mag. Bernard Brščič

NEKOČ IN DANES

- 38 Prešeren v ljubljanskih šolah
- 41 Ateljejski fotografi
- 42 **Naši kraji:** Slovenska zdravilišča

KULTURA

- 46 Umetniki dveh manjšin
- 47 Praznik lutkarjev

OGLEDALO

- 48 **Film:** Reševanje domovine
- 50 **Avtomobilizem:** Hip-hop
- 52 **Zdravje:** Alzheimerjeva bolezen
- 54 **Šport:** Dopinška kriminalka
- 56 **Črna kronika:** Šuštar v zaporu
- 58 **Rumeno:** Anžejev Plan B
- 60 **TV-kuloar:** NMK
- 66 Obliž na rane

34 Intervju: mag. Bernard Brščič

Zaradi prevladujočega obskurantizma se pri nas še ni oblikovalo politično telo, dovezetno za klasičnoliberalni model. Dediščina komunizma je očitno pretežka, večina prebivalstva živi v slepilu tretje poti, to je socialno-tržnega gospodarstva, ki naj bi bilo sinteza najboljšega iz obeh svetov, a je žal v slovenski inkarnaciji prej najslabšega.

12 Operacija brezupno

Največja opozicijska stranka LDS očitno tone čedalje globlje. Notranjim razprtijam, ki jih je v stranko še dodatno prinesel novi predsednik Jelko Kacin, sta se zdaj pridružila še drastičen padeč javnomnenjske podpore in spolni škandal.

14 Spopad na pogorišču

Že v prejšnji številki Demokracije smo na kratko poročali o okrogli mizi z naslovom Uboštvo slovenskega liberalizma, ki je bila 7. marca na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani. Kako je z liberalizmom v Sloveniji danes?

18 Mariborskega težave

Gospodarstvo je v izgubah, nenormalno veliko je blokiranih računov, uspešne so večinoma družbe v večinski državni lasti, finančno posredniške družbe in peščica tistih, ki so v popolni lasti tujcev.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315, Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 434 54 48 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
 01/ 434 54 63 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 434 54 62

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Gregor Drnovšek, Lucija Horvat, Petra Janša, Lovro Kastelic, Barbara Kavtičnik, Aleš Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek

Kolumnisti: mag. Andrej Aplenc, Esad Babačić, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, Reuters, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 550 SIT / 2,29 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

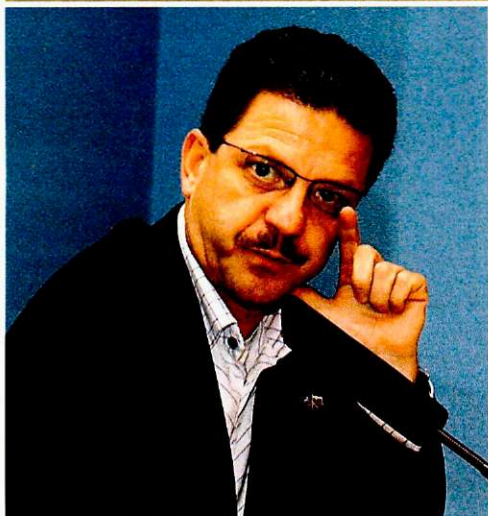
TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor
 Poština plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelk: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Fotografija na naslovnici: FOTO SPRING, fotomontaža

Zdravnike je treba pritegniti k sodelovanju

Gregor Drnovšek

Ob deseti obletnici prve zdravniške stavke smo se z dr. Konradom Kuštrinom, predsednikom zdravniškega sindikata Fides, pogovarjali o tem, kakšne so bile razmere v zdravstvu takrat in kakšne so danes.

Mineva deset let od zdravniške stavke.

Stavka pred desetimi leti je bila nujna, ker je bil takrat zakon o sistemu plač prilagojen uravnilovki, ki je veljala v prejšnjem političnem sistemu. Zdravniki tega pač nismo mogli več tolerirati. Po dolgih mesecih dokazovanja in pregovarjanja z oblastjo nismo dosegli ničesar, zato smo izvedli stavko. Bila je izjemno dobro organizirana, tako da bolniki, ki so takrat potrebovali pomoč, niso bili oškodovani. Tudi zato je bilo javno mnenje na naši strani. Rezultati so bili pravzaprav zelo dobri, saj nam je uspelo doseči dvig plač in te so se potem do leta 2000 približevale razmerju, ki velja v Evropi. Nismo pričakovali ne zahtevali nominalnih evropskih plač, temveč evropsko razmerje med zdravniško in povprečno plačo. V večini evropskih držav je razmerje tako, da ima povprečen specialist za opravljanje rednega obsega dela tri povprečne plače. Mi smo leta 2000 prišli na razmerje 1:2,8, medtem ko je bilo leta 1996 razmerje 1:2,09. Takrat je bil podpisan zadnji aneks, in sicer v dveh delih. Prvi del, ko je bil dr. Bručan prvič minister, je bil realiziran, za realizacijo drugega dela pa je bil v aneksu naveden odložni pogoji. To pomeni, da se v določenem obsegu spremeni poklicna kolektivna pogodba. Kolektivna pogodba je bila napisana leta 1994 in je bila torej potrebna posodobitve. Nato je spet nastopila vlada LDS, minister je postal dr. Keber, ta pa na noben način ni hotel izpolniti odložnega pogoja in izpogajati nove kolektivne pogodbe. Pogajanja so

trajala 88 ur in že takrat nam je postalo jasno, da je bila politična direktiva, da zdravniki ne smejo doseči dviga plač v obliki drugega dela aneksa, ki je bil že izpogajan in objavljen v Uradnem listu RS. Od leta 2000 povprečna plača v Sloveniji raste, zdravniška plača stagnira, razmerje se bliža razmerju, kakršno je bilo leta 1996. Razmerje med povprečno slovensko plačo in povprečno zdravniško plačo, izračunano novembra 2005, je tako padlo na 1:2,3.

Pojavljajo se namigi o zdravniški stavki.

Najprej moram reči, da se o vnovični stavki ne govori. Razlogi gotovo obstajajo, saj se plačno razmerje spet približuje tistemu iz leta 1996. Na to kažejo tudi zahteve nekaterih zdravniških krogov po stavki, vendar mislimo, da je cilje mogoče doseči na drug način. Sindikat se zaveda odgovornosti vodenja stavke in posledic, ki jih tako ali drugače čutijo bolniki. Kot sindikat pa stavke kot legitimnega sredstva ne izključujemo.

Kje bi vzeli denar za povišanje zdravniških plač?

Ta dilema se je vedno pojavljala. Leta 1996 so nam takrat odgovorni politiki postavljali prav to vprašanje in nas hoteli vnaprej okriviti, da bo raven bolnikovih pravic padla, če se nam bodo plače dvignile. V vsem obdobju rasti zdravniških plač do leta 2000 se to ni zgodilo, kar pomeni, da je znotraj sistema prav gotovo zadosti rezerve. Tudi zdaj sem prepričan, da je

te rezerve dovolj in je obseg povišanja denarja na makroekonomskem nivoju (računamo, da gre za okrog 10 milijard proti več kot 400 milijardam, ki so namenjene zdravstvu in s katerim tako ali drugače upravljajo zdravniki), mogoče dobiti znotraj tega proračuna. Hkrati bi ob povečani motivaciji zdravnikov in nekoliko spremenjeni organizaciji upravljanja zdravstvenega sistema, v katerega je minister Keber vrgel 38 milijonov evrov brez vidnih rezultatov, le-ta postal učinkovitejši.

Kako ocenjujete sodelovanje z zdajšnjim ministrstvom in prejšnjim?

Govorim lahko samo v imenu Fidesa. Menim, da so bili odnosi med zdravništvom in ministrstvom za časa dr. Kebra najnižji v zgodovini nove države. Odnosi z ministrom Bručanom so bistveno kvalitetnejši. Razumem, da s tem, ko ima dobre odnose z zdravniškimi organizacijami, tvega vzdevek minister za zdravnike. To je očitek, ki seveda ne drži. To lahko dokažem že s tem, da je ob spremembi zakona o zdravniški službi, ki se tiče nagrajevanja dežurstev, prav minister predlagal, da se morajo v novem zakonu poleg zdravnikov za dežurstva nagraditi tudi medicinske sestre in drugi, ki dežurajo. Minister je verjetno že v prejšnjem mandatu pa tudi kot zdravnik praktik prišel do spoznanja, da je zdravnike treba pritegniti k sodelovanju, da začutijo, da soupravljajo sistem.

Varuh za posebne namene

Ko je lokalni tv-voditelj Jože Činč popljuval kardinala Franca Rodeta, so mnogi čakali, da bo o tej temi kakšno rekel tudi varuh človekovih pravic Matjaž Hanžek, vendar njegovega odziva ni bilo. Glede na to, da se Hanžek odziva samo takrat, ko so prizadete človekove pravice levičarjev, bi se lahko imenoval varuh pravic levičarjev.

ISKRICA

Svobodno ozemlje

Aleksander Škorc

„Imam mandat za pogajanje z vlado ali ga nimam?“ je Pahor nekoliko naveličano vprašal navzoče strankarske modrece.

„Kar se mene tiče, samo pod pogojem, da nam dovolijo ustanoviti svobodno izol-sko ozemlje s širšo okolico. Nekje od Lucije do Črnega Kala bi bilo ravno prav,“ je menila Pečanova.

„Tako je,“ se je brž strinjala Potratova. „Tam bomo lahko v miru vladali po meri človeka, ne pa po meri kapitala. Najprej bomo ustanovili 'sekса prosto cono', kamor pomanjkljivo oblečene mladenke ne bodo imele dostopa. Morda bi bilo celo pametno uvesti nekatere elemente muslimanske mode. Da se nam mladina ne bo preveč skvarila! Tudi ginekološke ambulante bo seveda treba zapreti. Pornografije pri nas pač ne bomo trpe-li. In če se bo na našem ozemlju pomotoma prikazal poslanec Rupar, ga bomo pribili na strunjanski križ.“

„In zažgali. Križ in Ruparja,“ je zavzeto do-dala Pečanova.

„Babnice stare!“ je bruhnilo iz častnega gospoda poslanca Jurija. „Vse, kar je lepega, bi uničile. Pa ne mislim na križ niti na poslanca Ruparja, ki je resnici na ljubo kar fejš fant. Na neki način sva si celo podobna. Ne! Mislim na dekleta. Skrivanje telesne lepote pri dekletih je zame resničen greh in z vse-mi silami se bom boril proti temu. Poglejte samo, kam so prišli muslimani s svojimi cu-njami. Namesto da bi se ukvarjali z mičnimi ženskimi oblinami, se ukvarjajo s smrtno ne-varnimi eksplozivnimi telesi. Ne! Ustanovili bomo kvečjemu 'cono prostega sekса', kjer bodo zatirani soprogi in soproge lahko svo-bodno izživelili svoje frustracije. Tudi križa ne bomo zažgali niti drugih verskih objektov ne, saj se ubogi grešnik pred bogom mnogo laže zagovarja kot pred pobesneno babnico z valjarjem v roki. Verjemite mi, da je tako.“

Potem so se stepili. Pobesnili "moralistki" proti Juriju. Revež ni imel nobene možnosti, a jo je kar dobro odnesel. Nekaj dni je hodil bolj na trdo in nekoliko narazen ter se obča-sno prijemal za prizadeto mesto. „Mislim sem, da imam opraviti z ženskami,“ je zmedeno opravičeval svoj boleči poraz.

Poslanec Potrč je po umiritvi strasti končal sestanek: »Borut, za zdaj imaš omejen man-dat. Edini napotek je: zavlaučaj, dokler se ne zmenimo.«

H-umor

»Mi delamo raziskave v težkih razmerah, vendar jih delamo, in sicer enako profesio-nalno kot doslej.«

(Anketar s FDV Niko Toš še naprej vztraja v „sooblikovanju“ javnega mnenja, čeprav nje-gov inštitut ni več prisesan na državne jasli.)

»Ni mi znano, koliko časa se je to dogaja-lo, moram pa povedati, da to ni praksa na naši šoli.«

(Direktor Srednje šole Domžale Primož Ško-fic meni, da na njegovi šoli le izjemoma pride do kakšnega izgreda ne glede na videopo-snetke, na katerih so nastopali di(v)jaki.)

»Menijo celo, da smo ena izmed svetovnih velesil.«

(Košarkar Boštjan Nachbar je prepričan, da smo na košarkarskem igrišču Slovenci za Američane nočna mora.)

»Bolj me zanima, kateri od aktualnih poslan-cev bi bil sposoben eno uro držati besedo.«

(TV-zabavljac Zmago Batina bi poslance teže eno uro lovil za besedo, kot držal bika za roge.)

»Da je bil socializem v Sloveniji uspešen, govori tudi dejstvo, da je dobrih 30 let po vojni prehitel kapitalistično Argentino.«

(Jože Jež se še vedno navdušuje nad naprednim slovenskim samoupravnim socializmom. Bo-lje biti prvi na vasi kot zadnji v mestu.)

»Spim še vedno samo šest ur na dan.«

(Zoran Janković niti po odhodu iz Merca-torja nima lahkega spanca.)

»Kot sodnik odloča o etičnih in družbenih vprašanjih, ki so povezana z verovanjem ali z družbeno in moralno prakso, ter s tem širi nestrpnost, ksenofobijo, nerazumeva-nje, sovraži vse, kar je ateistično, in druga-če misleče, deluje skrajno diskriminatorno in z velikim številom privilegijev.«

(Nina Huremovič, sekretarka za človeko-ve pravice pri Mladem forumu SD, bruha ogenj in žveplo na Cerkev. V imenu člove-kovih pravic seveda.)

»Tekmovalcem, ki se jim na pripravah ne ljubi delati jutranje gimnastike, ne moreš zaupati, da to delajo doma.«

(Razvpiti smučarski trener Janez Šmitek ni-komur več ne verjame na besedo.)

»Če bi sam lansiral dnevnik in po pol leta ne bi prodal več kot 20.000 izvodov, bi se obesil. Še več! Če bi lansiral tabloid in po pol leta ne bi prodal več kot 20.000 izvo-dov, bi se obesil in potem še ustrelil.«

(Kolumnist Marko Crnkovič razlaga, zakaj se ni lotil napovedanega projekta novega dnevnega časopisa. Očitno je krivo samo-morilsko nagnjenje.)

»Za 'off the record' lahko.«

(Smučar Jure Košir ne želi javno opisovati »druge strani« Hermanna Maierja.)

»To je zelo nevaren predlog.«

(Predsednik SAZU Boštjan Žekš je ob na-povedanih spremembah gimnazijskega programa glede naravoslovnih predmetov razglasil poplah.)

»Zodra je bilo res lepo videti, kako so v pomla-danskem vetru vihrale slovenske zastave.«

(Novopečeni kardinal Franc Rode je bil pa-peževega priznanja vesel tudi zaradi večje prepoznavnosti naše države.)

Dolgo načrtovan prevzem

Pred nekaj dnevi se je iztekla ponudba, po kateri že drugič doslej štirje lastniki – dva državna sklada (KAD in SOD), Evropska banka za razvoj (EBRD) in Maksima Invest – prodajajo 56,6-odstotni lastniški delež čevljarke družbe Alpina Žiri. Po neuradnih podatkih naj bi prodajalci prejeli dve ponudbi, imena pa niso znana. Martin Kopač, predsednik uprave Alpine, pa je pred časom napovedal, da bo zelo verjetno spet poslal ponudbo. Prijavil se je že prvič, vendar so lastniki ponudbo ponovili, da bi pridobili več podatkov o kupcih deležev. Kako se bodo odločili zdaj, še ni znano, dejstvo pa je, da ima družina Kopač že zdaj v lasti skoraj 16 odstotkov Alpine. O lastninjenju Alpine smo se pred kratkim pogovarjali tudi z Bojanom Starmanom, Žirovcem po srcu in duši, nekdanjim direktorjem te družbe, sicer pa kriznim menedžerjem in zdajšnjim poslancem. Starman je dejal, da je bil v Alpini zaposlen 20 let, 8 let je bil direktor in na tem mestu je doživel prehod iz enega sistema v drugega, izgubo premoženja na južnih trgih, iskal nove trge in racionaliziral proizvodni

proces. Sanacijo v Alpini je opravljal brez državnih pomoči. Četudi je bila družba prezadolžena, so v času njegovega vodenja odplačali večino posojil in praktično podvojili novo vrednost na zaposlenega. Družina Kopač je že kmalu začela kupovati delnice od zaposlenih in nekdanjih zaposlenih, po Starmanovem odhodu je Kopač prevzel vodenje družbe, precej zmanjšal število zaposlenih, tako da je od nekdanje Alpine ostalo bore malo. Večinoma gre za trgovino, proizvodnje, ki je imela včasih močno jedro, pa je zelo malo. Očitno je, da se je družina Kopač že dolgo pripravljala na prevzem družbe; pri tem je iz Alpine odstranila vse, ki se niso strinjali z njenim načinom. Trn v peti ji je bil tudi Bojan Starman, ki je, kot pravi, že takrat slutil, kakšno bo lastninjenje družbe. Očitno se ni zmotil, kmalu pa bomo videli, ali se bo Kopačevim načrt izpred več kot desetletja tudi uresničil. Odvisno je seveda tudi od tega, koliko denarja so si vmes nabrali oziroma koliko so pripravljene plačati za večinski lastniški delež Alpine. V. K.

Modrosti tedna

»Osmutka novega zakona (o RTV Slovenija, op. ur.) do danes nisem prebral, na lastni koži pa sem občutil, kakšen je bil stari v praksi, trikrat so me napadili z RTV. In še danes me poredkoma vabijo k sodelovanju, kajti do včeraj so o vsem odločali ljudje kontinuitete.«

(Pisatelj Žarko Petan)

»Izvedba splava in diagnosticiranje ter zdravljenje neplodnosti je bivša socialistična Jugoslavija obravnavala kot enako stvar – šlo je za načrtovanje družin. Ker zakon to obravnava kot pravico, jih je država dolžna finančno kriti. Obstajajo pa razvite evropske države, v katerih ženske denarno prispevajo pri poravnavi stroškov za splav. Ker je javnih sredstev za zdravstvo vedno manj in povpraševanje po zdravljenju neplodnosti v porastu, lahko pričakujemo v bližnji prihodnosti, da bodo ženske ob splavu denarno prispevale.«

(Ginekolog dr. Branko Zorn)

Novosti pri registraciji vozil

Predlog novele zakona o varnosti v cestnem prometu, ki ga je vlada sprejela na svoji seji pretekli teden, bo zagotovo najbolj razveselila lastnike jeklenih konjičkov. Novela predvideva kar dve pomembni novosti, ki bosta precej zmanjšali stroške pri registraciji vozil. Tako bi po novem vsi lastniki novih jeklenih konjičkov prvi tehnični pregled vozila opravili šele štiri leta po prvi registraciji vozila, drugega šest, tretjega pa osem let po njej. Nato bi bili tehnični pregledi znova obvezni vsako leto. Takšna določba, ki jo mora zdaj sprejeti še državni zbor, naj bi veljala samo za vozila, ki ne sodijo v t. i. rizične skupine (to so vozila za javni prevoz, prevoz nevarnega blaga, vozila s prednostjo, avtobusi, avtomobili v avtošolah ipd.), medtem ko bodo morala slednja tehnične preglede še naprej opravljati kot do zdaj. Po mnenju vlade bodo posamezniki in podjetja na ta

Vlada zmanjšuje stroške registracije vozil

način letno prihranili kar okoli 1,77 milijona evrov.

Novela zakona pa predvideva še eno pomembno novost; vozilo bo mogoče registrirati kar po internetu. Kot meni minister za javno upravo Gregor Virant, bo to mogoče storiti takoj, ko bo vzpostavljen potreben računalniški sistem, kar naj bi se po njegovih besedah zgodilo v nekaj mesecih. A. K.

Skrb za manjšino

Zaščitni zakon za Slovence v Italiji se pet let po sprejetju še ne izvaja. Na to sta močno vplivali vladni zavrtni seznama občin v Furlaniji-Juljski krajini, kjer bi se zakon izvajal. Zato je premier Janez Janša 21. marca italijanskemu premierju Berlusconiju poslal pismo, v katerem izraža zaskrbljenost zaradi vnovične zavrtnitve seznama. Slovenija razume skrb svojih rojakov in si želi rešiti to vprašanje v dialogu z italijanskimi institucijami. Janša v pismu pričakuje, da bo italijanska vlada v celoti upoštevala določila in postopke zaščitnega zakona. Dva dni pozneje sta premierja na srečanju predsednikov vlad iz Evropske ljudske stranke pred vrhom EU v Bruslju govorila o vsebini pisma. Janša je pojasnil, da bo italijanski premier poskušal ugoditi njegovi prošnji. Seznam 32 občin je pripravil Paritetni odbor za vprašanja slovenske manjšine, ki ga sestavlja po 10 italijanskih in slovenskih predstavnikov. Nedavno zavrtnitev v Trstu so v Rimu utemeljili z nestrinjanjem občinskih svetnikov, v Čedadu, Miljah in Gorici pa s tem, ker niso preverili tradicionalne navzočnosti manjšine. M. V.

Dvojezičnost ni uresničena.

Rode tudi uradno kardinal

Papež Benedikt XVI. je na konzistoriju pretekli teden imenoval 15 novih kardinalov, med katerimi je tudi slovenski nadškof in prefekt kongregacije ustanov posvečenega življenja in družb apostolskega življenja v Vatikanu Franc Rode.

Papež je nove kardinale imenoval na Trgu sv. Petra v Vatikanu, slovesnost pa je spremljalo več tisoč državljanov, sorodnikov kardinalov in vernikov z vsega sveta. Kot predstavnik slovenske vlade sta se slovesnosti udeležila šolski minister Milan Zver in direktor urada za verske skupnosti Drago Čepar, s strani Cerkve na Slovenskem pa so bili poleg nadškofa Alojza Urana na njej navzoči skoraj vsi škofi in pomožni škofi. Na začetku je papež nagovoril nove kardinale in naštel njihova imena, nato pa se je ameriški nadškof William Joseph Levada Benediktu XVI. zahvalil v imenu novih kardinalov. Po vnovičnem nagovoru, v katerem je papež večkrat izpostavil, da je služba kardinalov sodelovati s papežem pri

Takole je Franc Rode prejel kardinalsko pokrivalo.

vodenju Cerkve, so kardinale prisegli zvestobo, nato pa je sveti oče blagoslovil vsakega novega kardinala posebej in mu izročil značilno škr-

latno ogrinjalo (škrlatna barva pomeni, da so kardinale pripravljene dati življenje za vero) in pokrivalo. V soboto je Benedikt XVI. novim kardinalom na slovesnem somaševanju v vatikanski baziliki sv. Petra podelil še kardinalske prstane.

Z imenovanjem novih kardinalov ima Rimskokatoliška cerkev 193 kardinalov, med katerimi jih ima 120 v primeru papeževe smrti pravico voliti novega papeža (to so vsi tisti, ki so stari manj kot 80 let), med njimi tudi prvi kardinal iz Slovenije Franc Rode. Število kardinalov je sicer omejeno na 120, vendar je že prejšnji papež kot vrhovni zakonodajalec, ki ima pravico spremeniti obstoječo prakso, pri imenovanju kardinalov to število prekorajčil. A. K.

Simboli koroških Slovencev

K identiteti neke skupnosti lahko močno pripomorejo heraldični simboli, ki odražajo njeno pravno in zgodovinsko tradicijo.

Zato je razveseljivo, da je Zbor narodnih predstavnikov (ZNP) pri Narodnem svetu koroških Slovencev (NSKS) prejšnji teden soglasno sprejel pobudo za grb in zastavo, ki bosta za koroške Slovence »simbol skupne zavesti«.

Grb sestavlja knežji kamen v beli barvi na rdečem in modrem ozadju, zastava pa je modra z omenjenim grbom v sredini. Simbola je pripravil Valt Jurčič iz društva Heraldika. Osnutek grba združuje tri slovenske narodne barve, ki izhajajo iz grba dežele Kranjske. Predsednik ZNP Jože Wakounig je izrazil željo, da bi simbol postal »simbol vseh koroških Slovencev ne glede na svetovnonazorsko opredelitev«, zato želijo k uporabi grba in zastave pritegniti tudi druge slovenske organizacije in društva.

Nedavna razprava okoli knežjega kamna je po besedah političnega tajnika NSKS Marjana Pippa pospešila pripravo simbolov, ki je sicer že potekala. Uporaba starodavnega simbola iz časov Karantanije pa naj bi pripomogla k lažji mednarodni uveljavitvi. Ob tem so v ZNP poudarili nadaljevanje svojih prizadevanj za ureditev vprašanja dvojezične topografije. M. V. (Foto: NSKS)

Nov simbol koroških Slovencev?

Sporazum treh podmladkov

Pretekli torek so predsedniki podmladkov treh slovenskih strank – Nikolaj Oblak iz Slovenske demokratske mladine, Robert Ilc iz Mlade Slovenije in Rok Ravnikar iz Nove generacije SLS – podpisali nov sporazum o sodelovanju. Tako obnavljajo sporazum iz predstirih let in se soočajo z današnjimi izzivi za slovensko državo.

Ob tej priložnosti so v ljubljanskem Jazz klubu Gajo predstavili nekatere skupne vizije in cilje. Podmladki se bodo med drugim zavzemali za učinkovito uporabo znanja in inovativnosti ter povezovanje gospodarstva z univerzami in bodo (v nasprotju s Študentsko organizacijo Slovenije) aktivno zagovarjali ukrepe na področju visokega šolstva.

Poleg predsednikov desnosredinskih podmladkov so se dogodka udeležili tudi predsedniki njihovih matičnih strank Janez Janša, Andrej Bajuk in Janez Podobnik in tako na simbolni ravni izrazili zadovoljstvo nad sodelovanjem svojih mlajših kolegov. P. A.

Predsedniki podmladkov s svojimi starejšimi vzorniki

Zaušnice iz Strasbourga

Metod Berlec, foto: Mitja Volčanšek

Plaz razsodb sodišča za človekove pravice Začelo se je oktobra lani, ko je prvi tožnik iz Slovenije na Evropskem sodišču za človekove pravice v Strasbourgu zaradi sojenja v nerazumno dolgem roku v Sloveniji, ki številne Slovence spravlja v obup in jezo, dobil tožbo. V primeru upokojenega rudarja iz Velenja Franja Lukende je sodišče razsodilo, da mu mora Slovenija zaradi dolgotrajnega sojenja plačati odškodnino za negmotno škodo v višini 3.200 evrov in 965 evrov za stroške. Ob tem je sodišče zaradi nenehnega kopičenja nerešenih primerov na slovenskih sodiščih menilo, da je predolgo trajanje sodnih postopkov v Sloveniji velika težava. Konec leta 2004 je bilo v Sloveniji 567.000 sodnih zaostankov, od tega 310.000 vsebinskih, pri katerih reševanje poteka predolgo. Po zgledu Lukende je strasbourško sodišče v začetku marca še v 17 primerih ugotovilo, da naša država s sodnimi zaostanki krši 6. člen konvencije, ki govori o pravici do poštenega sojenja, in 13. člen, ki določa pravico do učinkovitega pravnega varstva pred domačimi sodišči. Sodišče je naši državi naložilo, da mora tožnikom plačati po nekaj tisoč evrov odškodnine. Pričakovati je mogoče še nove podobne razsodbe, saj na Evropskem sodišču za človekove pravice čaka še več sto podobnih tožb iz Slovenije. Večina tožnikov zastopa odvetnik Branko Verstovšek iz Celja, ki se je prav specializiral za to področje, in kot pravo nekateri odvetniki, v tem našel dobro tržno nišo.

Ukrepi za zmanjšanje zaostankov Na odločitev v primeru Lukenda se je lani odzvala slovenska vlada oziroma ministrstvo za pravosodje. Minister Lovro Šturm je tako decembra predstavil projekt Lukenda (poimenovan po Franju Lukendi) s katerim naj bi zaostanke dolgoročno zmanjšali. Njihovo število v vsebinskem pogledu do konca leta 2010 tako ne bi smelo presežati 155.000 nerešenih spisov. Minister je napovedal, da bodo zagotovili ustrezne delovne prostore, dodatno zaposlovanje v sodnem sistemu za določen čas v obdobju 2007–2010 in poiskali možnosti za stimulatívno nagrajevanje sodnikov in drugih uslužbencev in letu 2006 ter še vrsto dodatnih manjših ukrepov. Poskrbeli naj bi tudi za poenostavitev zakonodaje in standardizacijo sodnih postopkov. Na novo naj bi opredelili upravni spor. Ministrstvo se je tudi zavezalo, da bo pripravilo obsežnejše spremembe zakona o kazenskem postopku in zakona o pravnem postopku. Vsako sodišče pa naj bi pripravilo tudi svoj načrt odprave sodnih zaostankov. Predsedniki sodišč in vrhovno sodišče so bili zadolženi, da pripravijo operativni program dela. Na ministrstvu za pravosodje so že pripravili poseben zakon za pospešitev sodnih postopkov in za določitev pravične odškodnine zaradi kršitve pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja.

Zaplet zaradi „upora“ sodnikov Ko se je že zdelo, da stvari tečejo v pravi smeri, se je zapletlo zaradi reforme funkcionarskih plač v javnem sektorju, ki naj bi začela veljati s prvim marcem. Sodniki so začeli nezadovoljstvo zaradi novega plačnega sistema izražati s t. i. belo stavko,

Evropsko sodišče za človekove pravice v Strasbourgu

Razsodbe Evropskega sodišča za človekove pravice v Strasbourgu proti Sloveniji zaradi sodnih zaostankov so zelo neprijetne. Slovenija kot pravna država še pošteno šepa, kar je posledica neustreznega ukrepanja vseh vej oblasti v preteklem desetletju.

ker naj sistem ne bi bil pravičen. Kot sporno so izpostavili zmanjšanje dodatka za delovno dobo in sistem nagrajevanja, ki naj bi od njih zahteval večjo storilnost, kar je bil pravzaprav namen vlade, da bi zmanjšala sodne zaostanke. Na pobudo sodnika Aleša Zalarja je ustavno sodišče izvajanje plačne reforme zadržalo. Zaradi nekaterih glasnih sodnikov, ki so blizu tranzicijski levici, je mogoče, da je „upor sodnikov delno tudi ideološki.

Vsekakor so razsodbe Evropskega sodišča za človekove pravice v Strasbourgu proti Sloveniji zaradi sodnih zaostankov zelo neprijetne. Slovenija kot pravna država še pošteno šepa, kar je posledica neustreznega ukrepanja vseh vej oblasti v preteklem desetletju. Zdi se, da vlada pravilno ukrepa, manj sodstvo, ki se v boju za domnevno neodvisnost oklepa privilegijev in ne dopušča, da bi bili dobri sodniki dobro plačani, slabi pa slabše. Čas socialistične uravnilovke je seveda minil. Ljudje pa čakajo in čakajo ...

Volk dlako menja ...

Aleš Kocjan

Na Vogrskem je potekala slovesnost, ki jo je ob 15. obletnici taktične vaje Premik 91 pripravila Slovenska vojska.

Ob slovesnosti se je le malokdo spomnil pomenljive podrobnosti, ki so jo mnogi na vaji, ki je bila preizkus sposobnosti opravljanja obrambnih nalog takratne Teritorialne obrambe, sicer opazili, sčasoma pa so nanjo pozabili. Takratne vaje se je namreč od petih članov predsedstva SRS udeležil le Ivan Oman, medtem ko Milana Kučana, Dušana Pluta, Cirila Zlobca in Matjaža Kmecla na njej ni bilo. Kot razlog za odsotnost so vsi štirje navedli svoj podpis pod t. i. Deklaracijo za mir, ki so jo mesec in pol pred tem javnosti predstavili Liberalnodemokratska stranka (današnja LDS) in Stranka demokratične prenove (današnji SD). Deklaracija naj bi namreč po njihovem takratnem mnenju zagotovila mirno rešitev krize v Jugoslaviji, zato naj bi jim tudi »prepevedovala« udeležbo na vseh prireditvah, povezanih z vojsko, čeprav so bili člani predsedstva SRS po takratni ustavni ureditvi hkrati tudi člani vrhovnega poveljstva TO. No, resnica o deklaraciji, proti kateri je takrat najodločneje nastopilo slovensko obrambno ministrstvo, ki ga je vodil Janez Janša, je bila drugačna. Če bi bila deklaracija takrat v skupščini sprejeta, bi to pomenilo, da bi se morala Slovenija takoj odpovedati razvijanju lastne vojske, že razvito vojsko bi morala takoj razorožiti in odpraviti, o slovenski osamosvojitvi pa bi se morala pogajati. Ker je danes jasno, da bi bil za takratno JLA, ki je v resnici vodila Jugoslavijo, sprejemljiv samo takšen izid pogajanj, po katerem bi se Slovenija odrekla svoji osamosvojitvi, bi bil konflikt neizogiben, Slovenija pa bi ga po zaslugi Kučana in preostalih pričakala praktično gola in bosa.

Zanimivo je, da se vzorec sramovanja lastne vojske in zmanjševanja njenega pomena pojavlja tudi danes. Naslednice strank, ki so hotele pred petnajstimi leti razorožiti TO, svoje nasprotovanje paradi ob 15-letnici slovenske državnosti utemeljujejo s tem, da gre pri paradah za nepotrebno razkazovanje vojaške moči oziroma za ostanek totalitarnih sistemov, pri tem pa pozabljajo, da so parade nekaj običajnega tudi v državah z dolgoletno in uveljavljeno demokracijo. V ozadju takšnega kvazimirovniškega pogleda seveda ne gre za to, da bi kdo hotel znova razorožiti Slovensko vojsko, ampak za to, da mora opozicija vsemu, kar predlaga pozicija, nasprotovati. Sreča pri tem je, da tokratno nasprotovanje ne more imeti tako usodnih posledic, kot bi jih imelo leta 1991.

Kdo je sodelavec?

Gašper Blažič

Sprejemanje zakona o žrtvah vojnega nasilja je pogrelo polemike o dogajanju med 2. svetovno vojno pri nas.

Pravzaprav je sprejemanje zakona o žrtvah vojnega nasilja – predlog zakona je v parlamentarni postopek vložila koalicija sama, kar je močno razbesnelo opozicijske vrste – prišlo na vrsto v precej občutljivem času, ko se vlada po odhodu ministra za razvoj Jožeta P. Damijana ukvarja predvsem s kadrovskimi rešitvami, ki bi zagotovile nadaljevanje reform, poleg tega pa zadnje čase znova prihaja do trenj z Italijo zaradi nekaterih odprtih zgodovinskih vprašanj. Nekaj pikantnosti je dodal tudi nekdanji poslanec Ivo Hvalica, ki je s somišljeniki poskušal demontirati napis »Naš Tito« na Sabotinu, a so ga »titini« znova spravili v prvotno stanje. To seveda dokazuje, da mnogi še vedno uživajo v več kot šestdeset let stari mlakuži »rdeče resnice«.

Kljub temu pa je vendarle prišlo do nekaterih političnih premikov, ki so jasno pokazali tudi razpoke znotraj opozicije, in sicer pri sprejemanju zakona o žrtvah vojnega nasilja. LDS je namreč zavzela stališče, da je treba v zakon nedvoumno zapisati, da sodelavci okupatorja ne bodo uživali pravic, ki jih zagotavlja ta zakon. Problem takšnega stališča ni samo v kulturnobojništvu, ki kar noče pojenjati, ampak tudi v tem, da tako rekoč nikoli niso bila pojasnjena merila, ki bi določala, kdo sploh je okupatorjev sodelavec. Tako rekoč vse žrtve revolucionarnega nasilja so namreč doslej veljale za sodelavce okupatorja, pa če so imele kaj zveze z njim ali ne. Zato je vztrajanje LDS pri tovrstnih formulacijah le nadaljevanje partijskega rasizma z drugačnimi sredstvi. Poleg tega LDS pozablja, da omenjeni zakon ureja predvsem status civilnih oseb, ki so med vojno utrpeli nasilje s katere koli vojaške strani –, toda ali ni prav ta stranka pred skoraj tremi leti preprečila, da bi v zakonu o vojnih grobiščih kot vojsko priznali tudi domobranske enote? Spomnimo se: tedaj so z uzakonitvijo besedne zveze »povojne usmrtnice« tudi na formalni ravni zabetonirali staro komunistično laž.

Nekoliko drugače v tem kontekstu ravnajo Pahorjevi Socialni demokrati, ki menijo, da se zakon ne izreka o »okupatorjevih sodelavcih«, zato pa predlagajo sprejetje posebne izjave, ki bi določala, komu pripadajo in komu ne pripadajo pravice, ki gredo žrtvam vojnega nasilja. Kljub vsemu pa ostaja odprto vprašanje, kdo je sploh sodelavec okupatorja, če vemo, da sta tako Tito kot KPS sodelovala z okupatorjem, da niti ne omenjamo partizanskega naskoka na Turjak in Grčarice, pri katerem je bilo partizanom v veliko pomoč italijansko topništvo.

Levo-desna ksenofobija

Dr. Matej Makarovič

Procesi globalizacije so začeli zanimivo preurejati politične prostore v celi vrsti nacionalnih držav, pri čemer Slovenija kljub svojim posebnostim sploh ni izjema. Vsaj deloma bi lahko trdili, da je globalizacija predvsem ob ekonomskih temah na svojevrsten način povezala politično levico s politično desnico. Še več, čim bolj gre za skrajne različice leve in skrajne različice desnice, bliže sta si, ko gre za njun skupni boj proti ekonomski globalizaciji.

Besedna zveza socialistični nacionalizem, ki jo uporabljamo za obravnavo teh pojavov, naj bi ponazarjala to zlitje levega (»socializem«) in desnega (»nacionalizem«). Za strah pred tujim kapitalom, na katerega se bomo v nadaljevanju osredotočili, so se v svetu uveljavile oznake, kot sta ekonomski nacionalizem ali kapitalska ksenofobija. Ti strahovi so v slovenski javnosti, politiki in žal celo delu tako imenovane stroke globoko ukoreninjeni. Opazni so najmanj od časov razprave o t. i. nacionalnem interesu pa do najnovejših dilem glede privatizacije nekaterih najpomembnejših slovenskih podjetij. Značilni so ne le za opozicijo, temveč tudi za najmanj dve koalicijski stranki. Če je bila SLS že ves čas osrednja nosilka kapitalske ksenofobije, kar je bilo posebno očitno v t. i. pivovarski vojni, se ji je v zadnjem času, predvsem odkar je na oblasti, pri tem očitno pridružila celo Nova Slovenija, ki se je do nedavnega še zdela veliko bolj ekonomsko liberalna in kozmopolitska. Danes se žal spogleduje z antiglobalističnim, neevropskim in tržno nevdržnim prepričanjem, da bi morala vsa velika slovenska podjetja za vse večne čase v dobrem in slabem ostati v slovenski lasti.

Pri kapitalski ksenofobiji si mora (skrajna) desnica nujno seči v roko s (skrajno) levico. V evropskem in globalnem redu, katerega del je tudi Slovenija, namreč obstaja en sam način, kako lahko slovensko podjetje zanesljivo za vse čase ostane v slovenski lasti: trajno mora ostati v večinski državni lasti. Desničarski strah pred morebitnim omadeževanjem svetih nacionalnih tradicij se tu odlično preplete z levičarskim strahom pred kapitalizmom, trgov in zasebno pobudo. Oba najdeta rešitev v močni paternalistični državi, ki nas hkrati varuje tako pred »grdimi tujci« kot pred »grdimi kapitalisti«. Zato ni naključje, da je globalizacijskim procesom in svobodnemu trgu danes najbolj naklonjena politična sredina, ki vključuje tako zmerno levo kot zmerno desno sredino, ne pa tudi obeh skrajnosti.

Ideja, da lahko državno lastnino preprosto prodamo slovenskim podjetjem in jo tako ohranimo kot

»slovensko«, je lahko na prvi pogled všečna, a hkrati strašno naivna. Ali bi to pomenilo, da bi morala država svojo lastnino prodati slovenskemu podjetju, tudi če bi lahko tujec ponudil višjo ceno? V razmerah globaliziranega tržnega gospodarstva lahko katerokoli slovensko podjetje svojo lastnino potencialno kadarkoli proda tujemu lastniku ali pa kar samo postane tuje. Taka »domoljubna« privatizacija bi lahko zato, paradoksalno, mimogrede pomenila, da bi svoje premoženje še celo pod ceno razprodali tujcem, le da bi to storili prek »slovenskega« posrednika, ki bi v svoje zasebne žepke pospravil lep dobiček. Resnično domoljubje ni v jalovih poskusih varovanja podjetij pred nekakšnimi demoniziranimi tujci, temveč v uresničevanju strategije reform, ki bodo pripomogle k razvoju in blaginji slovenske družbe.

Široka slovenska javnost je ob vsem tem mnogo preveč zmedena, da bi se politični voditelji smeli in mogli ravnati po njenih stališčih. Povprečen Slovenec je brez večjih pomislekov glasoval za vstop v EU in s tem podprl pravila svobodnega skupnega trga, od države zahteva umik iz gospodarstva, hkrati pa nasprotuje prodaji državnih podjetij, da jih ne bi po naključju kupili tujci. Politični voditelji se ne bi smeli ravnati po stališčih ljudi, ki ne vedo, kaj hočejo, temveč bi morali tem ljudem svojo politiko

skrbno pojasnjevati, jo dosledno izvajati in zanjo prevzeti odgovornost. Nekdanje vlade LDS, ki so politične odločitve sprejemale bolj na podlagi javnomnenjskih anket kot pa resnega strateško-razvojnega razmisleka, so Slovenijo pripeljale v stanje relativne stagnacije in podoptimalno izkoriščeni potencialov. Sedanja vlada,

Sedanja vlada mora voditi državo, ne pa dovoliti, da njo samo vodijo takšne ali drugačne ankete ...

še posebno njena največja stranka, bo morala v naslednjih mesecih dejansko pokazati, da je drugačna in da je pripravljena, če nekoliko parafraziramo neko izjavo njenega predsednika, voditi državo, ne pa dovoliti, da njo samo vodijo takšne ali drugačne ankete ali pa nagajanje nasprotnikov in težavnih zaveznikov. Žal pa bo taka pot vse prej kot lahka, saj je na njej veliko ovir, hkrati pa so prav tako močne skušnjave izbiranja udobnejših poti. ■

Reforme niso ogrožene

Mitja Volčanšek, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Odstop Jožeta P. Damijana po komaj treh mesecih opravljanja ministrske funkcije v resnici ni tako presenetljiv, saj je bil tarča malodane javnomnenjskega linča. Reforme se bodo po Damijanovih zagotovilih nadaljevale.

Namigovanje dela novinarske javnosti, da se minister za razvoj poslavlja, se je prejšnji teden udejanjilo. Damijan je 21. marca premierju Janezu Janši ponudil odstopno izjavo, zanjo pa navedel osebne razloge. Pred tem so krožile govorice o neskladju glede načina privatizacije Nove Ljubljanske banke, pri čemer naj bi se bil Damijan nagibal k odprodaji večinskega deleža belgijski banki KBC in pri tem naletel na nasprotovanje finančnega ministra Andreja Bajuka.

Kmalu so se pojavila namigovanja, naj bi bil pravi razlog za odstop sum, da je minister zlorabljal notranje informacije o privatizaciji Telekomu za lastno premoženjsko korist.

Sovražnik št. 1 Govorice so bile očitno umetno napihnjene, a so vendarle ponudile medijem novo temo (zasebna televizija je Dami-

janovemu odhodu namenila kar celovečerno oddajo), nasprotnikom reform pa navidezno potrditev njihovih mnenj. Damijan je namreč v zadnjih mesecih postal priljubljena tarča večine sindikalistov in parlamentarne opozicije, ki so strašili s »pogubnimi« posledicami uvedbe enotne davčne stopnje (EDS), čeprav je bila slednja le ena od rešitev, ki jih je vlada ponudila socialnim partnerjem ob predstavitvi gospodarskih in socialnih reform.

Nasprotniki reform so se obesili na ponujeno EDS in iz nje napravili tako rekoč izključni predmet razprav, ministra Damijana, ki so ga identificirali z njo, pa so do skrajnosti demonizirali.

Reforme po Adamovo ne bodo ogrožene, saj bi vlada »izgubila verodostojnost, če bi upočasnila« njihovo izvedbo.

Damijanovo delo je bilo tako vse prej kot preprosto.

Obžalujejo odstop Janša je zavrnil vsa namigovanja o skritih vzrokih za odhod vodje projekta reform (vladno službo za razvoj je zdaj prevzel državni sekretar Andrej Horvat), hkrati pa zatrnil, da bodo šle reforme naprej po svoji poti tudi po Damijanovi zaslugi. Nas je seveda zanimalo mnenje vodij poslanskih skupin parlamentarnih strank.

Za Alojza Soka (NSi) je bilo Damijanovo delo korektno, z njim so »dobro sodelovali«, poleg tega je v vladni kabinet prinesel »sveže ideje in energijo«. Ob odstopu se je treba zavedati, tako Sok, da je bila Damijanova služba za razvoj ena najbolj

izpostavljenih. Sicer pa v NSi pričakujejo, da strokovnega sodelovanja z Damijanom ne bo konec.

Tudi Jakob Presečnik (SLS) obžaluje Damijanov odstop in meni, da večjih vplivov na potek in sprejemanje reform kljub osebnemu pečatu, ki ga je zapustil Damijan, ne bo.

Jože Tanko (SDS) meni, da so pretirane reakcije in razglabljanja medijev ob podobnih dogodkih že dolgočasni. Damijanov odstop »ne bo povzročil nič pretresljivega« na ravni vlade ali koalicije, napoveduje. Pri tem ostaja zanj in za Slovenijo kot celoto izpeljava programa reform »velik izziv«, pri čemer si bo še naprej treba prizadevati za sodelovanje političnih strank in socialnih partnerjev. »Pričakujem dober odziv, saj prihodnost ni ločena na pozicijo in opozicijo, na javni in gospodarski sektor, na sindikate in menedžerje. Prihodnost je ena in pogoje zanjo moramo pripraviti skupaj,« pravi Tanko. Za Mirana Potrča (SD)

ministrov odstop »izraža njegovo neodgovornost do nalog, ki jih je z ministrovanjem prevzel«, njegovi posledici pa bi lahko bili »dodatno nezaupanje in upočasnitev pogajanj« o reformah.

Za Zmaga Jelinčiča (SNS) je ministrov odstop posledica njegovega »neoliberalnega pristopa« do prodaje NLB in državne lastnine nasploh, čemur SNS nasprotuje. Pozitivne reforme, npr. reforma plačnega sistema, bodo kljub temu sprejete, je prepričan Jelinčič, ki meni, da je bila EDS v javnosti slabo predstavljena, za kar je po njegovo kriv prav minister za razvoj.

Soočil se je z nasprotovanjem Za mnenje smo povprašali tudi predavatelja na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani dr. Franeta Adama in dr. Milana Balažica. Prvi si odstop razlaga v ministrovem spoznanju, »da bo moral opraviti precej napornega operativnega dela ... v stalni konfrontaciji z administracijo«, kar mu

kot človeku z univerze »ne leži«, čeprav je razlogov verjetno več. Adam se strinja, da je bil minister »v medijih precej izpostavljen«, zlasti so ga imeli »v želodcu« sindikalisti. Damijanov odstop je »obžalovanja vreden«, saj »je bil motor konceptualnih priprav reform in se bo njegova odsotnost prav gotovo poznala«. Sicer pa reforme po Adamovo ne bodo ogrožene, saj bi vlada »izgubila verodostojnost, če bi upočasnila« njihovo izvedbo.

Balažic kot glavni razlog za odstop navaja Damijanovo ugotovitev razsežnosti »zgolj verbalne premierjeve pripravljenosti na liberalne reforme«. SDS bi morala po Balažičevem mnenju »zapustiti pozicije v gospodarstvu, ki jih je zasedla po LDS«. Damijan je po njegovo natekel na vzorce ravnanja »iz obdobja protoliberalne korporativne vladavine LDS«. Te ovire so skupaj z demagogijo sindikatov »realizaciji reform zastavile pot«, kajti »videti je, da Slovenija s svojo dominantno

Dr. Milan Balažic

Dr. Frane Adam

krekovsko-kardeljsko mentaliteto še ni pripravljena za pravi liberalizem«. Dokaz za to naj bi bila tudi Mrkaičev in Damijanov odstop.

Po besedah Balažica je zdaj »zgodba o liberalnih reformah za nekaj časa pokopana«. »Prevladujoča vladna socialno-klientelistična struktura«, etatizem in »korpo-

rativistična strategija« Partnerstva za razvoj za Balažica ne dajejo možnosti reformizmu. Po drugi strani Balažic meni, da bo vladna koalicija sedaj »še trdnejša, bolj trdna kot katera koli slovenska vlada od osamosvojitve sem«, negativna posledica tega pa bo obrobnost slovenskega liberalizma. ■

Verjame v vladne reforme

Pogovor z nekdanjim ministrom dr. Jožetom P. Damijanom

Boste po odstopu še sodelovali v projektu reform?

Pri projektu reform sem sodeloval predvsem zato, ker verjamem, da so gospodarske in socialne reforme nujne za razvoj Slovenije, da naredimo bogato, razvito Slovenijo, ki bo omogočala blaginjo vsem njenim prebivalcem. Seveda v to še vedno verjamem in se bom še naprej po vseh svojih strokovnih močeh trudil, da te cilje tudi uresničimo. S predsednikom Janšo sva se pogovarjala in sem mu ponudil svojo nadaljnjo strokovno pomoč. Če si bo vlada takšno pomoč želela, bom z veseljem sodeloval še naprej. V vsakem primeru pa bom po svojih najboljših močeh v strokovni in širši javnosti te reforme in tudi konkretne posamezne ukrepe zagovarjal in na ta način poskušal javnost dodatno motivirati za reforme in iskane skupne, kompromisne rešitve.

V intervjuju za današnjo izdajo časnika Finance (pogovor je potekal v četrtek, 23. marca, op. a.) ste zavrnil namige o insajderstvu. Od kod so prišle te govornice?

Za te govornice sem prvič slišal prejšnji teden; v torek, mislim, so bile objavljene v časopisu Dnevnik, ki se sklicuje na vire iz kabineta predsednika vlade. Ta pa je že včeraj v izjavi za javnost jasno dejal, da ne obstajajo nikakršne in-

formacije o sumih, da bi bila v zlorabo notranjih informacij glede privatizacije Telekomoma vključena jaz osebno ali služba za reforme. Sploh ne razumem, kako bi lahko bil v te stvari vključen, kajti programa privatizacije nisem delal jaz niti služba za razvoj, ampak so ga pripravljali na ministrstvu za gospodarstvo. O predlogu privatizacije Telekomoma sem informiran enako kot vsi ministri, ki so bili na kolegiju predsednika vlade konec januarja, na katerem smo obravnavali različne privatizacijske modele za posamezna podjetja. Od takrat naprej pa ima vse informacije o predlogu privatizacije Telekomoma edino ministrstvo za gospodarstvo.

V istem intervjuju ste priznali razhajanja z nekaterimi predstavniki vlade. So to »osebni razlogi«, ki ste jih ob odstopu navedli?

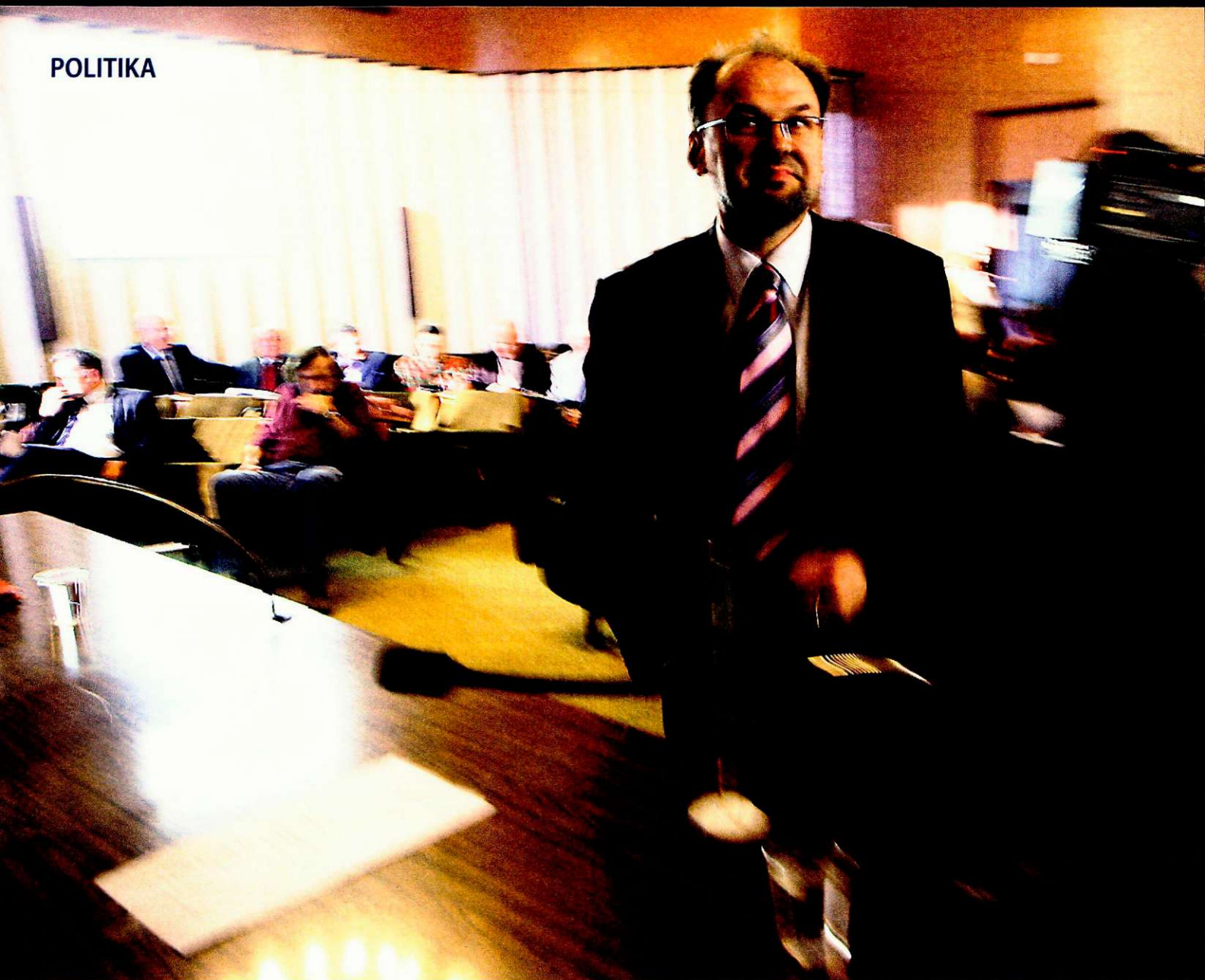
Med ekonomisti je nekaj najbolj običajnega, da obstajajo različna mnenja o istem problemu, tako da potem pač poskušaj najti kompromisno rešitev. Povsem običajno je tudi, da med člani vlade obstajajo različni pogledi na reševanje istega problema, tako da so tudi tukaj lahko

kdaj obstajala različna stališča, vendar mislim, da to ne more bistveno vplivati na končno odločitev vlade glede privatizacije posameznega podjetja. Konkretno tukaj ni bilo razlik glede tega, kolikšen delež NLB naj bi prodali belgijski KBC. Moja osebna stališča in stališča službe za razvoj so bila povsem usklajena s stališči drugih resorjev, recimo ministrstva za finance. Mogoče je bilo nekaj razhajanj samo glede drugega dela, t. j., kaj narediti s preostalim, večinskim deležem – naj ostane v lasti države, naj del tega premoženja kotira na borzi itn. Na to imamo lahko različne poglede, ampak to je nekaj povsem običajnega. Na koncu bo vlada na podlagi teh pogledov poskušala najti optimalen model privatizacije.

Bo z vašim umikom vlada lažje izpeljala nekatere reforme, ki jih je javnost povezovala z vami osebno?

Mogoče bo z mojim umikom nekaj podobnega, kot če bi rdečo kunjno umaknili izpred bika. Morda bodo zaradi tega socialni partnerji, predvsem sindikati, lažje sprejemali reforme. To bi lahko bil zelo pozitiven učinek mojega odstopa. Sicer pa verjamem v reforme in v to, da jih bo vlada v skladu s svojim programom dela za letošnje leto tudi uresničila. Postopki tečejo normalno, naša služba bo še naprej usklajevala to delo, nadzirala bo sprejemanje zakonskih in podzakonskih aktov na posameznih ministrstvih in skrbela, da bo delo še naprej normalno potekalo. Zato verjamem, da je ta vlada sposobna te stvari tudi izpeljati.

Operacija brezupno

Aleš Kocjan, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven

Največja opozicijska stranka LDS očitno tone čedalje globlje. Notranjim razprtijam, ki jih je v stranko še dodatno prinesel novi predsednik Jelko Kacin, sta se zdaj pridružila še drastičen padec javnomnenjske podpore in spolni škandal.

Potem ko je vodenje LDS na strankinem kongresu oktobra lani prevzel Jelko Kacin, stranka očitno nima sreče. Čeprav je bila zamenjava na predsedniškem mestu namenjena predvsem temu, da bi novi predsednik pomiril razgrete strasti, ki so se v stranki razplamenele po porazu na državnoborskih volitvah, in stranko konsolidiral, se dogaja prav nasprotno. Za slednje veskozi skrbi sam Kacin, ki se je konsolidacije v stranki lotil

precej nespretno in z veliko mero revanšizma. Slednje se je prvič pokazalo že kmalu po kongresu, ko je zahteval odstop vseh članov izvršilnega odbora stranke (ne-

kateri pravijo, da je to storil zato, da bi se rešil t. i. Ropove struje v vodilnih organih stranke), da bi na njihovo mesto imenoval svoje ljudi, vendar sta se Kacinovemu

»dekretu« uprla poslanec Milan M. Cvikl in poslanka Majda Širca. Menila sta, da statut stranke nikjer ne predvideva, da bi z nastopom novega predsednika stranke vsi člani izvršilnega odbora morali ponuditi svoj odstop, kar je sprožilo nekaj vročih besed med njima in Kacinom. Kacin je takšno ravnanje pospremil s precej ciničnimi besedami, češ, kam bo stranka prišla, če bodo njene najvišje organe vodili otroci njihovih članov, Širčeva in Cvikl

Eldeesovec eldeesovcu volk

Knjiga Operacija Direkt je potrdila nedavno Kacinovo priznanje, da je strankin največji sovražnik stranka sama in odnosi znotraj nje. »Ko gre za tabloidno novinarstvo, je LDS zares zelo primitivna stranka ... kar naprej klicarijo Požarja in tožarijo drug drugega,« je zapisala Judova.

odkrito posmehoval. Tako je v neki izjavi Drnovškovo Gibanje za pravičnost in razvoj, ki je bilo po Drnovškovih besedah eden izmed vzrokov za njegov izstop iz LDS, označil kot gibanje za »pravičnost in mir nam dajte«, Vajgla pa je na eni od tiskovnih konferenc ocenil kot človeka, ki težko prenaša poraz in ki se je po »porazu za predsedniški stolček na kongresu oktobra lani v presenetljivo kratkem času do stranke ohladil«. Takšne izjave, ki jih je dodatno okrepil Kacinov nastop v TV Klubu na komercialni televiziji, v katerem je predsednika SD Boruta Pahorja označil kot opozicijo pod B, so očitno naletele na revolt pri strankinem poslancu Slavku Gabru (in kot je slišati, še pri nekaterih v stranki), zato je Kacinu v začetku marca po elektronski pošti poslal pismo. V njem je Gaber ostro kritiziral Kacinovo posmehovalje Drnovšku in Pahorju in med drugim zapisal: »Tokrat sem imel občutek (ob izjavah o Drnovškovem, Vajglovem in Biščakovem odstopu iz stranke, op. A. K.), danes pa sem prepričan, da s tem škodiš stranki ... Najbolje bi bilo, da bi ... spremenil svoj odnos do predsednika države in tistih, ki so bojda premalo pomembni, da bi se zamislil ob njihovih odhodih. Ne vem, ali se bo to zgodilo. Še več. Bojim se, da se ne bo. Če bo tako ti/si v dobro LDS, ki je nisi dobil v last, ampak si zanjo predvsem odgovoren, želim, da se za hip ustaviš.«

pa sta menila, da gre za rušenje demokratičnega procesa znotraj stranke. Spor se je končal tako, da sta Cvikel in Širčeva ostala člana izvršilnega odbora, Kacin pa se je moral, če ni hotel še potencirati očitkov, da v stranki izvaja kadrovske čistke, zadovoljiti s tem, da bo v najvišjih organih stranke sedel tudi kdo, ki mu ni najbolj naklonjen.

Drugi večji spor v stranki je sledil, ko je januarja letos iz stranke izstopil najprej njen dolgoletni predsednik in aktualni predsednik države Janez Drnovšek, nato pa še nekdanja zunanji minister Ivo Vajgl in strankin izvršni direktor Bogdan Biščak. Čeprav je šlo za izstope eminentnih članov stranke, kar bi lahko, kot so takrat ugotavljali politični analitiki, precej oslabilo ugled stranke, Kacin odstopov ni obžaloval, ampak se jim je celo

SD prehitela LDS Razprtije, ki jim ni videti konca, seveda terjajo svoj davek, predvsem kar se tiče ugleda stranke v javnosti. Tako je LDS v javnomnenjski anketi, ki jo je za POP TV in Dnevnik pred kratkim opravila agencija Ninamedia, dosegla enega najnižjih odstotkov priljubljenosti po zadnjih državnozborskih volitvah. Po tej anketi bi LDS volilo le še 13,6 odstotka opredeljenih volivcev, kar je celo manj od odstotka volivcev, ki bi volili SD. To stranko bi namreč volilo 13,9 odstotka opredeljenih volivcev, kar pomeni, da je SD že drugič v zelo kratkem času (nekaj podobnega je anketa pokazala pred dvema mesecema) po priljubljenosti prehitela svojo največjo tekmi-

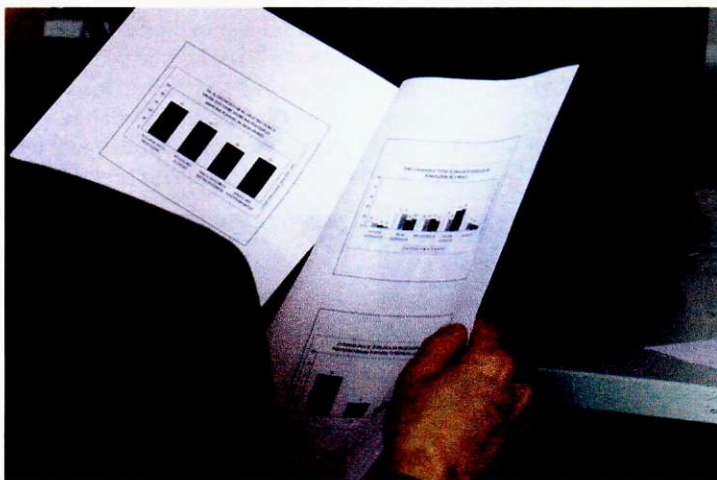

Slavko Gaber je velik kritik Kacina.

co. Javnomenjska raziskava Politbarometer, ki jo opravljajo na Centru za raziskovanje javnega mnenja na FDV v Ljubljani, vendar zaradi nekaterih rezultatov v preteklosti čedalje bolj izgublja svojo verodostojnost, je za LDS sicer nekoliko ugodnejša, saj je

pokazala, naj bi stranka imela še vedno višjo podporo od SD (LDS bi po tej anketi volilo 14 odstotkov opredeljenih volivcev, SD pa za odstotek manj), vendar je to še vedno daleč od tistega, kar bi si v LDS želeli. Čeprav Kacin anketi, ki govori o padcu podpore stranki, ni posvetil pretirane pozornosti (prvič pa je priznal, da največjo škodo stranki delajo prav spori znotraj nje, ne pa kdo drug), bi ga takšni izidi najverjetneje morali skrbeti. LDS ima namreč eno najnižjih podpor doslej nasploh, in to v času, ko je pred vrati najpomembnejši politični dogodek letošnjega leta, lokalne volitve, katerih izidi bodo gotovo imeli precejšen vpliv na državnozborske volitve čez dve leti in pol.

Direkt po LDS LDS se torej srečuje z zelo nizko priljubljenostjo prav v času, ko se ne bi smela in ▶

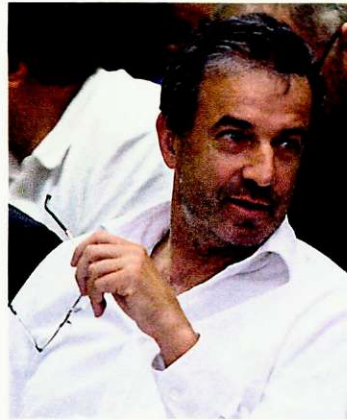

Priljubljenost Liberalne demokracije Slovenije pada.

Jelko Kacin ne bo konsolidiral stranke.

► bi bil čas, da začne priljubljenost stranke v javnosti naraščati, vendar nič ne kaže, da se bo o res zgodilo. Pred nekaj dnevi je pri založbi Koščak izšla knjiga nekdanje novinarko Direkta Ane Jud (Operacija Direkt), ki razkriva samodestruktivno delovanje nekaterih njenih članov in bo verjetno še razvnela že tako razgrete strasti znotraj LDS. Nekateri člani stranke so se namreč znašli v precej neprijetnem položaju, saj knjiga razkriva njihovo škandalozno zakulisno delovanje. V njej Judova razkriva več primerov, ko so posamezniki v LDS prek medijev obračunavali drug z drugim. Kot enega izmed prvih navaja primer, ko je Direkt tik pred zadnjim kongresom LDS, na katerem je bil za predsednika izvoljen Jelko Kacin, ostro napadel eno od neformalnih kandidatov za predsedniško mesto Aljo Brglez. Slednja je pozneje od kandidature odstopila. Judova je v knjigi zapisala, da so bili nekateri v LDS zaradi odločitve Brglezove, da ne bo kandidirala za predsednico stranke, zelo veseli. »Brglezova na kongresu

Igor Omerza

LDS, ki je bil 15. oktobra 2005, ni kandidirala za predsednico stranke ... Drugi kandidati za predsednika LDS so bili njenega umika kandidature v glavnem veseli. Nasploh so bili, vsaj nekateri v LDS, napadov na Brglezovo zelo veseli. 'Dobro pišeš o njej, kar daj, kar daj ... ona naj gre stran od nas ...' mi je dejal eden od članov LDS,« je zapisala Judova. Prav tako je v knjigi razkrila, kako so nekateri visoki člani LDS, na primer zdaj že nekdanji ljubljanski podžupan Igor Omerza domnevno prek Direkta

Mirko Bandelj

objavi v Direkту v LDS dvignila kar nekaj pritiska, mi je dal ravno Omerza,« piše Judova. Hkrati razkriva tudi pritiske, ki so jo nanjo izvajali v LDS, čeprav je prav LDS stranka, ki v zadnjem času veliko govori o novinarski svobodi. »Vsi v LDS so se besno spraševali (po objavi pisem, op. A. K.), kje sem jih dobila. Kacin me je takoj poklical: 'No, zdaj pa povej, kdo ti je dal ta pisma?' ... 'Ne bom povedala ...' S podobnim tonom me je kmalu za predsednikom stranke poklicala tiskovna predstavnica LDS Meli-

nam ni uspelo izvedeti, saj se na naša vprašanja nista odzvala.

Za povrh še spolni škandal? Sicer pa knjiga ni edino, kar je v zadnjem času pretreslo LDS. Kmalu potem, ko je omenjena knjiga izšla, je Direkt objavil pismo, ki naj bi ga bila še v času, ko je njegov urednik Bojan Požar delal na Slovenskih novicah, Požarju poslala Judova. Pismo razkriva pikantne podrobnosti spolnih stikov med Judovo in nekdanjim generalnim sekretarjem vlade Mirkom Bandljem. Čeprav vsebine pisma ni smiselno navajati, saj vsebuje podrobnosti, ki so večinoma zasebne narave (zanimivo je, da nihče od vpletenih politikov vsebine pisma do zdaj ni javno zanikal), je ta zanimiva predvsem z vidika anonimke, ki je junija lani priromala v naše uredništvo. V njej je oseba, ki je očitno dobro poznala dogajanje na generalnem sekretariatu vlade, opisovala domnevna vroča razmerja, ki naj bi jih imel Bandelj s svojimi tajnicami, pri čemer naj bi bil spretno izkoriščal svoj položaj in davkoplačevalski denar. Kot je zapisano v anonimki, naj bi bil Bandelj svoje intimne prijateljice na državne stroške (z vladnim letalom) večkrat peljal na izlet po nekaterih evropskih prestolnicah. Ko smo vladni kabinet, ki ga je vodila že nova vlada, prosili, naj nam posreduje podatke o tem, kam vse je v mandatu stare vlade letelo vladno letalo in kdo so bili potniki na njem, smo dobili podatke, ki navedb v anonimki niso potrdili, ni pa rečeno, da so bili podatki pravi. Konec koncev bi jih lahko nekdo še v času stare vlade prikrojil za svoje potrebe. Spomnimo se, da Bandelj, če sklepamo po številnih aferah, v katere je bil vpleten (afera Vič-Holmec, avtomobilske nalepke ipd.), ni slovel kot verodostojen politik.

Kakor koli že, zdi se, da tudi nekatere »nerodnosti«, v katere se vpletajo člani LDS, ne bodo pripomogle k izboljšanju odnosov v stranki in njeni podobi v javnosti. Slednje pa skupaj z napakami, ki jih je stranka delala v preteklosti, in s politikom, ki jo je v LDS vpeljal Jelko Kacin, čedalje bolj napeljuje na misel, da LDS postaja operacija, pri kateri je vse manj upanja na uspešen konec. ■

ANKETA

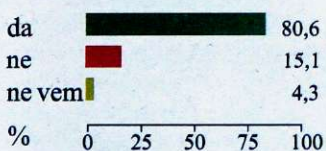
Ali vam je žal, da je minister za reforme Jože P. Damijan odstopil?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem

Odgovorite na www.demokracija.si

Rezultati preteklega tedna

Ali naj Nova Ljubljanska banka ostane v slovenski lasti?

Glasovalo: 93

DEMOKRACIJA

Operacija Direkt razkriva razprtije, tožarjenje in vprašljivo moralo v LDS.

zakulisno obračunavali med seboj. »Omerzo sem spoznala v sredini oktobra (2005, op. A. K.) ... Nanj nisem gledala kot na svoj vir, vendar je to vseeno bil. Prinašal mi je informacije o dogajanju v ljubljanski LDS ... Recimo pisma med predsednikom stranke Jelkom Kacinom in predsednikom Ekološkega foruma LDS Božidarjem Flajšmanom, ki so po

ta Župevc: 'Ana, naši se kregajo, a veš, to so pisma, ki so namenjena samo nam, in ni v redu, da takšna pisma pridejo v javnost. Moramo vedeti, kdo ti jih je dal. Ne zaradi tebe, zaradi nas, da vemo, kdo odnaša informacije iz stranke ...' Nisem popustila,« je zapisala Judova. Kako na svoje medijske intervencije, razkrite v knjigi, gledata Kacin in Omerza,

Na tožilstvu niso ničesar opazili

Mitja Volčanšek

Prejšnji četrtek se je vnovič sešla parlamentarna komisija, ki preiskuje razmere na državnem tožilstvu. Glavno vlogo je odigrala nekdanja prva tožilka ljubljanskega okrožnega državnega tožilstva Slavica Sketelj, ki je nastopila kot prič.

Poleg Sketljeve sta pričala tudi vodji kranjskega in novomeškega tožilstva Irena Kuzma in Bojan Avbar. Kuzmova je odgovarjala v zvezi s primerom ovadbe poslanca Pavla Ruparja, kjer je bil tožilec član politične stranke. Avbar je pričal o odmevnih zadevah, ki niso dobile epiloga, npr. afera novomeške Komunale. Najbolj pričakovan pa je bil nastop Sketljeve, ki je lani po razkritju več sto spisov, ki jih je v svoji omari »pozabil« tožilec Miran Železnik, odstopila s položaja. Nekdanja Železnikova nadrejena ni opazila, da bi bilo kar koli narobe. Poudarila je Železnikovo urejenost, številne sestanke s policijo in notranjim ministrstvom ter službena potovanja v tujino. Ob tem računalniški izpisi niso kazali, pravi Sketljeva, na prekoračitve predpisanih rokov za odločitev o posameznih zadevah. Nabiranje spisov v Železnikovi omari je dopuščal računalniški program, na katerega pomanjkljivost je sama ves čas opozarjala pristojne.

Predsedujoči komisiji Dimitrij Kovačič (SDS) je presodil, da je pričanje Sketljeve pokazalo neučinkovitost dela ljubljanskega tožilstva, zaostanke in slabost

informativnega sistema. Poleg pomanjkljivega informativnega sistema je Kovačič med vzroki za nastanek afere Železnik omenil tudi močno podporo, ki jo je državni tožilec imel v vrhu tožilstva.

Za preprečitev zlorab Prejšnji teden je v prostorih DZ potekala javna predstavitev mnenj o predlogu zakona o društvih. Po vladnem predlogu bo prepovedano ustanavljanje društev s izključnim namenom opravljanja pridobitne dejavnosti. Slednjo bi društva lahko opravljala kot dopolnilno dejavnost, finančni presežek pa bi bil usmerjen le v namene in cilje društva. S tem določilom naj bi preprečili zlorabe in nelojalno konkurenco.

Za Dušana Krajnika z Obrtne zbornice Slovenije so predvidene določbe še vedno preohlapne za preprečitev zlorab, zato je predlagal jasnejšo opredelitev pridobitne dejavnosti in okrepljen nadzor s strani davčnih organov.

Nekdanji notranji minister Rado Bohinc je predlagal uveljavitev »kriterija pretežnosti«, kjer bi za pridobitno dejavnost določili mejo 50 odstotkov celotnega prihodka društva. Ta predlog pa bi po mne-

nju državnega sekretarja Zvonka Zinrajha prizadel manjša društva. Problem, ki ga je razprava nakazala, je tudi možnost, da bi upniki zahtevali poplačilo od odgovorne osebe, če bi ta dokazano ravnala naklepno, saj obstaja bojazen, da bi določilo odvrnilo kandidate za vodilne funkcije. Alternativni predlogi zato določajo različne oblike odgovornosti. Razpravljavci so sicer poudarili pomen prostovoljstva in nujnost gospodarske dejavnosti, ki javnim zavodom omogoča nemoteno delo.

Optimizem pred sejo Redno marčno zasedanje DZ se je v ponedeljek začelo v luči dveh dogodkov. Najprej si je vladna koalicija zagotovila podporo DESUS pri vnovičnem glasovanju o azbestnem zakonu in noveli zakona o vojnih veteranih, na katero je državni svet izglasoval veto, vzpodbudni pogovori koalicijskih strank in Socialnih demokratov o zakonu o žrtvah vojnega nasilja pa nakazujejo možnost preseganja delitev o preteklosti.

Prvi dan redne seje je premier Janša poslance seznanil z odstopom ministra Damijana, nato pa odgovarjal na njihova vprašanja.

Na vprašanje Mirana Potrča (SD) o privatizaciji in umiku države iz gospodarstva je predsednik vlade priznal neskladje med reformnimi ukrepi in dejanskim stanjem, ki pa ga vlada odpravlja. Umik iz gospodarstva je po Janševo postopen in premišljen proces in poteka po načrtih. Janša je zavrnil tudi očitke Milana M. Cvikla (LDS), da vlada deluje »antireformno«. Ta čas se pripravljajo konkretne zakonske rešitve, vlada pa je po besedah premierja doslej sprejela vrsto ukrepov za zmanjšanje javnofinančnih odhodkov, povečanje konkurenčnosti ter privatizacijo in razvoj finančnega sistema.

Hujših posledic razširitve davčnih obveznosti, ki so zaskrbele Saša Pečeta (SNS), po Janševo ne bo. Namen davčne reforme je ponovitev sistema z odpravo davka na plače. Za nadomestilo od 80 do 120 milijard tolarjev prilivov iz tega naslova pa vlada načrtuje večjo obremenitev potrošnje in neproduktivnega premoženja. Dvig obeh stopenj DDV bi le minimalno povečal življenjske stroške, je pojasnil Janša, uvedbo enotne davčne stopnje omilili z dvigom splošne davčneolajšave za osebe z manjšimi dohodki. ■

Težave mariborskega gospodarstva

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Gospodarstvo je v izgubah, nenormalno veliko je blokiranih računov, uspešne so večinoma družbe v večinski državni lasti, finančno posredniške družbe in peščica tistih, ki so v popolni lasti tujcev.

Po podatkih Ajpessa za leto 2004 (podatki za poslovanje leta 2005 se oddajajo šele v teh dneh, zadnji rok je 31. marec) je bilo na območju mestne občine Maribor 2.656 gospodarskih družb, od tega 96,3 odstotka majhnih, le 45 vseh se je po vseh knjigovodskih kriterijih uvrstilo med velike družbe. Če pogledamo podatke o številu podjetnikov, vidimo, da je bilo kar 3.193 podjetnikov, ki so imeli v povprečju po enega zaposlenega. Podjetnikov,

ki so imeli zaposlenih 10 do 49 delavcev, je bilo 50, le 2 podjetnika pa sta zaposlovala več kot 50 delavcev. Največ so se ukvarjali s trgovino (902), sledijo pa poslovanje z nepremičninami, najemom in s poslovnimi storitvami (792), predelovalno dejavnostjo (331) in z gradbeništvom (188). Statistične podatke objavljamo v tabelah. Za podrobnejši pregled poslovanja smo vzeli bazo I-bon in ugotovili, da je imelo konec preteklega leta kar 656 samostojnih podjetnikov

in gospodarskih družb velike težave pri poslovanju. Te se kažejo v plačilni nesposobnosti oziroma v blokiranim računu. K temu

Boštjan Penko

je treba prišteti še družbe, ki so v zadnjih mesecih oziroma zadnjem letu zaprle svoje račune, večina med njimi je nehala opravljati svojo dejavnost, ker ni mogla plačevati svojih obveznosti. Družb s takimi ali drugačnimi težavami je torej več kot 700, kar je dobra četrtina vseh. Tudi primerjava plačilne nesposobnosti, ki se kaže v začasnih, krajših ali daljših časovnih obdobjih, z drugimi družbami v Sloveniji kaže, da je na območju mestne občine Maribor

nelikvidnost gospodarskih družb in podjetnikov nadpovprečna. Obstajajo na primer občine, v katerih družbe in samostojni podjetniki nimajo težav z likvidnostjo ali pa so te zanemarljive. Prav plačilna nesposobnost in blokirani računi pa so znamenje, da je z gospodarstvom na posameznih območjih nekaj narobe.

Izhod v sili Za Maribor je evidentno, da je bil prehod posameznikov, ki so v preteklih letih izgubili delo, med samostojne podjetnike izhod v sili oziroma reševanje socialnega statusa. Tudi tu velja, da se za ta status odločajo mladi, ki končajo šolanje in želijo ostati v domačem kraju, zaposlitve pa ne najdejo. To so nam v anketi potrdili mladi, med njimi samostojni podjetniki. Večina zatrjuje, da so bili po končanem šolanju prijavljeni na zavodu za zaposlovanje, kjer so prejeli ustrezno državno pomoč, vmes so delali, nato pa so izrabili možnost pomoči za prehod v t. i. samozaposlitev. V tem primeru namreč država iz lastnih sredstev ali sredstev evropskih strukturnih skladov omogoča izdatnejšo denarno pomoč. Pri tem dodajmo, da je bilo po zadnjih podatkih Zavoda za zaposlovanje v Mariboru natančno 15 tisoč brezposelnih, kar je 15 odstotkov vseh brezposelnih v Sloveniji, število pa se je v primerjavi z lanskim februarjem povečalo za slabih 300 oseb.

Delo na črno Prav vsi naši anketiranci so potrdili, da so v času, ko so bili prijavljeni na zavodu za zaposlovanje, delali na črno oziroma tako, da prihodkov niso prijavljali. V Mariboru je veliko dela na črno, vendar se o tem ne govori na glas, saj bi se drugače lahko porušil socialni mir. Nekateri mladi, stari okoli 30 let, pa so potrdili, da še vedno delajo na črno. Delodajalci imajo najraje delo prek študentskih napotnic, za to pa je treba seveda kršiti predpise oziroma delati »na račun in v imenu« tistih, ki imajo status študenta. Po zagotovilih naših sogovornikov delajo na črno celo kot državni uslužbenci ali delavci v bankah. Za Maribor to ni nič posebnega, postavlja pa se vprašanje učinkovitosti delov-

ne inšpekcije na tem območju. Podatke iz ankete in odgovore na vprašanja hranimo v uredništvu.

Redka zdrava jedra Če se vrnemo h gospodarskim kazalcem, vidimo, da so družbe v mestni občini Maribor kot celoti v letu 2004 poslovale sicer z dobičkom, kar je predvsem posledica dobre ga poslovanja nekaterih gospodarskih družb, ki so v državni lasti, statistično pa njihov dobiček »kompenzira« izgubo drugih. Med družbami, ki resnično dobro poslujejo, je po naših podatkih Henkel (nekdanji Zlatorog), ki je v tuji lasti. V anketi, ki smo jo opravili, smo se pogovarjali tudi z dvema zaposlenima v Henklu in oba sta zatrdila, da je zaposlitev v tem podjetju za Mariborčane privilegij, čeprav med zaposlenimi obstaja bojazen, da bodo lastniki proizvodnje zaradi cenejših delovne sile preselili v drugo državo.

Velika zadolženost V Mariboru »cveti« tudi posredništvo. Po nam dostopnih podatkih naj bi veliko prebivalcev za svoje preživetje najemalo posojila v tujini, predvsem v Avstriji, in za to zastavljalo svoje nepremičnine. Po

POSLOVANJE DRUŽB V MARIBORU

Po podatkih o poslovanju so v letu 2004 na območju mestne občine Maribor z dobičkom, ki je višji od 500 milijonov tolarjev, poslovale le 4 družbe, in sicer:

1. Certus Maribor	618 milijonov tolarjev dobička
2. DEM (Dravske elektrarne Maribor)	4.673 milijonov tolarjev
3. Elektro Maribor	1.275 milijonov tolarjev
4. Zvon Ena Holding	1.607 milijonov tolarjev
Skupaj:	8.173 milijonov tolarjev

nekaterih podatkih, ki nam jih sicer ni uspelo preveriti, naj bi bilo zastavljenih nepremičnin izredno veliko. Veliko naj bi bilo tudi t. i. lizinga, kar kažejo številne tovrstne družbe, za katerimi stoji tuji kapital, gmotni položaj prebivalstva pa je dober le navidezno.

Korupcija belih ovratnikov

V Mariboru morda bolj kot kje druge cveti korupcija. Po nekaterih podatkih se je ta v preteklih letih razvila do velikih razsežnosti. Spomnimo na razkritje t. i. korupcijske verige, v katero so bili vpleteni tudi nekateri davčni inšpektorji. Nekdanji urad za preprečevanje korupcije, ki ga je vodil Boštjan Penko, je pred dobrima dvema letoma prejel pi-

sma, v katerem so neimenovani avtorji podrobno opisali potek in način korupcije ter nekatere vanjo vpletene mariborske vodilne delavce. Po podatkih naj bi na zasebne račune poniknilo več sto milijonov tolarjev. Govorilo se je celo o milijardi tolarjev. Urad je januarja 2003 o teh dogodkih obvestil policijo, ji v začetni fazi pomagal, opravljene so bile številne hišne preiskave pri vpletenih in preiskave poslovnih prostorov enote DURS v Mariboru. Izkazalo se je, da je šlo za gospodarski kriminal, povezan s prisilnimi poravnjavami. Po ugotovitvah tožilstva naj bi šlo za zlorabe uradnega položaja, pranje denarja, izsiljevanje in korupcijo. Poleg tega dvanajstim vpletenim očita-

Razvrstitev gospodarskih družb glede na število zaposlenih, prihodke in sredstva

	Gospodarske družbe		Zaposleni		Čisti prihodki od prodaje		Vrednost aktive na dan 31.12.2004	
	število	delež v %	število	delež mio SIT	zneski v mio SIT	delež v %	zneski v mio SIT	delež v %
majhne	2.557	96,3	12.763	35,4	247.304	36,3	333.864	34,0
srednje	54	2,0	5.899	16,4	165.233	24,2	188.487	19,2
velike	45	1,7	17.338	48,2	269.459	39,5	459.253	46,8
SKUPAJ	2.656	100,0	36.000	100,0	681.996	100,0	981.604	100,0

Vir: Ajpes

Neto finančni izid gospodarskih družb v mestni občini Maribor po velikosti

	MESTNA OBČINA MARIBOR			SLOVENIJA		
	zneski v mio SIT	indeks	indeks 2004/2003	zneski v mio SIT	indeks	indeks 2004/2003
	2004	2003		2004	2003	
majhne	3.332	4.777	69,7	101.980	68.5955	148,7
srednje	837	41	*	50.287	31.863	157,8
velike	3.607	7.927	45,5	239.130	193.495	123,6
SKUPAJ	7.776	12.745	61,0	391.397	293.953	133,1

Vir: Ajpes

Občina kot celota je sicer poslovala pozitivno, vendar je treba vedeti, da so samo štiri družbe ustvarile 8.173 milijonov tolarjev čistega dobička, kar pomeni, da so te »dvignile« povprečje, drugi so v velikih izgubah.

► jo hudodelsko združevanje, imen pa še niso izdali. Vpleteni naj bi bili med seboj sklepali navidezne posojilne pogodbe s povezanimi podjetji. Nato so posamezniki in podjetja izvajali prenose denarja, kar so tožilci opredelili kot pranje denarja. Oprani denar se je nato vračal v podjetje kot lastniški delež povezanih podjetij, s čimer so posamezniki ali družbe pridobili glasovalne in upniške pravice.

Elektro Maribor - svetla izjema

Sovič pa nič Vse to priča, da se Maribor po propadu Tama dejansko ni pobral, blaginja meščanov, s katero se rad pohvali župan Boris Sovič, pa je le navidezna. Sovič je po mnenju naših sogovornikov izredno dober govorec in eden redkih županov, ki odgovarja na t. i. odprti telefon, rad se pokaže na sprehodu skozi mesto s predsednikom stranke ali lokalnim poslancem ali poslanko, v re-

snici pa se za tem skriva vse kaj drugega kot skrb za meščane ali gospodarski razvoj občine, ki jo vodi drugi mandat in posredno napoveduje, da bo na jesenskih volitvah kandidiral še tretjič. Tudi na področju preprečevanja korupcije Sovič ni naredil

Dodana vrednost na zaposlenega v gospodarskih družbah v letu 2004

Dodana vrednost na zaposlenega (v tisoč SIT)

MARIBOR 5.750
SLOVENIJA 6.675
Vir: Ajpes

Podatki kažejo, da je dodana vrednost na zaposlenega na območju mestne občine Maribor za 14 odstotkov nižja od slovenskega povprečja.

praktično ničesar. Podpisal pa je zahtevo proti odpravi t. i. Kosove komisije za preprečevanje korupcije, za katero vsi vedo, da je papirnati tiger, dejanske korupcije pa ne odkriva. Sovič je pri tem ravnal celo v nasprotju s stališči svoje stranke (SD), saj se ta ni odločila za zbiranje podpisov. Podpisniki so s tem, ko so za nekaj mesecev zadržali odpravo komisije oziroma ureditev na področju odkrivanja in preprečevanja korupcije, kot je

predlagala zdajšnja vlada, dali posameznikom nekaj časa, da so pospravili stvari, ki bi jih lahko bremenile. Pri razkrivanju korupcije v mariborski aferi se je pokazalo, da sta v njej sodelovala tudi dva davčna inšpektorja, eden od njiju (Grozdan Lisica) je želel postati celo direktor območne enote Davčnega urada Republike Slovenije, vendar je na koncu pristal v priporu. O tej in drugih mariborskih aferah pa več v naslednji številki. **D**

SEZNAM STEČAJEV

Vir: Okrožno sodišče v Mariboru

SEZNAM ODPRTIH STEČAJNIH ZADEV, PRISILNIH PORAVNAV IN LIKVIDACIJ NA OKROŽNEM SODIŠČU V MARIBORU Stanje na dan 5.2.2004

ŠTEV. DATUM VPISA	DOLŽNIK	SEMAT	ZAČETEK	ST. UPRAV.
61/91 16.12.91	TSN, P.o. Maribor	Preds.: M. ŠTOK Člana: J. NIKOLIČ O. BERANIČ	8.5.92	ŽONTAR PRIMOŽ
14/93 20.1.93	FERRMOTO export-import trgovina na debelo in drobno, prod.: servis d.o.o. Maribor	Preds.: J. ZEILHOFER Člana: D. LEKŠE J. VIDIC	8.4.93	ZEMljARIČ GORAZD
16/93 17.2.93	OPEKARNA KOŠAKI p.o. MARIBOR	Preds.: J. ZEILHOFER Člana: B.D. HUETTL	12.3.93	LAKOŽIČ BOJAN
28/93 2.3.93	LIP EMBALAŽA p.o. Slovenska Bistrica	Preds.: J. ZEILHOFER Člana: O. BERANIČ J. VIDIC	30.3.93	KOMPARA TANJA
31/93 1.4.93	RITZOJČAN p.o. SLOVENSKA BISTRICA	Preds.: J. ZEILHOFER Člana: T. MARINIČ J. VIDIC	20.5.93	VLADO REBERNAK
193/93 6.9.93	ELEKTROKOVINA proizvodnja elektrokovinskih izdelkov d.o.o. MARIBOR	Preds.: J. ZEILHOFER Člana: J. NIKOLIČ J. VIDIC	7.10.93	MIRKO ŽAGAR
216/93 25.10.93	PROJEKTNI TEAM 2000 d.o.o. MARIBOR	Preds.: M. ŠTOK Člana: J. NIKOLIČ J. ZEILHOFER	21.1.94	RAJTER LIDIJA
16/94 15.4.94	FERRMOTO AVTOMOBILI d.o.o. Maribor	Preds.: M. ŠTOK Člana: D. LEKŠE J. VIDIC	5.10.94	VERA ZAVRL
31/94 26.4.	CAPRICE Konfekcija p.o. MARIBOR	Preds.: M. ŠTOK Člana: N. SENKOVIČ B.D. HUETTL	2.6.94	LESJAK IRENA
50/94 28.7.94	TVT DRUŽBA ZA PROIZV. PLASTIČNIH NADGRADENJ IN SESTAVO VOZIL d.o.o. Maribor	Preds.: M. ŠTOK Člana: J. VIDIC T. MARINIČ	10.8.94	KIRBIŠ MATJAŽ
52/94 17.8.94	EMI elektromontaža in svetila p.o. Poljčane	Preds.: M. ŠTOK Člana: N. SENKOVIČ J. VIDIC	24.8.94	GRIL ALENKA
4/94 5.9.94	ŠPEDTRANS MARIBOR svetovanje, trgovina in storitve d.o.o. MARIBOR	Preds.: M. ŠTOK Člana: N. SENKOVIČ T. MARINIČ	22.9.94	MARIN DUŠAN
55/94 5.9.94	ŠPEDTRANS TRANSPORT mednarodni in tuzemski transport, storitve in trgovina d.o.o. MARIBOR	Preds.: M. ŠTOK Člana: N. SENKOVIČ T. MARINIČ	28.9.94	ZAGRAJŠEK MITJA
62/94 3.10.94	AGROSKRBA p.o. Maribor	Preds.: J. ZEILHOFER Člana: J. NIKOLIČ J. VIDIC	28.11.94	DRAGICA RAZBORŠEK
65/94 13.10.94	KAROSERIST MARIBOR d.o.o. MARIBOR	Preds.: M. ŠTOK Člana: T. MARINIČ N. SENKOVIČ	24.10.94	RIJAVEC ELI
68/94 21.11.94	ŠPEDTRANS ŠPEDIČIJA MARIBOR d.o.o. špedicija trgovina storitve in zastopanje MARIBOR	Preds.: M. ŠTOK Člana: T. MARINIČ J. VIDIC	16.1.95	KASTELIC DITA

5/95 3.2.95	OP GRADIS p.o. MARIBOR	Preds.: J. ZEILHOFER Člana: J. VIDIC T. MARINIČ	15.3.95	JAKI MAJDA
22/95 2.6.95	EK MONTAŽA d.o.o. Maribor	Preds.: M. ŠTOK Člana: N. SENKOVIČ K. FERENČAK	10.8.95	DRAGICA RAZBORŠEK
36/95 7.11.95	GZP MARIBORSKI TISK p.o. MARIBOR	Preds.: M. ŠTOK Člana: J. NIKOLIČ J. VIDIC	27.12.95	ŽAGAR MIRKO
43/95 13.12.95	OFERTA D.O.O. MARIBOR	Preds.: M. ŠTOK Člana: J. NIKOLIČ K. FERENČAK	28.12.95	POTOČNIK DUŠAN
6/96 22.4.96	EM HIDROMONTAŽA d.o.o. MARIBOR	Preds.: M. ŠTOK Člana: D. LEKŠE B.D. HUETTL	3.6.96	ZEMljARIČ GORAZD
8/96 26.4.96	AVTOTAP d.o.o. MARIBOR	Preds.: M. ŠTOK Člana: D. LEKŠE B.D. HUETTL	23.5.96	ZAVRL VERA
9/96 29.4.96	TAM MARIBOR d.d. MARIBOR	Preds.: K. FERENČAK Člana: J. NIKOLIČ J. ZEILHOFER	3.6.96	ŽAGAR MIRKO
10/96 6.5.96	GODDARSKA KMETIJSKA ZADRUGA MARIBOR	Preds.: M. ŠTOK Člana: N. SENKOVIČ O. BERANIČ	21.6.96	ZEMljARIČ GORAZD
11/96 6.6.96	JEKLOTIŠNA STORITVE d.o.o. MARIBOR	Preds.: J. ZEILHOFER Člana: D. LEKŠE J. VIDIC	17.7.96	KOČJANČIČ IZTOK
13/96 19.6.96	TAM GOSPODARSKA VOZILA d.o.o. MARIBOR	Preds.: J. ZEILHOFER Člana: K. FERENČAK J. NIKOLIČ	3.7.96 ZAČ. LIKV. 23.10.96 STEČAJ	ŽAGAR MIRKO
14/96 19.6.96	TAM MOTOR d.o.o. MARIBOR	Preds.: J. ZEILHOFER Člana: K. FERENČAK J. NIKOLIČ	3.7.96	ŽAGAR MIRKO
15/96 19.6.96	TAM MEDNARODNA TRGOVINA d.o.o. MARIBOR	Preds.: J. ZEILHOFER Člana: K. FERENČAK J. NIKOLIČ	3.7.96	ŽAGAR MIRKO
17/96 19.6.96	TAM METALURGIJA d.o.o. MARIBOR	Preds.: J. ZEILHOFER Člana: K. FERENČAK J. NIKOLIČ	3.7.96	ŽAGAR MIRKO
18/96 19.6.96	TAM TEHNOLOŠKA OPREMA d.o.o. MARIBOR	Preds.: J. ZEILHOFER Člana: K. FERENČAK J. NIKOLIČ	3.7.96	ŽAGAR MIRKO
19/96 19.6.96	TAM INŽENIRING IN VZDRŽEVANJE d.o.o. MARIBOR	Preds.: J. ZEILHOFER Člana: K. FERENČAK J. NIKOLIČ	3.7.96	ŽAGAR MIRKO
0/96 9.7.96	TEKSTILNA TOVARNA TAVOR d.o.o. MARIBOR	Preds.: J. ZEILHOFER Člana: D. LEKŠE B.D. HUETTL	5.8.96	ZAGRAJŠEK MITJA
21/96 11.7.96	JEKLOTIŠNA INDEL d.o.o. Maribor	Preds.: J. ZEILHOFER Člana: J. NIKOLIČ N. SENKOVIČ	26.7.96	DRAGICA RAZBORŠEK
23/96 26.7.96	VODNOGOSPODARSKO PODJETJE HIDROING d.o.o. MARIBOR	Preds.: M. ŠTOK Člana: D. LEKŠE N. SENKOVIČ	1.10.96	IRENA LESJAK
25/96 2.8.96	TAM TRADE d.o.o. MARIBOR	Preds.: J. ZEILHOFER Člana: J. NIKOLIČ K. FERENČAK	12.8.96	ŽAGAR MIRKO

Mariborsko sodišče številne stečaje vodi že več let, vendar podatkov nima ažuriranih. Najpomembnejši stečaji se še vedno niso končali.

Bik gospodari na borznih parketih

Boštjan Kramberger, Kapitalska družba

Prevzemne aktivnosti in močno gospodarstvo so za analitike dovolj velik razlog, da govorijo o nadaljevanju bikovskega trenda.

PORTFELJ 11 DELNIC NA DAN 24.03.2006

VREDNOSTNI PAPIR	TRG	INDEKS	VALUTA	ŠT. LOTOV	NAKUPNI TEČAJ	TEČAJ 24.3.2006	RAST DELNIC V %	SKUPAJ V SIT
1 ETF Japonska	Amerika	ASQ	USD	411	12.26	14.07	14.76	1,157,998
2 Intel	Amerika	NMS	USD	191	26.37	19.6	-25.67	749,655
3 Oberthur card system	Francija	PAR	EUR	542	7.69	7.5	-2.47	974,137
4 DJ Stoxx sm 600 oil&gas	Nemčija	GER	EUR	98	42.52	42.49	-0.07	997,866
5 Diamond offshore	Amerika	NYQ	USD	91	82.08	81.93	-0.18	1,492,988
6 MS India invest	Amerika	NYQ	USD	106	47.49	48.66	2.46	1,032,880
7 Pfleiderer	Nemčija	GER	EUR	201	20.7	21.3	2.90	1,025,971
8 FJH AG	Nemčija	GER	EUR	1073	3.89	3.74	-3.86	961,680
9 FJH AG nova	Nemčija	GER	EUR	357	3	3	0.00	256,654
10 CHALCO	Hong Kong	HKG	HKD	6125	7.8	7.95	1.92	1,265,551
11 Nutreco NV	Amsterdam	AEX	EUR	111	48.4	48.4	0.00	1,287,442

Denar v SIT 4,150 • Skupaj 11,206,971

Vrednost portfelja 04.11.2005→10,023,326 • Vrednost portfelja 24.03.2006→11,206,971 • Donosnost portfelja v odstotkih→11.81 • Donos portfelja v SIT→1,183,645
EUR→239.64 • USD→200.250 • HKD→25.99

V Ameriki smo bili ta teden priče kar nekaj makroekonomskim podatkom, ki borznikom niso dali jasnega signala, kaj bo v prihodnje na njihovi podlagi počela ameriška osrednja banka. Vsi pričakujejo dvig temeljne obrestne mere na naslednjem zasedanju 28. marca, to naj bi bil 15. zaporedni dvig temeljne obrestne mere, glavno vprašanje, ki bega analitike pa je, koliko dvigov lahko še pričakujemo. Na parketu sta teden poživila Google in Microsoft. Microsoft je objavil, da bo zamudil z izdajo nove programske opreme, kar je povzročilo padec delnic računalniških podjetij po svetu. Google pa je po daljšem času svoje delničarje razveselil z rastjo tečajev, in to za 7,7 odstotka na tedenski ravni. Razlog je uvrstitev delnic v indeks S&P 500, kar bo povečalo povpraševanje po tej delnici, saj bodo morali upravljalci indeksnih skladov, vezanih na S&P 500, sedaj v svoje portfelje uvrstiti tudi omenjeno delnico.

Naraščanje vrednosti delnic
Evropske delnice na krilih prevze-

mnih aktivnosti nadaljujejo svojo pot navzgor. Tokrat so se podjetjem s prevzemnimi ali združevalnimi aktivnostmi pridružili Alcatel, Bayer, Schering... Začetek letošnjega leta naj bi bil eden najprometnejših na področju prevzemov, in kot kaže, se bo do konca leta v Evropi zgodila še marsikatera prevzemna zgodba. Vse to pa borznikom vli-va upanje, da bodo borzni indeksi letos še podirali zdajšnje psihološke meje in da bodo padale tudi rekordne vrednosti zadnjih let. Nemški DAX je ta teden zrasel za 1,5 odstotka po zaslugi delnic Scheringa in BMW. Francoski

CAC 40 je prav tako pridobil 1,5 odstotka vrednosti, londonski FTSE pa je višji za 0,6 odstotka.

Na območju Azije in Pacifika lahko poročamo o rekordni vrednosti avstralskega indeksa S&P/ASX 200. Le-ta je zrasel zaradi rekordnih cen premoga, kar je posledica težav v enem izmed indonezijskih rudnikov, zaradi česar bi lahko bila motena preskrba s to rudnino. Japonski Nikkei 225 je zrasel za 1,4 odstotka, čeprav je kar nekaj delnic podjetij, ki izdelujejo računalniško opremo, padlo zaradi prej omenjene negativne novice iz Microsofta.

Doma in na tujem Slovensko borzo in njene indekse ta čas blizu gladine drži novomeška Krka. Le-ta je po objavi informacij o poslovanju v prvem četrtletju letošnjega leta z lahkoto »prebila« raven 120 tisočakov in se konec tedna »zasidrala« nad 123.000 tolarji, ob takem tempu pa verjetno ne bo problematična niti kakšna višja okrogla meja.

Nafta je tokrat znova rasla. Tako je bilo treba v petek na newyorški borzi za sodček odšteti 64,3 dolarja. Rast je posledica objave, da so se na tedenski ravni ameriške zaloge črnega zlata zmanjšale.

V našem portfelju smo v petek prodali delnice China life po ceni 9,6, kar je 29,73-odstotna rast glede na nakupni tečaj. Za kupnino smo na Nizozemskem kupili delnice Nutreco NV, ki izdeluje hrano za živali. Analitiki ocenjujejo, da bi lahko bilo omenjeno podjetje zaradi velike količine prostih denarnih tokov zelo dobra naložba. Naš portfelj je od začetka spremljanja višji za 11,81 odstotka ali 1,183.644 tolarjev. ■

Nesmiselna prodaja telefonije

Denis Vengust, foto: arhiv Demokracije, Reuters

Vlada je tik pred dokončno odločitvijo o načinu privatizacije skupine Telekom, katere najvidnejša člana sta poleg Telekoma še Mobitel in Siol. Vsaka tri podjetja imajo v svoji dejavnosti daleč največje, skoraj monopolne tržne deleže.

Država ima v lasti neposredno 62,5 odstotka Telekomovih delnic, če prištejemo še deleže Slovenske odškodninske družbe (SOD) in Kapitalske družbe (KAD), skupaj s Prvim pokojninskim skladom (PPS) pa ta delež znaša približno 74 odstotkov. Telekom je 100-odstotni lastnik Mobitela in Siola, poleg tega ima v lasti podjetja GVO (graditev in vzdrževanje telekomunikacijskih omrežij), Teledat (telefonski imeniki) in Avtenta (poslovne komunikacije).

Model privatizacije? Delovna skupina za privatizacijo je izoblikovala predlog, po katerem bi država v podjetju obdržala le 26-odstotni lastniški delež. Telekom

bi se uvrstil na borzo. Na borzi bi 10 odstotkov Telekoma namenili fizičnim osebam. Ko bi se tečaj na borzi oblikoval, pa bi strateškemu partnerju prodali še preostalih 37 odstotkov. Druga faza bi se predvidoma začela po šestih do dvanajstih mesecih od uvrstitve delnic na borzo. Telekom bi po tem modelu prodali skupaj z Mobitelom in s Siolom. Po nekaterih drugih zamislih naj bi prodali samo Mobitel, Telekom pa bi država obdržala v večinski lasti (Siol se pripaja Telekomu). Vlada naj bi model privatizacije obravnavala v kratkem.

Država naj ima večinski delež

Pred odločitvijo o prodaji je treba temeljito premisliti vse posledice

in ne samo argumentov zastopnikov tujih kapitalskih interesov. Kotacija delnic Telekoma na borzi bi bila prav gotovo pozitivna tako za podjetje kot za delničarje – zaradi večje preglednosti poslovanja (kotacija na borzi podjetja močno zavezuje glede poročanja o poslovanju) in tudi zaradi zelo verjetno večje vrednosti delnic (če delnice kotirajo na borzi, jih lahko kupujejo vzajemni skladi in drugi institucionalni investitorji – večje povpraševanje praviloma pomeni višjo ceno). Pozitivno bi bilo tudi, če bi država svoj delež zmanjšala do največ 50 odstotkov in 1 delnice. Slabo za državo pa bi bilo, če bi obdržala manj kot večinski lastniški delež. S tem bi se namreč po nepotrebnem od-

rekla vplivu na nekatere bistvene odločitve. Četudi je predvideno, da bi tuji »strateški« partner za zdaj kupil »le« 37 odstotkov delnic Telekoma, bi zmanjšanje deleža države pod polovico skoraj zagotovo pomenilo, da se Telekom Slovenije prej ali slej znajde v večinski tuji lasti. Podjetje, ki bi sedaj kupilo 37-odstotni delež, bi enkrat v prihodnosti zagotovo odkupilo še vsaj manjkajočih 14 odstotkov delnic od manjših lastnikov in tako postalo večinski lastnik Telekoma. Načeloma bi bilo mogoče skleniti delničarski sporazum, ki bi delež tujega solastnika omejil do določenega odstotka. Vendar izkušnje iz drugih slovenskih primerov (NLB, OMV Istrabenz, Iskratel, Termo)

in iz tujine kažejo, da takšno razmerje le težko vzdrži dlje časa. Tuje multinacionalke namreč vseskozi pritiskajo za doseg večinskega lastništva in prej ali slej jim to tudi uspe. Primer Leka tudi kaže, koliko in kako dolgo držijo obljube tujih multinacionalk. Če bi se namesto za prodajo strateškemu partnerju odločili za prodajo portfeljskemu vlagatelju, s tem ne bi rešili ničesar. Ta vlagatelj bi namreč prav tako čez čas po višji ceni svoje delnice prodal kateremu od tujih podjetij. Država bi se s tako potezo samo odpovedala delu zaslužka, namesto nje pa bi ga pobral tuji investicijski sklad ali banka.

Ni razlogov za prodajo Težko bi našli utemeljene razloge za prodajo večinskega deleža tujcem. Vsa podjetja iz skupine Telekom so namreč po tehnologiji zelo napredna in povsem na ravni mnogo večjih telekomunikacijskih podjetij z Zahoda, zato tujega znanja ne potrebujejo. Skupina bi pri večinskem tujem lastniku res poslovala učinkoviteje, a vse koristi tega poslovanja bi odtekale v tujino, v Sloveniji pa bi nastal kup negativnih učinkov. Še posebej ker so Telekom, Mobitel in Siol skoraj monopolna podjetja. Tuji lastniki bi znali zelo učinkovito izkoriščati vse možnosti za ožemanje potrošnikov, ki jih omogočajo monopoli. Znano je namreč, da so zasebni monopoli še precej hujši kot državni, saj so zasebni lastniki še bolj brezkompromisni pri uveljavljanju svojih interesov, predvsem čim večjega zaslužka. Telekom, Mobitel in Siol bi postali stroji za ožemanje potrošnikov oziroma za črpanje denarja iz Slovenije.

Vsekakor bi prišlo do povečanja cen telefonije, vsaj fiksne. Telekom bi s tem zaslužil več, a več bi se odlilo tudi v tujino; delno prek izplačil dobička, še več pa prek nepotrebnih ali vsaj predragih svetovalnih pogodb, preplačane telekomunikacijske opreme ipd., tako da tujemu večinskemu lastniku dobička ne bi bilo treba deliti z drugimi delničarji in državo. Slovenski potrošniki in država bi čutili negativne vplive podražitev, ki bi se odrazili v nepotrebnem odtekanju doma-

če akumulacije v tujino in v višji inflaciji ter nižjem življenjskem standardu prebivalstva.

Prodaja večinskega deleža bi povzročila tudi izgubo številnih kakovostnih delovnih mest, izpad prihodka slovenskih dobaviteljev in ne nazadnje pomembno zmanjšanje davkov in prispevkov državi. Prihodnji tuji lastniki bi število zaposlenih zagotovo zmanjšali že zaradi racionalizacije, saj je v skupini Telekom zaposlenih preveč ljudi. Utemeljenost tega početja bi jim težko očitali. Toda težava je v tem, da bi vsi prihranki iz racionalizacije odtekli v tujino, medtem ko bi državi ostali

V primeru prodaje tujcem lahko pride do odpuščanj.

številni brezposelni. To bi na eni strani pomenilo velik izpad socialnih prispevkov in davkov (velika večina dohodnine se v Sloveniji pobere od zaposlenih na bolje plačanih delovnih mestih, kot so na primer zaposleni v Telekomu), na drugi strani pa bi se povečali socialni izdatki za brezposelne (nadmestila za čas brezposelnosti, programi prekvalifikacij).

Precejšnje zmanjšanje števila zaposlenih pa je pričakovati tudi iz drugih vzrokov. Za multinacionalke je namreč nesmiselno, da bi imele vse poslovne funkcije (nabavo, prodajo, finance) organizirane v celoti v vsaki državi posebej. Zato jih imajo v precejšnji meri organizirane na glavnem sedežu družbe ali po regionalnih središčih. Zato je utemeljeno pričakovati, da bi se ob morebitnem prevzemu Telekoma številna delovna mesta v Sloveniji zapirala in se selila v tujino. To bi pomenilo povečanje brezposelnosti, zmanjšanje javnih prihodkov in povečanje javnih odhodkov. Nadalje je pričakovati, da bi posel

izgubili tudi številni domači dobavitelji izdelkov in storitev (Iskratele je že javno izrazil svoje skrbi v zvezi s tem). Z vidika multinacionalke je namreč stroškovno bolj racionalno, da tudi nabave v Sloveniji priključijo nabavam pri obstoječih tujih dobaviteljih in tako pri njih doseže dodatne popuste. Izgube posla pri dobaviteljih bi povzročile še večje izgube delovnih mest in še večje breme za javne finance kot odpuščanje v sami skupini Telekom.

Negativne izkušnje sosedov

Presenečenje bi bilo, če bi bil kupec največjega svežnja delnic Telekoma nekdo drug kot Deut-

HDZ ne morejo oprostiti takratni Tuđmanovi oblasti, da je s prodajo 35-odstotnega deleža v hrvaškem Telekomu začela postopen prehod pod okrilje Deutsche Telekom, četudi je nadaljnjih 16 odstotkov do večinskega deleža Nemcem prodala že Račanova vlada.

V Črni gori so se cene telefonije tik pred prodajo črnogorskega Telekoma Matavu (madžarska telekomunikacijska družba, v kateri ima Deutsche Telekom odločilno besedo in je nekakšno regijsko središče center nemške družbe) povečale kar za trikrat, ker si je država domnevno tako

Tuji lastniki bi zagotovo podražili telefonske storitve.

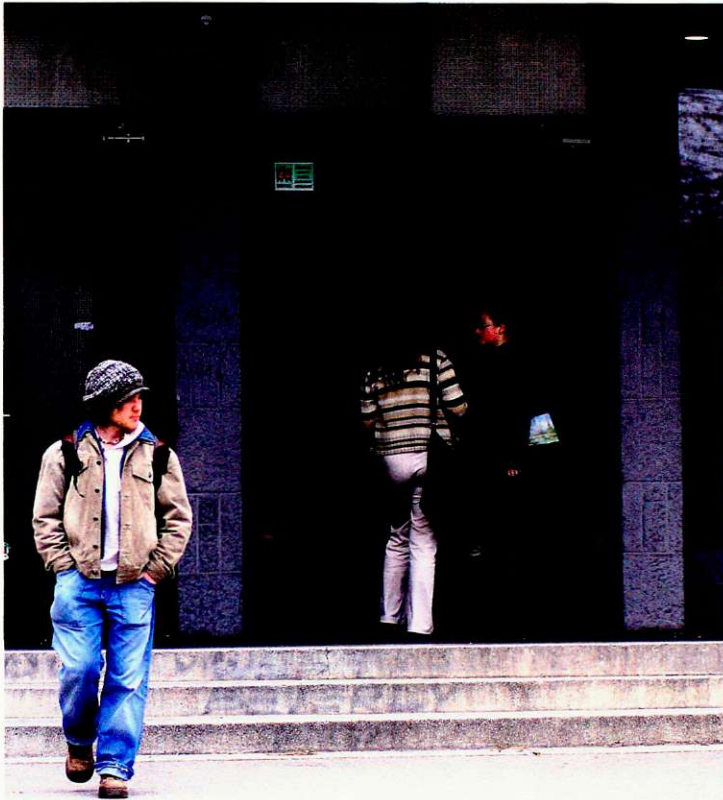
sche Telekom. Pokupil je že podjetja v številnih okoliških državah (Hrvaška, Madžarska, Črna gora, Makedonija, Češka, Slovaška, Poljska, Avstrija, Italija) in že dolgo izkazuje močan interes tudi za prevzem vodilne vloge na slovenskem telekomunikacijskem trgu. Na močno lobiranje Deutsche Telekom kaže tudi dejstvo, da je bilo vprašanje privatizacije Telekoma izpostavljeno tudi ob robu nedavnega obiska predsednika vlade Janeza Janše v Nemčiji.

Vendar pri tem ne smemo prezreti, da so privatizacijski podvigi Nemcev v drugih državah dvigovali že precej prahu in povzročili žolčne javne debate. Dober primer je privatizacija hrvaškega Telekoma s strani Deutsche Telekom, ki še vedno razburja hrvaško javnost. Odkar so Nemci vstopili v lastniško strukturo hrvaškega podjetja, so se cene telefonije znatno povečale, vrstijo se odpuščanja zaposlenih, v javnosti pa se pojavljajo obtožbe o prečrpavanju denarja v tujino. Niti najbolj zagreti privrženci

želela zagotoviti večjo kupnino od prodaje. Po prevzemu je prišlo do zmanjševanja števila zaposlenih, ki še ni končano.

Precej obtožb na račun Deutsche Telekom in ravnanja prevzetih podjetij se je pojavljalo tudi v Makedoniji in še nekaterih drugih državah. Resnici na ljubo bi v primeru prevzema podobno ravnala tudi večina drugih tujih tovrstnih družb. Zastopati morajo namreč interese svojih lastnikov in ne interesov lokalnih potrošnikov in vlad.

Slovenska vlada bo morala torej skrbno pretehtati vse posledice, preden bo sprejela dokončno odločitev o usodi Telekoma. Vstop strateškega partnerja lahko koristi kvečjemu v primeru, če država še vedno obdrži vsaj dobro polovico lastništva tako v Telekomu kot tudi v Mobitelu in Siolu. To je namreč edino poročilo, da se ne bo tudi pri nas ponovila žalostna zgodba o višjih cenah storitev, odpuščanju, propadanju lokalnih dobaviteljev in odtekanju denarja iz države. ■

Z uvedbo šolskih osebnih izkaznic bo vsak zainteresirani dobil jasnejšo sliko o kakovosti posamezne šole.

Šole se razgalijo

Gregor Drnovšek, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

Pooblaščenka za dostop do informacij javnega značaja Nataša Pirc Musar je odločila, da bodo rezultati mature odslej javno objavljeni. Ministrstvo za šolstvo in šport zato pripravlja projekt osebnih izkaznic za vsako posamezno šolo.

Dnevnikova novinarka Ranka Ivelja je lani pri pooblaščenki za dostop do informacij javnega značaja vložila pobudo za javno razkritje maturitetnih rezultatov, ki so jih dosegle posamezne srednje šole. Pooblaščenka je v tej pobudi odločila, da mora Državni izpitni center novinarki in s tem javnosti posredovati rezultate mature.

Ministrstvo se ne bo pritožilo

Na odločitev Pirc Musarjeve se je najprej odzval šolski minister Milan Zver in za nekatere presenetljivo napovedal, da se ministrstvo na odločitev pooblaščenke ne bo pritožilo, temveč bo posebna ekspertna skupina znotraj ministrstva pripravila priporočen nabor kazalcev, ki jih bo morala odslej predstaviti vsaka srednja šola (kasneje pa tudi osnovne šole, op. p.). Povedano drugače, vsaka šola bo dobila

svojo osebno izkaznico. V njej naj bi bili zajeti vsi pomembni podatki, ki omogočajo boljše informacije tako za prihodnje dijake kot tudi njihove starše in bi jim tako olajšali zahtevno odločitev ob vpisu na srednje šole. Težava seveda nastane pri objektivni predstavitvi podatkov posameznih šol. Pooblaščenka je v odločbi določila, da mora Državni izpitni center javnosti posredovati naslednje podatke: »Odstotek kandidatov, ki so na posamezni šoli maturo opravili v spomladanskem roku; število dijakov, ki so na posamezni šoli v spomladanskem roku

dosegli 30 točk in več; število točk, ki jih je v povprečju na spomladanskem roku dosegla posamezna šola; število točk, ki jih je v navedenih dveh šolskih letih v povprečju dosegla posamezna šola pri posameznem maturitetnem predmetu.« V uradu pooblaščenke za dostop do informacij javnega značaja so nam pojasnili, da je njihova odločitev »temeljila izključno na zakonu o dostopu do informacij javnega značaja in na pravnih predpisih v povezavi z odprtostjo javnega sektorja«.

Minister Zver kljub vsemu opozarja, da samo »surovi« podatki ne morejo in ne smejo biti objektivno merilo kakovosti šol, zato so se odločili za iskanje tistih informacij in kazalcev, ki bodo zainteresiranim podali celovitejše informacije o delu in kakovosti posameznih šol.

Priprava ukrepov Podrobneje nam je uvedbo »osebne izkazni-

ce« predstavila Jana Kostrič, ki na ministrstvu za šolstvo in šport skrbi za odnose z javnostmi. Dejala je, da v večini evropskih držav rezultatov nacionalnih preverjanj ne objavljajo v obliki rangov, temveč v okviru kazalcev kakovosti, ki jih mora vsaka šola obvezno analizirati in objavljati. To predstavlja nekakšno osebno izkaznico šole in šele takšne osvetlitve številnih dejavnikov, ki vplivajo na dosežke dijakov, omogočajo boljši vpogled v delo šole. Pri takšnem vrednotenju posameznih dejavnikov je treba biti izjemno previden, ker lahko pomanjkljivo izbrani podatki prikažejo izkrivljeno sliko pravega stanja v posameznih šolah. Na podlagi takšnih, izkrivljenih podatkov bi namreč šole, ki tradicionalno vpisujejo »slabše« učence, imele velike težave pri privabljanju novih dijakov, saj bi samo ocene iz uspeha pri maturi

Milan Zver

Nataša Pirc Musar

Janez Šušteršič

šole v močni konkurenci gimnazij in drugih šol prikazovale kot izjemno neuspešne. Zato ministrstvo sodi, da so vprašanja kakovosti in evalvacije vzgojno-izobraževalnega dela izjemno pomembna. »Prav zato podpiramo razvoj celovitega koncepta evalvacije in kakovosti, ki vključuje tako zunanjo evalvacijo kot samoevalvacijo šole.« Ministrstvo bo zato oblikovalo priporočen nabor kazalcev oziroma elementov dela šole, ki bodo lahko dajali celovitejšo informacijo o delu in s tem o kakovosti posamične šole. Na vprašanje, katere podatke bo po novem sistemu morala vsaka šola predstaviti javnosti, je Kostričeva odgovorila: »Osebna izkaznica šole vključuje obvezen nabor elementov, ki jih je šola dolžna vsako leto analizirati in javno predstaviti.« V obvezen nabor elementov sodijo različna področja, denimo nabor kazalcev, ki govorijo o učinkovitosti (npr. število učencev/dijakov, ki nadaljujejo šolanje ali se zaposlijo, dosežki učencev na zaključnih preverjanjih, tekmo-

vanjih), o procesu (npr. število dijakov, ki so neuspešni, ki ne končajo šolanja, ki zapustijo šolo pred koncem šolanja, število dijakov, ki uspešno končajo šolanje, izostajanje dijakov, število vzgojnih

pogovarjali z ravnateljema dveh po profilu popolnoma različnih šol. Ravnatelj Gimnazije Bežigrad Janez Šušteršič o tej zadevi ni podrobno obveščen, ve pa, naj bi bili kriteriji pripravljene do

objektivni, ugotoviti, katera šola je v čem dobra. »Drugače lahko nekdo že vnaprej šole razdeli na prvorazredne in drugorazredne. S tem pa bi se delala krivica.«

Ravnatelj Srednje šole tehniških strok Šiška (nekdanji Litoštroj, op. p.) Zdravko Žalar pa je ob tej problematiki izpostavil zanimivo dilemo. Pravi, da so že prej šole na neki način postajale konkurenčne. »Šole, še posebej tehniške, imajo v svojem okolju že določeno izkaznico, vendar ne prek končnih ocen. Preprosto rečeno, pomembno je, kakšna je dodana vrednost šole. V šolo lahko dobim manj zmožnega dijaka, ki je komaj z dvojko prišel skozi osnovno šolo, in ga z dvojko spravim tudi skozi srednjo. To je lahko odraz dobre šole, a v primerjavi z nekom, ki je pri dru-

Ministrstvo bo zato oblikovalo priporočen nabor kazalcev oziroma elementov dela šole, ki bodo dajali celovitejšo informacijo o delu in s tem o kakovosti posamične šole.

ukrepov), o razmerah, v katerih šola deluje (kadrovska struktura zaposlenih), o odprtosti šole (vključenost v mednarodne projekte ...). Kostričeva dodaja, da predlog obveznih elementov, ki bi bili predstavljeni v osebni izkaznici, pripravlja ekspertna skupina, ki bo pri svojem delu med drugim upoštevala primere dobre prakse pri nas, mednarodne izkušnje ipd.

»Potrebna bo previdnost« O tem, kaj bi uvedba šolskih osebnih izkaznic pomenila za šole, smo se

konca maja. »Če so zadaj kriteriji, ki so pametni in za vse šole enaki, ne vem, zakaj teh rezultatov ne bi objavili. Šele ko bodo znani kriteriji, bo človek lahko povedal, kaj je smiselno in kaj ne.« Šušteršič še meni, da morajo biti vsi podatki, ki so javno objavljeni, pazljivo interpretirani. »Če so interpretirani na pravi način, potem je to sprejemljivo, drugače so lahko ti podatki predmet manipulacije.« O bojznosti, da bi »boljše« šole lažje prišle do dijakov, pravi, da je treba šele po kriterijih, ki so

gačnih izhodiščih in drugačnih pogojih šolanje končal s trojko, bo nekdo dejal, da je prva šola slaba, druga pa dobra. S tem pa se ne strinjam.«

Med šolami tudi zaradi manjših generacij poteka konkurenčen boj za pridobivanje novih dijakov. Zato mora ministrstvo za šolstvo še posebej previdno določiti tiste kriterije, ki bodo javnosti objektivno, ne pa samo z vidika končnih maturitetnih rezultatov predstavili delovanje in kakovost posamezne šole. ■

PRIMORKA
tv

Trstelj - 67. kanal

Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

ZDRAVNIK SVETUJE:

**Smo pripravljene na ptičjo gripo?!
svetovalna oddaja**

sreda, 5. april 2006 ob 22.00

Radioaktivni odpadki

Peter Avsenik, foto: arhiv Demokracije, ARAO

Občina Sevnica je nedavno na pobudo krajanov odstopila od kandidature za odlagališče nizko in srednje radioaktivnih odpadkov. ARAO bo tako morala izbrati novo lokacijo.

Že pred časom so se pojavila namigovanja, da so krajanje občin, v katerih bi lahko bilo odlagališče, premalo seznanjeni s postopki izbire teh lokacij. Agencija za radioaktivne odpadke (ARAO) naj bi s tem po mnenju predstavnika Zveze ekoloških gibanj Karla Lipiča kršila aarhuško konvencijo. V ARAO so se na pismo, objavljeno v Dolenjskem listu, odzvali s sporočilom medijem in v njem predstavili vrsto aktivnosti, v katere bi se »lahko vključil sleherni občan«; med drugim so izpostavili obveščanje občanov prek pošte, izobraževalne prispevke v brezplačnem lokalnem časniku in po radiu ter zbiranje pisnih mnenj na občinah.

Izstop Sevnice Nato pa je Sevnica pred dobrim tednom dni izstopila iz postopka umeščanja odlagališča nizko in srednje ra-

dioaktivnih odpadkov (NSRAO) v prostor. To je občini omogočil Program priprave državnega lokacijskega načrta za NSRAO, ki vsaki sodelujoči občini daje pravico, da iz postopka izstopi kadar koli in brez posledic. Sevniki župan Kristjan Janc je pojasnil, da so se za ta korak odločili »zaradi pobude Ljudske iniciative

Sevnica, podprte s podpisi 1203 občanov, ki so zahtevali razveljavitev dosedanjih sklepov in postopkov občinskega sveta, in predvsem zato, ker so predstavniki Ljudske iniciative (LI) na čelu s predsednikom Boštjanom Jakšetom na seji občinskega sveta izrazili popolno nasprotovanje in nepripravljenost na kon-

struktivno sodelovanje z vsemi, ki smo sodelovali pri projektu, v katerega je bilo vložena veliko truda«. Predsednik LI Boštjan Jakše pa je pojasnil, da so se za zbiranje podpisov odločili, ker naj bi bila občina pogodbe z ARAO sklenila »na hitro in brez ustreznega informiranja občanov«. Sklepamo lahko, da so bili krajanje Sevnice res površno obveščeni o omenjeni problematiki. V nasprotnem primeru bi se verjetno zavedali ekonomskih koristi, ki bi jim jih odlagališče prineslo, pa tudi dejstva, da gre za poseg, ki ob izpolnjevanju mednarodno priznanih standardov skoraj zagotovo ne bi ogrožal naravnega okolja. Problem pa je seveda tudi psihološke narave, saj ob besedi »radioaktivno« nehoti najprej pomislimo na nekaj nevarnega ali pa celo na katastrofo velikih razsežnosti, kakršna se je zgodila pred dvajsetimi leti v Černobilu.

Odprte možnosti ARAO torej nadaljuje z lokalnim partnerstvom v Krškem in Brežicah, hkrati pa bo preverila možnosti za dodatno vključitev morebitne lokacije v naslednjih mesecih, in sicer v že prijavljenih občinah, ki sta zdaj na čakanju, to sta Lenart in Šmartno pri Litiji. »Še vedno pa obstaja možnost, da se v postopek prijavijo nove občine ali da prijavljene občine predlagajo nove lokacije, saj je razpis za prijave odprt,« so sporočili iz ARAO.

Izstop Sevnice, ki ga v ARAO obžalujejo, je gotovo nekoliko zvišal možnosti preostalih kandidatov za odlagališče. A po zatrdilih mag. Nadje Železnik ta čas še ni favoritov, čeprav se delo ARAO že izvaja na Vrbinu v občini Krško in v Globokem v občini Brežice. Najprimernejšega ponudnika bodo izbrali v zakonsko določenem roku – do leta 2008. Lokalna skupnost ima sicer v skladu z veljavno zakonodajo pravico do nadomestila v višini 233.118 evrov letno za rabo prostora v času raziskav in do nadomestila 2.331.180 evrov letno v času, ko bo odlagališče obratovalo.

Boj za projekt Župane preostalih zainteresiranih občin smo povprašali, kako gledajo na raz-

LETNI ODMERKI SEVANJA

Ocene individualno prejetih letnih odmerkov sevanja v Centralnem skladišču RAO v Brinju po izvedeni rekonstrukciji leta 2004

	Prejeti odmerek na leto	Dovoljeni odmerek na leto	Odstotek dovoljenega odmerka na leto
Delavec v skladišču	2,9 mSv	20 mSv	14,5 %
Varnostnik – receptor	0,009 mSv	1 mSv	0,9 %
Delavec IJS	0,004 mSv	1 mSv	0,4 %
Okoliški kmet	0,0001 mSv	1 mSv	0,01 %
Vir. ARAO			

Skladišče RAO v Brinju

Morebitna lokacija Vrbine pri Krškem

veljavitev pogodbe med ARAO in Sevnico in kakšne so njihove možnosti za pridobitev lokacije odlagališča. Brežiški župan Ivan Molan je izrazil presenečenje nad izstopom Sevnice iz postopka, a meni, da to njegovi občini ne povečuje možnosti za pridobitev lokacije. »Potrebni bo še veliko strokovnih podlag, ki bodo kasneje lahko podale odgovor na vprašanje, kje bo lokacija odlagališča. Kljub temu pa je veliko vprašanje, kje in kdaj bo v Sloveniji prišlo do dokončne rešitve tega problema,« pravi brežiški župan. Krški župan Franc Bogovič je poudaril, da na Sevnico ni nikdar gledal kot na neke vrste konkurenco pri pridobivanju projekta odlagališča, zato težko ocenjuje njihove zdajšnje možnosti. »Dej-

Milan Izlakar, župan Šmartnega pri Litiji, pa je prepričan, da imajo za pridobitev lokacije zdaj več možnosti. »Pokazalo se je, da je družbena sprejemljivost vendarle glavni dejavnik pri iskanju primerne lokacije za odlagališče,« dodaja Izlakar.

Prijazno za okolje Odlagališče nizko in srednje radioaktivnih odpadkov mora biti zgrajeno tako, da ne bi ogrozilo ljudi in okolja. Za to je poskrbljeno z vrsto umetnih in naravnih pregrad, ki preprečujejo, da bi sevanje oz. radioaktivne snovi prehajali v okolje. Sčasoma pa radioaktivnost odpadkov izgine, in sicer najkasneje v tristo letih. Da naravno okolje s tem odlagališčem ni ogroženo, so si bili edini vsi omenjeni župani.

Problem je tudi psihološke narave, saj ob besedi »radioaktivno« najprej pomislimo na nekaj nevarnega ali pa celo na katastrofo velikih razsežnosti.

stvo je, da občina Krško že ima skladišče NSRAO, in logično je, da je prav občina Krško najbolj zainteresirana, da se trajno odlagališče radioaktivnih odpadkov zares zgradi v predvidenih rokih,« dodaja Bogovič.

»Občina Lenart ima sedaj kot ena izmed kandidatov več možnosti, da postane predmet raziskav in preučevanj o umestitvi odlagališča na njenem ozemlju. A preučevanja, ki jih bodo izvajale strokovne in za to pooblaščen organizacije, še ne pomenijo dokončne odločitve o umestitvi odlagališča,« je med drugim dejal župan Lenarta Ivan Vogrin.

Vplive prihodnjega odlagališča NSRAO na okolje in ljudi lahko primerjamo z vplivi skladišča za radioaktivne odpadke, ki ga od leta 1999 upravlja ARAO in obratuje v Brinju v občini Dol pri Ljubljani od leta 1986. Ocene kažejo, da so odmerki sevanja, ki jih ljudje prejmejo zaradi bližine skladišča, pod zakonsko določeno mejo in ne ogrožajo njihovega zdravja. Izkušnje iz tujine (Centre de l'Aube v Franciji) pa tudi kažejo, da kraji, kjer je odlagališče, zaradi vlaganja v infrastrukturo pridobijo tudi določeno število novih delovnih mest. ■

Brezplačne vozovnice

Igor Gošte, slika ETV

V zasavskih občinah Trbovlje in Zagorje se zdi, da imajo včasih tamkajšnji občani zaradi tega, ker sta oba župana precej tekmovalna, kar nekaj koristi.

Ko so pred leti v Zagorju nekako v času pred volitvami vpe-ljali brezplačne letne vozovnice za mestni avtobusni prevoz za vse upokojene, ki so to želeli, in za nezaposlene invalide, je nekaj let kasneje nekaj podobnega svojim občanom omogočila tudi trboveljska oblast. Letos bo drugače. Vsaj v Trbovljah, medtem ko je v Zagorju še vse po starem. V Trbovljah je namreč občinski svet že lani predlagal, da je treba pri subvenciji mesečnih vozovnic za upokojene upoštevati dohodkovni položaj upravičencev. Spremenjena davčna zakonodaja namreč določa, da je treba tovrstne subvencije evidentirati z vsemi ustreznimi podatki, vključno z davčno številko upravičenca in višino subvencije v koledarskem letu. V začetku leta 2007 bo treba podatke o upravičencih in višini subvencije v letu 2006 sporočiti davčni upravi. Kot so zapisali na svoji spletni strani, naj bi občina Trbovlje in prevoznik Integral Zagorje ohranila višino sredstev za subvencioniranje vozovnic enako kot v letu 2005, vendar pa ta naj ne bi zadoščala za brezplačne vozovnice za vse upokojene. Kriteriji za višino subvencije bodo upoštevali dohodkovni položaj upravičencev, podrobno pa jih bo določilo društvo upokojevcev, ki do 25. marca zbira prijave za subvencionirane vozovnice.

Povsem verjetno je, da bodo morali temu slediti tudi zagorski občinski svetniki in župan Matjaž Švagan tako kot njegov poslanski in županski kolega iz Trbovelj Bogdan Barovič, sicer lahko pride do neuskkljenosti z zakonodajo. Tega pa si v volilnem letu nihče ne želi.

Matjaž Švagan in zagorski svetniki pa so imeli te dni drugo delo. Medtem ko se je graditev obvoznice vendarle nadaljevala in ko se graditev novih mrliških vežic na mestnem pokopališču še vedno ni končala (pa bi se morala do 15. novembra 2005), so se svetniki sešli na 7. izredni seji, na kateri pa niso sprejemali proračuna, ampak že drugič v tem mandatu oblikovali mnenje k predlogu za ustanovitev nove občine Izlake, ki so ena od obrobniških krajevnih skupnosti občine Zagorje ob Savi. Tako kot prvič so tudi tokrat sprejeli odklonilno mnenje glede pobude za ustanovitev nove občine Izlake in predlagali državnemu zboru, da se povsod tam, kjer nekateri prebivalci obmejnih naselij Polšina, Strahovlje in Zabreznik ne želijo biti vključeni v referendumsko območje, oblikujejo samostojna referendumska območja.

Zaradi nejasnosti, ali nova občina Izlake bo ali ne, je bila na prejšnji seji z dnevnega reda na županovo pobudo umaknjena točka o sprejetju občinskega proračuna. Krivca so našli na Izlakah, in sicer v članih iniciativnega odbora za ustanovitev občine. Kaj pa je bil vzrok, da v zadnjih letih proračun nikoli ni bil sprejet v prvem trimesečju? ■

Se bodo upokojenci tudi letos vozili brezplačno?

Nacionalni praznik, kaj je to?

Tomaž Štefe

Slovenija je samostojna neodvisna država šele od 25. 6. 1991. Letos bomo torej praznovali njen 15. rojstni dan – dan državnosti, ki je naš največji nacionalni praznik. V tem pogledu se torej ne moremo ponašati s tradicijo.

To pa še ne pomeni, da v teh 15 letih ne bi mogli ali celo morali storiti več za dograjevanje in dopolnjevanje vsebine praznika, tako da bi vsak državljan te države na svoj način, a vendarle notranje občutil in razumel, da je to pomemben dan za vse nas. Če praznik ni napolnjen z vsebino, z dogodki in običaji in seveda tudi z občutenji ljudi, ki temu prazniku priznavajo pomen in smisel, je to prazen dan. O tem, kako bi prerasli tovrstno nezrelost, se pri nas pogovarjamo že od prvega dneva državnosti naprej, a nismo prišli prav daleč. Očitno so bili mnogi, tudi odločujoči krogi zadovoljni s stanjem, kakršno je.

Norvežani za zgled Marsikaj bi se v tem pogledu lahko ali celo morali naučiti od zrelejših narodov, npr. Norvežanov. Imel sem priložnost videti in občutiti, kako nacionalni praznik praznuje in občuti povprečen Norvežan. To me je prav prevzelo. Za Norvežane je največji nacionalni praznik 17. maj, in to že od osamosvojitve (mirne odcepitve) od Švedske leta 1905. Sam datum pravzaprav sega nazaj v 19. stoletje, ko je bila sprejeta norveška ustava, s čimer so bili položeni temelji norveške državnosti.

Ozračje na Norveškem je ta dan enkratno in skoraj neponovljivo. Prav vse je v znamenju praznika. O tem ne pričajo samo zastave, od zelo majhnih do zelo velikih, pogosto jih je tudi več pri eni hiši, ki prav ponosno plapolajo, največkrat na visokih drogovih ob hišah. Na za avtomobile prirejenih nosilcih zastavice plapolajo tudi na mnogih avtomobilih. Še bolj kot zastave pa o prazničnem razpoloženju "govorijo" praznična oblačila Norvežank in Norvežanov, mladih in starih, visoko in malo manj visoko izobraženih, kmetov, delavcev, uradnikov itd.

Norvežani so lahko s svojim praznovanjem Slovincem za zgled.

Zlasti ženske so v svojih slikovitih narodnih nošah videti nadvse praznično, kajti njihova oblačila so z mnogimi različnimi vezeni in srebrnimi dodatki (pasovi, naprsne broške itd.) izredno lepa. Vsaka regija se ponaša s tipično narodno nošo, in ko se na enem kraju zbere večje število ljudi iz raznih delov Norveške, je res kaj videti. Moška noša je v tem pogledu manj vpadljiva in bogata in tudi manj moških je v takšnih oblačilih. Imajo pa vsi pripete kokarde ali trakove na zavrhkih svojih suknjičev ali na srajcah, če je dovolj toplo.

Na ta dan je zbiranje ljudi res množično. Pravzaprav se od vsakega Norvežana pričakuje, da se bo udeležil katere od prireditev na prostem bodisi kot pasivni, bodisi kot aktivni udeleženc. Že zelo

zgodaj dopoldne se tudi v manjših krajih, kakršen je npr. Larvik južno od Osla, zbere toliko ljudi, da slavnostni sprevod narodnih noš, godb na pihala, športnih in šolskih skupin itd. lahko traja dve uri in več. Potem se vsi skupaj zberejo na osrednjem prostoru, kjer igra godba na pihala v slovesnih oblačilih. Najprej vsi skupaj zaneseno zapojejo norveško himno, ki jo znajo vsi na pamet, in to od začetka do konca. Razpoloženje na takih shodih nima nič skupnega z razpoloženjem na kakšni (gasilski) veselici.

Praznovanje doma Proti popoldnevu se razidejo po domovih, vendar ne vsak na svoj dom, marveč se zbirajo pri sorodnikih in prijateljih, kjer se slavje nadaljuje v prazničnem ozračju. Sam

sem se udeležil kar dveh takšnih druženj. Na prvem se nas je zbralo deset, na drugem proti večeru pa celo 28. Obakrat je šlo za kmečke domačije. Na kmetijah se radi zbirajo tudi zato, ker so kmečke hiše večje od stanovanj v mestih, po drugi strani pa je veliko Norvežanov (tako kot Slovincov) kmečkega stanu. Na ta dan še posebej pride do izraza velik ugled, ki ga na Norveškem uživa kmečka zveza oziroma stranka, saj je igrala zelo pomembno vlogo pri nastajanju in ustanavljanju norveške države.

Če se vrnemo k prazničnemu kosilu, potem moramo zapisati, da je jedilnik za bogato praznično kosilo bolj ali manj predpisan oziroma tradicionalen, da ne govorimo o tem, da je tudi vse drugo – od sveč in svečnikov do prtičkov – v znamenju praznika. Praznično kosilo navadno sestavljajo naslednje jedi: krompirjev pire, hrenovke, kuhana zelenjava (korenje, grah, cvetača, beluši) z maslom ali/in polivko, male palačinke z brusnicami, sladoledna torta in čokoladni bonboni ter po želji tudi kava. Na večernem sprejemu, ki je imel samopostrežni značaj, je bilo še več različnih jedi, predvsem je bilo več tipično norveških jedi z ribami in rakci, veliko je bilo tudi različnih sadnih in sladolednih slaščic.

Na državni TV na ta dan ni videti drugega kot prenose ali poročila s praznovanj, največ seveda iz Osla, kjer je ves čas navzoča tudi kraljeva družina, pa seveda tudi iz drugih krajev zelo razpotegnjene Norveške in celo iz tujine, npr. iz Španije, kjer obstaja norveška kolonija in imajo celo svoje šole. Tudi zato je skoraj nemogoče, da bi na ta dan Norvežani ostali ravnodušni, kaj šele da bi našli človeka, ki se na vse skupaj pozvižga. ▣

Izdam ti s poljubom, povej še naprej!

Orto Smart podarja 5.000 SIT!

paket
orto
smart

5 SIT/min
vsi klici v omrežju
Si.mobil - Vodafone

ORTO SMART PAKET
OD 15 DO 27 LET

NOKIA 6111
35.000 SIT*

- vgrajena digitalni fotoaparati in videokamera
- Bluetooth™
- EDGE
- brskalnih XHTML
- odjemalec elektronske pošte
- 23 MB internega spomina

NOKIA 6060
10.000 SIT*

- elegantna zunanost
- velik barvni zaslon
- odjemalec elektronske pošte
- WAP, GPRS, MMS
- mp3 zvonjenja
- budilka
- kalkulator

*Ceni telefonov veljata za naročnike paketov Orto Smart in Smart I, če bo naročniško razmerje med Si.mobilom in naročnikom trajalo najmanj 24 mesecev od dneva sklenitve Pogodbe o prodaji telefonskega aparata. Ponudba velja do 31.3.2006 oziroma do razprodaje zalog. Si.mobil si pridružuje pravico do spremembe cen. Bonus 5.000 SIT velja za vse nove naročnike Orto Smart, ki bodo do vključno 31.3.2006 kupili enega od ponujenih telefonskih aparatov in hkrati sklenili naročniško razmerje za obdobje najmanj 24 mesecev. Bonus se obračuna na prvih petih mesečnih računih kot popust v znesku 1.000 SIT. DDV je vključen. Več informacij tudi o ponudbi ostalih naročniških paketov na 080 40 40 40, na www.simobil.si in na prodajnih mestih Si.mobil - Vodafone. Si.mobil d.d., Smartinska 134b, SI-1000 Ljubljana | www.simobil.si

Ujemi svet

Na tisoče francoskih študentov protestira proti predlaganemu vladnemu zakonu o prvi zaposlitvi.

Zaposlitvena politika po francosko

Ana Müllner, foto; Reuters

Zaradi zakona o zaposlovanju, ki ga je predlagal francoski premier Dominique de Villepin, na tisoče mladih odhaja na ulice in zahteva ne samo umik zakona, temveč tudi odstop aktualne vlade z de Villepinom na čelu.

Protesti so se iz pariških univerzitetnih četrti kmalu razširili po vsej državi, svoja vrata je zaprlo več kot petdeset od skupno osemdesetih univerz, študentom pa so se na protestih pridružili tudi sindikati in delavci, ki grozijo s splošno stavko. In kaj je tako spornega v predlaganem zakonu, da so zaradi njega v Franciji izbruhnili največji protesti po letu 1968?

Svoboda, enakost in sociala

Če je francosko ljudstvo v času revolucije zahtevalo svobodo, enakost, bratstvo, njihovi potomci dobrih dvesto let pozneje namesto bratstva zahtevajo le socialno varnost, še posebej glede zaposlovanja. To ne prese- neča preveč glede na dejstvo, da je Francija dolgo vrsto let veljala za državo, v kateri so pravice de-

lavcev močno spoštovane, zakonodaja pa je delavce veliko bolj kot drugod po Evropi varovala pred odpovedjo delovnega razmerja. T. i. zakon o prvi zaposlitvi (CPE), ki ga je predlagal francoski premier Dominique de Villepin, pa delodajalcem

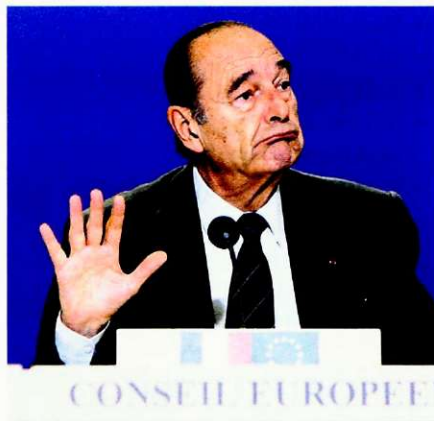
omogoča, da zaposlene, mlajše od 26 let, odpustijo brez poprejšnjega opozorila in brez krivdnih razlogov. De Villepin je s predlaganim zakonom želel rešiti enega ta čas najbolj žgočih problemov v Franciji, in sicer brezposelnost mladih, ki je zdaj

približno 23-odstotna. A očitno bi predlagani zakon po mnenju tistih, ki bi jih najbolj prizadel, to problematiko le še poslabšal.

Mladi protestniki premierju očitajo predvsem nepripravljenost na dialog, saj dolgo časa ni bil pripravljen sestiti za pogajalsko mizo skupaj s predstavniki študentov in mladih delavcev. Zato je na prvih pogajanjih za skupno mizo, do katerih je že prišlo, pa strani nista mogli najti soglasja, prišlo do bojkota pogajanj s strani predstavnikov dveh največjih študentskih združenj, UNL in FIDL. Medtem so se študentom pridružili tudi največji francoski sindikati, ki grozijo s splošno stavko, po univerzah pa se počasi zapirajo tudi posamezne srednje šole. Med protestniki je tako iz dneva v dan več dijakov. Francosko gospodarstvo

Dominique de Villepin

Chirac se do protestov ni aktivneje opredelil.

Trenja med de Villepinom in Sarkozyjem nakazujejo, da je neuradna predsedniška kampanja v polnem teku.

bi splošna stavka delavcev močno prizadela. Verjetnost, da bo do nje prišlo, pa je dokaj velika glede na dejstvo, da so dosedanja poskusi za reševanje spora neslavno propadli.

Ponavljanje zgodovine? V aktualnih dogodkih v Franciji pa mnogi vidijo še eno zgodovinsko vzporednico, velike študentske proteste leta 1968. »Moji starši so sodelovali na protestih leta 1968 in to je razlog, da sedaj protestiram jaz,« je v televizijske kamere izjavilo nemalo mladih Francozov. A tovrstne primerjave so prepričljive le po številu udeležencev, ki jih je v obeh primerih približno enako. Študentski protesti takrat so bili namenjeni »rušenju« meščanskega družbenega reda in vzpostavitvi enake pravice za vse, kar jim je na koncu tudi uspelo. Današnje generacije mladih pa se bojujejo za ohranitev privilegijev, ki so bili dolgo časa zagotovljeni prejšnjim generacijam.

Predlagani zakon predstavlja tudi prvi odgovor francoske vlade na dogodke, ki so lani novembra potekali predvsem po francoskih predmestjih, saj z vladne strani končno prihajajo znamenja, da želi vlada rešiti problematiko brezposelnosti, ki je tudi eden ključnih razlogov za izbruh nemirov. Vendar se oblasti bojijo, da bo v najbolj nemirnih predmestjih spet prišlo do nemirov, kar bi sedanjo situacijo še poslabšalo.

De Villepinov Waterloo »Dobra vlada je tista, ki ne sme nikoli odstopiti od svojih odločitev, če se le zaveda, da dela v dobro ljudstva,« je leta 2003 (gledano v luči današnjih dogodkov skoraj preroško) dejal de Villepin. Politiku, ki je vedno veljal za zmernega in premišljenega in je dolgo časa vodil na lestvicah javnomnenjskih raziskav, pa se te dni stolček čedalje bolj maje. Ne samo da ga tisoči mladih pozivajo k odstopu, pomoč mu odreka tudi njegov dolgoletni mentor, francoski predsednik Jacques Chirac. Slednji sicer v konflikt ni dejavno posegel, kar je tipično za njegovo notranjo politiko, pozval je le vpleteni strani, naj poskušata čim prej doseči dogovor. Po poročanju vladnih virov pa naj bi bil Chirac de Villepinu na zadnjem srečanju na štiri oči zagrozil z razrešitvijo s položaja, če v kratkem ne ustavi demonstracij in ne najde zadovoljive rešitve. Zato ne preseneča, da so CPE v Franciji že označili za Waterloo aktualnega premierja, ki utegne usodno vplivati na njegovo prihodnjo politično kariero. **D**

Sarkozy in de Villepin, glavna predsedniška kandidata

Začetek neuradne predsedniške kampanje

Odnosi med najpomembnejšima ministroma v francoski vladi, premierjem de Villepinom in notranjim ministrom Nicholasom Sarkozyjem, že nekaj časa niso rožnati. Prva resna navzkrižja naj bi se bila začela novembra lani, ko je po revnih pariških predmestjih divjalo nasilje, za izbruh katerega so mnogi krivili prav Sarkozyja in njegove govore. De Villepin naj bi bil takrat po podatkih nekaterih francoskih časnikov močno okaral Sarkozyja in mu grozil celo z razrešitvijo s položaja. Sedaj pa je situacija obrnjena, saj večina protestnikov poziva k odstopu predvsem de Villepina, čedalje manj podpore pa naj bi imel tudi v lastni stranki UMP (Union majorité populaire). V slednji naj bi namreč predlagani CPE užival zelo šibko podporo, kar s pridom izkoriščajo de Villepinovi nasprotniki pod Sarkozyjevim vodstvom. Tovrstne politične igre nikakor ne presenečajo glede na dejstvo, da bodo prihodnje leto v Franciji predsedniške volitve. Ker se bosta za predsednika potegovala tako de Villepin kot Sarkozy, v prihodnje lahko pričakujemo še večje rivalstvo med ministroma.

Podpora francoskim kolegom so izrazili tudi slovenski študentje.

FUTURA DOB

080 2864

www.triglav.si

A S I S T E N C A
PLUS

triglav

Čakajoč na raj

V Mavretaniji najmanj pol milijona prebivalcev čaka na priložnost za nezakonit vstop v EU, kar kaže, da je čedalje več ljudi, ki iščejo novo priložnost v Evropi. Evropska komisija je zaradi teh dogodkov zelo zaskrbljena. Migranti naj bi se za Mavretanijo odločali predvsem zato, ker ima ta puščavska država 2400 km dolgo mejo, ki jo je težko nadzorovati, poleg tega pa je sorazmerno blizu španskim Kanarskim otokom in posledično EU. Letos je na Kanarske otoke že prispelo 2.400 nezakonitih priseljencev, kar je skoraj dvakrat več kot v vsem lanskem letu. Rdeči polmesec ocenjuje, da je na poti v Evropo v zadnjih štirih mesecih utonilo najmanj tisoč izseljencev, zato je Mavretanija napovedala takojšnje ukrepe za boj proti nezakonitemu izseljevanju, kot so okrepljen nadzor meje in začasna namestitve izseljencev.

Peš na delo Evropska komisija je začela spodbujati svoje uslužbence k pešačenju na delo in k uporabi javnega prevoza. Vendar

pa uporablja 44 odstotkov zaposlenih. Komisija bo prizadevanja podprla tudi s konkretnimi ukrepi. Tako bo vsem uslužbencem, ki se bodo odrekli pravici do uporabe parkirnih mest komisije, pokrila polovico cene sezonske vozovnice.

Obdavčeno Kitajska vlada uvaža obdavčitev vseh luksuznih in lesenih izdelkov, kar pomeni, da bodo po novem obdavčene tudi lesene jedilne paličice za enkratno uporabo, ki jih država izdela okoli 15 milijard na leto in pri tem porabi dva milijona kubičnih metrov lesa. 5-odstotni davek na kitajske paličice in leseni parket je namenjen predvsem zmanjševanju porabe lesa, ki ga Kitajski primanjkuje. Več kot dve desetletji intenzivne industrializacije je

namreč hudo prizadelo okolje. Luksuzni proizvodi, kot so jahte in oprema za golf, bodo obdavčeni z 10 odstotki, drage ročne ure pa z dvajsetimi. Po drugi strani bo nehala veljati obdavčitev izdelkov za nego kože in las, ki jih zakon

iz leta 1994 še štel med luksuzne izdelke. Za zmanjševanje porabe energije bodo dodatno obdavčeni tudi naftni derivati z izjemami pri energetske varčnih avtomobilih.

Manj hišic V ZDA se obseg graditve novih stanovanj in hiš v ZDA postopoma znižuje, oblasti pa opažajo zmanjševanje števila tako pri pridobivanju dovoljenj za novogradnje kot tudi pri dokončanju gradenj. Začetki gradenj

posredi ni skrb za več gibanja zaposlenih, ampak okoljski razlogi. Komisija namreč želi, da bi bilo leta 2009 število uslužbencev, ki uporabljajo avtomobile za prihod na delo, manjše za devet odstotkov. Po podatkih se na delo z javnim prevozom vozi 38 odstotkov uslužbencev, osebne avtomobile

TUJI TISK

The Guardian

Žuželke - roboti

Pentagon namerava izdelati žuželke - kiborge, ki bodo sposobne začititi eksploziv ali pa prisluškovati pogovorom s pomočjo mikrooddajnikov, nameščenih v telesa, ki so se neopažena izmuznila v pribežališča sovražnika.

Te kiborge, pol žuželke, pol robote, bodo naredili s pomočjo vsajanja miniaturnih naprav v telesa letečih, skakajočih in lazečih žuželk še v stadiju ličinke ali bube, da bi vstavljeni mehanizem postal del njihovega telesa in hkrati omogočil njihovo daljinsko upravljanje. Najočitnejša naloga kiborgov bo lahko postala iskanje ubežnikov v Iraku. George Bush je celo izjavil, da je letos administracija pripravljena porabiti več kot tri milijarde dolarjev v boju proti grožnji z eksplozivnimi telesi. Del tega denarja bo šel za posvet najboljših umov iz države, da bi prišli do novih odkritij. Žuželke so za elektronske vsadke še posebej zanimive zaradi metamorfoze.

The Observer

Rdeči dež

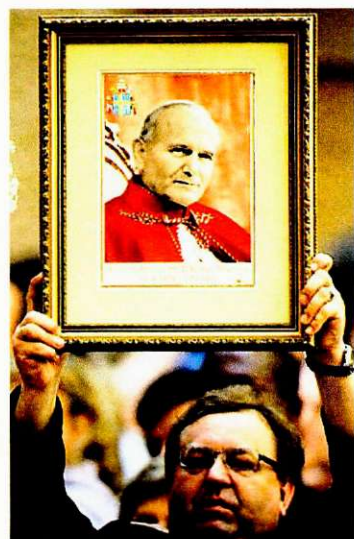

V mikrobiološkem laboratoriju sheffieldske univerze stoji na polički steklenička z rdečo tekočino. Tekočina je motna in nezanimiva. A če se skupina znanstvenikov ne moti, ta steklenička vsebuje prvi vzorec nezemeljskega življenja, ki

so jih kadar koli odkrili. 25. junija 2001 je v okrožju Kerala v Indiji začel padati rdeč dež. To se je nadaljevalo kar dva meseca. Razlog - rdeč prah, ki ga je veter pobral na Arabskem polotoku in ga prinesel nad Indijo. Toda fizik Godfrey Louis z Univerze Mahatme Gandhija v Kottayamu pravi, da je to absurd. »Če pogledate prah pod mikroskopom, lahko vidite, da to ni prah, pač pa biološka oblika,« trdi. Louis pravi, da je v Indiji padal neke vrste bakterijski dež, »prah« pa je prineslo z mimo letečega kometa. Milton Wainwright, mikrobiolog s sheffieldske univerze, je prav tako prepričan, da v rdečem dežju ni prahu, vendar pa tudi ne vsebuje DNK, ki so podlaga življenja na Zemlji.

so se najbolj zmanjšali na ameriškem severovzhodu, in sicer za 23,5 odstotka, na zahodu pa so se povečali za 7,9 odstotka. Številke so pričakovane, saj ekonomisti že nekaj časa napovedujejo, da po petih letih vročega nepremičninskega trga prihaja do ohlajanja. V tem obdobju so se cene nepremičnin v ZDA povprečno povečale za 55 odstotkov.

Razstava V organizaciji mesta Dubrovnika, Dubrovniških muzejev in hrvaške diaspore so

v Knežjem dvoru v Dubrovniku odprli razstavo Portreti Janeza Pavla II. v sodobnem hrvaškem slikarstvu. Razstavljeno je 15 portretov Janeza Pavla II. v raz-

ličnih tehnikah – od risb prek olj na platnu do fotografij, med avtorji pa so znani hrvaški umetniki, na primer Mladen Veža, Fadil Vejzović, Ljerka Njerš, Krno Bošnjak, Kuzma Kovačič in drugi. Razstavo so videli že v Zagrebu in Osijeku, v Dubrovniku pa bo odprta do 3. aprila.

Komore in predori Na severu Izraela so odkrili podzemne komore in predore iz obdobja judovskega upora proti Rimljanom pred dva tisoč leti. Judi so pripravili zaloge in zgradili skrivališča, kamor so se umaknili med uporom med letoma 66 in 70. Jame, ki so bile povezane s kratkimi predori, so uporabljali za skrivne domove pod zemljo. To odkritje kaže tudi na to, da so Judi načrtovali upor, kar je nasprotno od ustaljenega stališča, da se je upor začel spontano. Podzemni prostori v arabski vasi Kfar Kana v Izraelu severno od Nazareta so zgrajeni iz gradbenega materiala, ki je bil običajen za tisti čas. Bili so pod podi tedanjih bivališč, kar je družinam omogočalo neposreden dostop. Druga skrivališča iz obdobja upora pa so izklesana v skalovju.

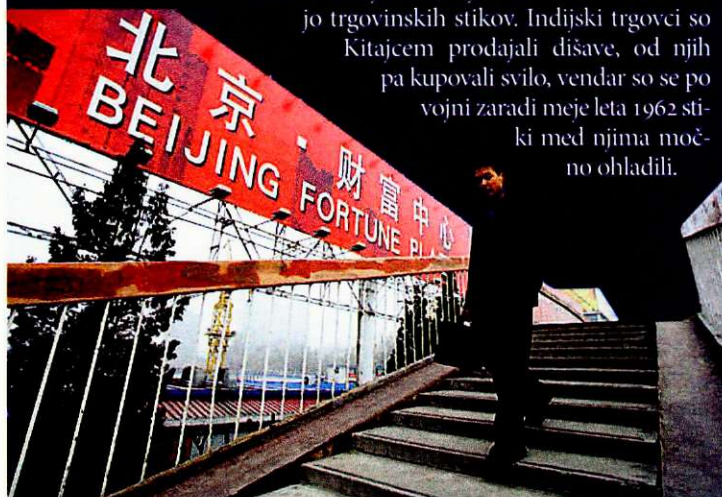
Ciklon Larry Severovzhodno obalo Avstralije je opustošil ciklon Larry, ki je s 180 kilometri na uro odkrival strehe stavb. Najhuje je bilo v mestu Inisfail v

zvezni državi Queensland, kjer je Larry poškodoval več kot polovico vseh stavb v mestu. Zaradi ciklona je bila ustavljena tudi dobava električne energije. Brez električne energije je ostalo okoli 50.000 gospodinjstev. V državi Queensland pravijo, da že več desetletij ni bilo takšnega ciklona, če so sploh imeli že kdaj takšnega.

Diši jim Indija

Kitajski poslovneži se čedalje bolj zanimajo za vlaganje in trgovino z Indijo, kjer vidijo priložnost za velik zaslužek. Indijsko gospodarstvo se vsako leto poveča za osem odstotkov in je za Kitajsko drugo najhitreje rastoče gospodarstvo na svetu. Prepričani pa so, da se bo v prihodnosti še povečevalo. Kitajska podjetja želijo vlagati predvsem v infrastrukturne projekte, kjer bodo potrebna velika vlaganja, če želi Indija ohraniti visoko gospodarsko rast. Sicer pa imata Indija in Kitajska večstoletno tradicijo trgovinskih stikov. Indijski trgovci so Kitajcem prodajali dišave, od njih pa kupovali svilo, vendar so se po vojni zaradi meje leta 1962 stiki med njima močno ohladili.

Vir: STA

TUJI TISK

Panorama

Trgovina z lasmi

Filmske in televizijske hiše so stroške nakupa las vzele na svoj račun, saj skoraj vsaka druga igralka uporablja lasne vstavke. Podaljšanje las in dodajanje las za bujnost lasišča je med zvezdami in lepoticami nekaj čisto običajnega.

To delajo tudi mnoge športnice. V obdobju kulta telesa se estetske želje uresničujejo s pomočjo kozmetike ter kirurških in kemičnih posegov. Zdaj so objekt trgovanja postali tudi lasje, ki jih največ uvažajo z Vzhoda. Za najboljše veljajo lasje Indijk, saj so po strukturi najbolj podobni lasem Evropejcev, poleg tega so nedotaknjeni, saj niso bili podvrženi nobenim kozmetičnim pripravkom. V Italijo vsak mesec uvozijo štiri do pet ton las, toda za italijanski trg porabijo samo pet do šest odstotkov teh las – največja naročila prihajajo iz Amerike, Nemčije in Avstrije. Letno prodajo kar za 25 milijonov evrov las, podjetje pa ima zaposlenih 110 strokovnjakov za lase.

The Wall Street Journal

Zadnji diktator

Kdo bo plačal posledice poraza predsedniških volitev v Belorusiji? V klubu sovražnikov demokracije je Lukašenko najstarejši dejavnik. Je premeten populist s tradicionalnim boljševiškim prezirom do opozicije in političnega kompro-

misa. Po besedah Condoleeze Rice je znan kot »zadnji evropski diktator«. Te volitve izravnavajo izid v demokratičnih bitkah na ozemlju nekdanje Sovjetske zveze. Potem ko so Gruzija, Ukrajina in Kirgizija zrušile avtoritarne režime, so se grobi voditelji Kazahstana in Azerbajdžana lani obdržali zaradi ponarejenih volitev. Skupaj z Lukašenkom, ki ga podpira Rusija, je izid tri proti tri. Po uradnih izidih, ki so bili objavljeni dve uri po začetku glasovanja, je Lukašenko v boju za svoj tretji mandat dobil več kot 80 odstotkov glasov, njegov nasprotnik Aleksander Milinkevič pa samo okoli 5 odstotkov ne glede na to, da je v anketah javnega mnenja dobil dobrih 25 odstotkov.

INTERVJU

Mag. Bernard Brščič

Uboštvo slovenskega liberalizma

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Mag. Bernard Brščič je asistent na katedri za ekonomsko teorijo in politiko Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani. Sodeluje pri predmetih mikroekonomija, politična ekonomija in razvoj ekonomske teorije. Na London School of Economics pripravlja doktorat s področja zgodovine ekonomske misli.

Nedavno je na FDV potekala okrogla miza z naslovom Uboštvo slovenskega liberalizma, na kateri ste sodelovali tudi vi. Na njej je bilo slišati veliko kritičnih besed o slovenskem liberalizmu, zato vas sprašujem, ali smo v Sloveniji sploh kdaj imeli pravi liberalizem?

Všeč mi je termin »pravi« liberalizem, ki ste ga uporabili. Enakega uporablja dobitnik spominske Nobelove nagrade za ekonomijo Friedrich August von Hayek, ko v svojem delu Individualism True and False razlikuje med pravim in lažnim liberalizmom. Pravi liberalizem je klasični liberalizem, je miselni dedič škotskega razsvetljenstva oziroma moralne filozofije Terrenca Hutchesona, Davida Huma in Adama Smitha, se v 19. stoletju naslanja na politično filozofijo Alexisa de Tocquevilla in lorda Actona, v 20. stoletju pa na ekonomsko filozofijo avstrijske, prve čikaške in freiburške Ordoliberalne šole. Značilnosti pravega liberalizma so poudarjanje negativne svobode, kapitalizma kot edinega moralnega družbenoekonomskega sistema in zelo močna, a na ozko področje vladavine prava omejena vloga države. Vpogled v politično zgodovino nam pokaže, da so se z liberalizmom pri nas spogledovale različne politične skupine že za časa Avstro-Ogrske, npr. Narodna in Narodno napredna stranka, v kraljevini SHS pa Jugoslovanska demokratska stranka. Obžalovanja vredno je, da si te politične skupine niso oblikovale jasne klasičnoliberalne miselne podstati, ampak so se utapljale v pragmatičnem antiklerikalizmu in JDS v odkritem protislovenstvu in jugoslovenarstvu. Žal tudi nedavna izkušnja z Liberalno demokracijo Slovenije ni dosti boljša.

Bi za zdajšnje LDS lahko rekli, da je prava liberalna stranka?

Po mojem razumevanju liberalizma Libe-

ralna demokracija Slovenije z liberalizmom razen imena nima nič skupnega. Lahko bi se sicer spustila v razpravo o taksonomiji liberalizma, kjer bi se verjetno našel ustrezen termin, kot je npr. socialno-liberalna ali progresivno-liberalna. Ekonomska filozofija LDS pa je morda najbližja strankam socialdemokratske usmeritve.

Kakšno je stanje v resnici? Na okrogli mizi je bilo mogoče slišati ocene, da v slovenski liberalni demokraciji prevladuje vulgoliberalizem, zaznamovan s klientelizmom, in da z liberalizmom na Slovenskem nimamo sreče? Kaj točno je mišljeno s tem?

Terminov, s katerimi poimenujemo slovenski liberalizem, je več. Od vulgoliberalizma Tineta Hribarja do vulvoliberalizma Slavoj Žižka. Oba označevalca imata seveda slabšalni prizvok, a slovenski liberalizem si ga tudi zasluži. Slovenski liberalizem je zaznamovan z nekaj negativnimi družbenimi pojavi. Prvič je tu klientelistični modus vladanja, z veliko političnega vmešavanja v gospodarstvo, skrbno ovit v ljudem sila všečno retoriko o nacionalnem interesu, ki ga je žal v celoti posvojila tudi sedanja vlada. Druga značilnost je protikatolištvo oziroma nasprotovanje Cerkvi kot repozitoriju neformalnih institucij. Rad bi poudaril, da gre pri tem za izrazito aliberalno držo, ki je v nasprotju s tradicijo škotskega razsvetljenstva. Kot tretjo značilnost bi izpostavil utilitarizem, zaznamovan z etično praznino oziroma moralnim relativizmom, vse v duhu vrhovnega reka izmailcev: Nič ni resnično, vse je dovoljeno. Cvet slovenskega liberalnega vrta pa je obvezna politična korektnost in retorika o človekovih pravicah, ki pa naj bi veljale zlasti za predstavnike obrobnih družbenih skupin, pa naj bodo to Romi, isto spolno usmerjeni, muslimani ali izbrisani.

Ali bi po vaše v Sloveniji potrebovali pravo liberalno stranko?

Slovenija bi gotovo potrebovala stranko s programom, ki bi slonel na klasičnoliberalni filozofiji, stranko, ki bi se zavzemala za pravno državo, za svobodo pod zakonom, za t. i. ordoliberalni model kapitalizma. A realisti-

čen vpogled v stanje slovenskega političnega duha ne vliva optimizma. Zaradi prevladujočega obskurantizma se pri nas še ni oblikovalo politično telo, dovzetno za klasičnoliberalni model. Dediščina komunizma je očitno pretežka, večina prebivalstva živi v slepilu tretje poti, to je socialno-tržnega gospodarstva, ki naj bi bilo sinteza najboljšega iz obeh svetov, a je žal v slovenski inkarnaciji prej najslabšega. Resnici na ljubo so tudi po svetu prave liberalne stranke redke in po pravilu neuspešne. Premočrna klasičnoliberalna drža namreč ni najbolj združljiva z demokracijo, ki večini, ob odsotnosti ustavnih varoval, omogoča obsežno davčno preračunavanje in s tem poseg v lastninske pravice in svobodo posameznikov. Kakršna koli nova liberalna stranka bi se morala bodisi zelo hitro prilagoditi stvarnosti slovenskega političnega trga, kjer liberalne ideje ne kotirajo prav visoko, bodisi se zadovoljiti z večim životarjenjem na političnem obrobju.

Menite, da bi lahko prava liberalna stranka postala Gibanje za pravičnost in razvoj predsednika Drnovška?

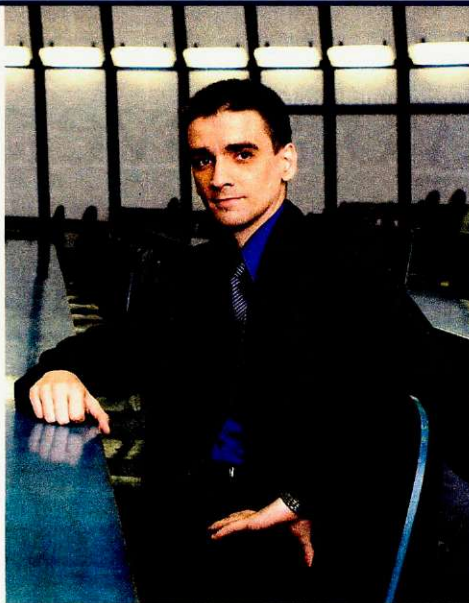
Politično-ekonomske posledice desetletnega upravljanja z državo dr. Drnovška, ki se po mojem mnenju kažejo v izrojeni obliki tovarišijskega kapitalizma, odsotnosti pravne države, hipertrofirani socialne države in vsesplošnem moralnem razkroju družbe, mečejo čudno luč na domnevno liberalno nprav njegove filozofije. Menim, da miselno dr. Drnovšek nikoli ni pripadal klasičnoliberalni tradiciji in tudi cesarjeva nova oblačila ne kažejo na miselni preobrat. Savel očitno ne bo postal Pavel. Še več, nekatera njegova nerazumna dejanja, kot je npr. pomilostitev Danila Kovačiča, prispevajo k razkroju slovenske države. Vladavino zakonov smo tako nadomestili z vladavino novodobnega »filozofa«, ki ad libitum, v tradiciji razsvetljenega absolutizma odloča o izvajanju zakonov. Gre za modus vladanja, ki ga je angleški razsvetljenski filozof James Harrington v svojem delu Oceana označil s posrečeno krilatico: The rule of men, not law. Ob upoštevanju povedanega se Gibanje za pravičnost in razvoj lahko utelesi le v novo LDS, česar pa Slovenija verjetno ne potrebuje. ▶

► **Ko je dr. Ljubo Sirc v okviru Inštituta za civilizacijo in kulturo predaval o temi z naslovom *Zablode komunizma, ste bili član organizacijskega odbora in ste dejali, da so izkušnje mladih ljudi s komunizmom precej humoristične. Kako sicer ocenjujete tisto obdobje s stališča oddaljenosti?***

Moja generacija je imela to srečo, da smo komunizem doživljali v njegovi najbolj dobrohotni, tako rekoč komični fazi. Izkušnja prof. Ljuba Sirca je bila seveda popolnoma drugačna, totalitarnost komunizma je občutil v njegovi najbolj podivjani obliki. Na Nagodetovem procesu je bil obsojen na smrt, onemogočili so mu akademsko kariero na pravni fakulteti, njegovi družini so zaplenili premoženje, očeta Franja Sirca, uspešnega kranjskega tovarnarja, pa z nekajletno zaporno kaznijo dejansko usmrtili. Njegov edini greh je bila svobodomiselnost, morda naivnost, da bodo komunisti po vojni privolili v obnovo demokracije, in dejstvo, da je izhajal iz premožnega meščansko-podjetniškega sloja. Za mlajše generacije je zelo pomembno, da ne izgubimo zgodovinskega spomina o zločinski naravi nekdanjega režima. Odsotnost zanimanja mlajših generacij za polpreteklo zgodovino odpira vrata zgodovinskemu revizionizmu, jugonostalgiji, zapoznelemu obujanju kulta nekdanjega predsednika Josipa Broza Tita in splošni oceni, da življenje v prejšnjem sistemu pravzaprav ni bilo slabo. Omogoča moralno rehabilitacijo nekdanjih komunistov, ki so se pred našimi očmi prelevili iz sovražnikov zasebne lastnine v novodobne kapitaliste, iz zanikovalcev človekovih pravic v največje zagovornike, iz zlorabnikov pravosodja v zagovornike pravosodne neodvisnosti in v razsvetljene učitelje demokracije.

Kakšno je vaše stališče do tranzicije? Ali menite, da se v Sloveniji srečujemo s tranzicijskimi tajkuni? Pri tem bi rada spomnila na to, da na primer Matjaž Gantar iz KD Group ocenjuje, da tajkunov v slovenski prestolnici ni, dopušča pa možnost, da so na podežlju, vi pa ste v enem od svojih prispevkov zapisali, da je tovaršija izkoristila tranzicijo za bogatitev, tokrat v nasprotju s socializmom »legalno« in »transparentno«. Posledica vsega je tovaršijski kapitalizem, ki je v svojem bistvu liberalen, etično izprazen in oropan institucionalne podstat pravne države. Kaj in koga ste mislili s tem?

A propos tajkuni; vašim bralcem priporočam, naj pogledajo seznam največjih delničarjev, ki je dosegljiv pri Klirinško depotni družbi. Seznam sam po sebi zanika trditve, da tranzicija ni bila zaznamovana s tajkunizacijo. Težko verjamem, da so vsi največji delničarji pridobili lastniška upravičenja legitimno ali vsaj legalno. Seveda nihče med njimi ni bil pravnomočno obsojen, a ne nazadnje je bil to tudi pglavitni motiv onespobitve pravne države, ki smo ji priče v zadnjih petnajstih letih. Nekdanji komunisti so očitno dobro pre-

Po mojem razumevanju liberalizma Liberalna demokracija Slovenije z njim razen imena nima nič skupnega.

učili Marxovo teorijo prvotne akumulacije in jo v času tranzicije s svojimi sopotniki v procesu divjega pozasebljanja tudi izvedli. Postavlja se vprašanje, ali bi lahko v zasebnolastniško gospodarstvo prišli tudi na pravičnejši ali vsaj zakonit način. Vpogled v ekonomsko zgodovino predkapitalističnih gospodarstev, npr. proces ograjevanja v Angliji v 16. in 17. stoletju, nam kaže podobne deviantne vzorce nasilnega razlašanja, ki so pripeljali do koncentracije in centralizacije kapitala, potrebnih za vzpon kapitalizma. Prehod v tržno gospodarstvo je bil torej omadeževan s kopičenjem lastninskih pravic v rokah tovaršije, klientelistične naveze nekdanjih komunistov in novodobnih povzpeticov. Marsikateri neoklasični ekonomist vas bo seveda poskušal prepričati, da način pridobitve lastninskih pravic ni pomemben in da bo trg sam poskrbel, da bodo lastninske pravice pristale v rokah tistih, ki jih lahko najučinkoviteje uporabijo. Sam sicer ne dvomim o zmožnosti trga, da najučinkoviteje premešča lastninske pravice, a vendar je pravičnost njihove pridobitve temeljni pogoj za politično legitimizacijo kapitalizma. Če bodo Slovenci kapitalizem še naprej dojemali kot inherentno nepravičnega, kot družbenoekonomski sistem, utemeljen na institucionalizirani kraji, si lahko obetamo še krčevitejše nasprotovanje spremembam v smeri svobodnejšega tržnega gospodarstva.

V enem od člankov ste zapisali, da je Sloveniji treba predržaviti in oblikovati na podlagi koncepta negativne svobode. Kaj ste mislili s tem in kako lahko to naredimo?

Najprej bi izpostavil, da koncept negativne

svobode ne pomeni nič slabega, prej nasprotno. Pridevnik negativen se nanaša na svobodo pred vmešavanjem drugih posameznikov in države, je v bistvu odsotnost prisile. To pa lahko zagotovi le država z jasnim pravnim okvirjem in vladavino prava. Lahko pa svobodo razumemo v pozitivnem smislu. S konceptom pozitivne svobode pojmuemo svobodo kot opolnomočenost za delovanje, kot zmožnost za samouresničitev. Ta pa je mogoča le, če posamezniku zagotovimo nekatere primarne dobrine, kot so zdravje, izobrazba in socialna varnost. Varovanju negativne svobode je namenjena pravna država, pozitivna svoboda pa je v pristojnosti socialne države. Slovenijo smo v drugem členu ustave opredelili kot socialno in pravno državo. Na prvi pogled bi to pomenilo, da omogoča posamezniku tako negativno kot pozitivno svobodo.

Žal sta koncepta protislovna, država ne more hkrati zagotavljati pozitivne in negativne svobode. Če želimo vsakemu posamezniku zagotoviti ustrezne primarne dobrine, pomeni, da moramo za njihovo financiranje z davčnim prerazdeljevanjem drugemu odvzeti. Zagotavljanje pozitivne svobode potemtakem zanika negativno svobodo. Protislovje med negativno in pozitivno svobodo pa se odraža v neskladju pravne in socialne države. Država, ki je pravna in zagotavlja enakost pred zakonom, pač ne more biti socialna. Slovenska socialna država je utemeljena na etiki prerazdeljevanja, natančneje na nietzschejanskem etičnem obratu, da lahko svoj jaz uresničujem zgolj na račun drugega jaza. Predržavljanje Slovenije na podlagi koncepta negativne svobode pomeni potemtakem krepitev pravne države. Čim bolj bo Slovenija pravna država, manj bo potrebe po socialni državi. Bojim pa se, da se pogledi o vlogi države precej razlikujejo in da opisani klasičnoliberalni model države, ki naj po Johnu Locku skrbi za varovanje življenja, svobode in zasebne lastnine, na Slovenskem ne uživa pretirane podpore. Vrednote Slovencev so po petih desetletjih komunizma tako zaznamovane z egalitarizmom in nevoščljivostjo, da ne predstavljajo moralnega inhibitorja, ki bi v procesu demokratičnega odločanja preprečeval poseganje v lastninske pravice premožnejših.

Kako bi ocenili vladne reforme? Na okrogli mizi je bilo mogoče zaslediti oceno, da smo v njihovem okviru soočeni s fenomenom neoliberalizma, ki naj bi idejno zaznamoval sklop vladnih reform. Pri tem se postavlja vprašanje njegovih idejnih izvorov. Je to dobro ali slabo?

Nedavni odstop ministra dr. Jožeta Pavliča Damijana je samo simptom, da je z reformnim projektom nekaj narobe. Sam bi svoje pomisleke strnil v več področij. Prvič bi problematiziral miselna izhodišča reform. Ob poplavi besedičenja o konkurenčnosti, gospodarski rasti, razvoju in skupni blaginji ni jasnega razmisleka o vlogi države, jasne opredelitve funkcij države. Za podkrepitev te svoje trditve naj navedem, da na dobrih stotih straneh reformnega dokumenta ne boste našli termina pravna država. To bodisi pomeni, da slovensko pravosodje ne potrebuje reform, ali pa slednje ne sodi v njihovo pristojnost. Slednji odgovor je ob poudarjanju celovitosti reformnega svežnja seveda na kaj trhljih nogah. Gre za težko opravičljiv spregled. Druga težava je izvedbena filozofija, utemeljena na mehanicističnem pogledu na družbo, ki je nezdržljiva s klasičnoliberalno tradicijo. Družba je pojmovana kot mehanski konstrukt, ki ga je mogoče z nekaj preprostimi posegi brez večjih težav popraviti. Reforme potem niso nič drugega kot vaja iz socialnega inženiringa, sumljivo podobna centralnemu planiranju. A družba pač ni mehanski konstrukt, je vsota posameznikov s pogosto nasprotujočimi si preferencami, vrednotami, zaznamovana z neformalnimi institucijami, ki niso rezultat načrtovanja posameznikov, ampak njihovega spontanega delovanja. Družba je t. i. odprt sistem, ki zaradi strašljivih epistemskih zahtev onemogoča planski pristop. Racionalni konstruktivizem reform je viden tudi v fetišizaciji visoke tehnolo-

gije in investicij v raziskave in razvoj. Intelektualna prevzetnost uradnikov je res brezmejna, ko si domišljajo, da bolje kot podjetniki vedo, kaj in kako proizvajati, in da njihovo modrovanje lahko nadomesti tržni mehanizem. Tretja pomanjkljivost pa je nespametna osrediščenost reform okrog modela enotne davčne stopnje. Na tem mestu se ne bi želel spuščati v razpravo o smiselnosti njene uvedbe. Problematiciziral bi anamnezo, da so davki bolezen naših javnih financ. Sam jih vidim prej kot simptom, bolezen pa je javna poraba. Ključ k sproščanju Slovenije je zmanjšanje javne porabe, način pobiranja davkov pa je sekundarno, v dobri meri tehnično vprašanje. Žal je sedanja vlada namesto zmanjševanja javne porabe, naj vas spomnim, da je dr. Bajuk pred volitvami obljubljal ambiciozno znižanje celo na 35 odstotkov, le-to zvišala na 45 odstotkov BDP. V takšnih javnoizdatkovnih razmerah uvajanje enotne davčne stopnje lahko vodi samo v splošno prerazdeljevanje davčnega bremena in ne v njegovo znižanje. Če povzamem, je označevanje reform za neoliberalne nesmiselno in o njihovi naravi ne pove kaj dosti. Vsem izraženim pomislekom navkljub pa bi bilo za Slovenijo dobro, da bi se marsikateri izmed 70 predvidenih ukrepov izpeljal.

Konec decembra ste v enem od člankov zapisali, da je bil lanski sindikalni protest upravičen, a iz napačnih razlogov. Kaj ste imeli v mislih?

Ne bi želel biti hudičev advokat sindikatov, prepogosto je njihovo delovanje ostalina

samoupravnega načina razmišljanja in celo politične zlorabe. A vendar je bil decembrski protest upravičeno opozorilo vladi, naj ne podcenjuje umskih sposobnosti slovenskega delavstva. Morda je bila največja napaka storjena v strategiji predstavitve reform, prepogosto smo bili priče očitnemu zavajanju, olepševanju in prikrievanju relevantnih dejstev. Vseskozi smo bili deležni prepričevanja, da se nikomur ne bo poslabšala blaginja, da se bodo realni dohodki zvišali ali vsaj ostali nespremenjeni, da bo mogoče dvig znižane stopnje davka na dodano vrednost preprosto prevaliti na trgovce, da ne bomo občutili cenovnih šokov, skratka, da se bomo vsi preselili v boljši svet. Ekonomistom je zelo blizu pregovor, da nobeno kosilo ni zastoj. Neprijetne prizore korakanja slovenskih delavcev po zasneženih ljubljanskih ulicah razumem kot sporočilo, naj jih vlada obravnava kot opravilno sposobne državljane. Za uspeh reform je poleg politične podpore potrebno tudi zaupanje državljanov, tega pa je mogoče pridobiti samo z jasno argumentacijo o vsaj kratkoročni nujnosti poslabšanja življenjske ravni. Če bi to spremljalo še znatnejše samoomejevanje pri plačah najvišjih državnih funkcionarjev kot posledica plačne reforme v javnem sektorju, toliko bolje.

Kakšno je vaše stališče do umika države iz gospodarstva?

Dobro delujoča država, omejena na vladavino prava, je potrební pogoj za delovanje tržnega gospodarstva. Država mora gospodarstvu zagotoviti stabilen pravni okvir s predvidljivim, podjetništvu naklonjenim poslovnim okoljem. To pa seveda ne vključuje opravljanja lastniške ali celo upravljavske funkcije v gospodarskih družbah. Z mojim videnjem države je nezdržljivo, da država zagotavlja bančne, zavarovalniške, telekomunikacijske storitve ipd. Težje vprašanje je, kako naj se država umakne iz slovenskih podjetij. Naivna so bila pričakovanja tistih, ki so predvidevali, da bo nova vlada čez noč izpeljala privatizacijo. Na klientelizmu sloneč modus vladanja, ki ga je vzpostavila LDS, je preprosto preveč privlačen za vsakega polnokrvnega politika. Prek neposrednega državnega lastništva in deležev KAD in SOD lahko nasledniki te dediščine poljubno krojijo kadrovske podobe dobršnega dela slovenskega gospodarstva. Vsakemu vladarju pa se je težko odreči moči, zato so zdajšnje zadrege razumljive. Če k temu dodamo še pozasebljenju nenaklonjeno javno mnenje, različne kapitalske lobije in hitro bližajoče se volitve, ugotovimo, da obsežnejšega vala privatizacije ne moremo pričakovati. Pri tem je zanimivo, kako so na domačijskih okopih strnili vrste miselni dediči Janeza Evangelista Kreka in Edvarda Kardelja. No, morda nas bodo pred novimi volitvami vsi skupaj osrečili s kakšno novo institucijo, Forumom 22 na primer. **D**

Država, ki je pravna in zagotavlja enakost pred zakonom, pač ne more biti socialna. Slovenska socialna država je utemeljena na etiki prerazdeljevanja.

Pogled na Ljubljano v Prešernovem času na sliki Kurza von Goldensteina

Prešeren v ljubljanskih šolah

V. M.

V prostorih rektorata ljubljanske univerze je na ogled razstava *Gradove svetle zida si v oblake*, ki prikazuje Franceta Prešerna v ljubljanskih latinskih in višjih šolah med letoma 1813 in 1821.

Prešernovo ljubljansko šolanje, ki je obsegalo tretji razred gimnazije in dva razreda licejskih filozofskih študij, je potekalo v veličastni stavbi tedanjega ljubljanskega liceja – do potresa leta 1895 je stala na prostoru sedanje tržnice –, ki velja za predhodnika ljubljanske univerze.

Glede na eminentnost pesnika v slovenski nacionalni zavesti je bila vse od srede druge polovice 19. stoletja dalje tudi pesnikova ljubljanska študijska pot predmet intenzivnih raziskovanj in analiz, kar ne nazadnje izpričujejo prepisi Prešernovih ocen iz gimnazijskih in filozofskih ocenjevalnih (izpitnih) katalogov, prepisi, ki se hranijo v zapuščini prešernoslovca Frana Levca (1846–1919)

v rokopisnem oddelku Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani. V okviru znanstvenega prešernoslovja so Prešernovo šolanje v Ljubljani raziskovali predvsem Ivan Prijatelj, Fran-

ce Kidrič, Avgust Žigon, Anton Slodnjak, Boris Paternu in Janko Kos. Po prvi svetovni vojni je zlasti France Kidrič, ki je nasploh z izjemno skrbnostjo obdelal celotno pesnikovo življenje, zaradi

pomena za Prešernov nadaljnji razvoj podrobno raziskal tudi takratno ljubljansko gimnazijsko in višje šolstvo. Po drugi svetovni vojni pa je Anton Slodnjak z veliko zavzetostjo nadaljeval Kidričevo delo in ga dopolnil tudi z opisom duhovnega dozorevanja mladega Prešerna v Ljubljani.

Dvakrat premagal Prešerna

France Prešeren je po starosti presegal večino svojih sošolcev, ki so primarno »malo šolo« oziroma normalko obiskovali v Ljubljani, kjer se jim je pridružil šele v tretjem razredu – to je letu priprave na gimnazijski študij. Toda ta starostna razlika mu je očitno prav dobro delala, saj je po ocenah vseskozi izstopal in bil med pohvaljenimi in nagrajenimi učenci – večinoma na drugem mestu. Redno ga je premagoval štiri leta mlajši sošolec Anton pl. Scheushenstül, sin ljubljanskega prokurista. Toda plemeniti Scheushenstül ga ni premagal samo pri študiju, ampak tudi na ljubezenskem področju, saj je pesniku speljal njegovo veliko ljubezen Julijo Primic.

Prešeren v Ribnici Pesnikova mati Mina, telesno šibka, a duševno izredno močna, ponosna ženska, ki se je pri sestrah v Beljaku naučila nemško, je pogovorila moža Šimna, da je spomladi ali poleti 1809 povedel sina Franceta k ujcu Jožefu na Kopanj pri Grosupljem, kjer je tedaj žive-la tudi dečkova babica, Šimnova mati, in dve Šimnovi sestri. Sta-

ri stric je vzljubil nadarjenega in živahnega pranečaka. Jeseni 1810 ga je poslal na željo matere Mine in kljub svoji želji, da bi ga vzgojil za naslednika, v slovito ribniško šolo in ga tam priporočil dekanu ter za nemško ljudsko šolo vnetemu šolskemu vodji Bonevanturi Hummlu, nastanil pa pri učitelju Antonu Kromholzu, sudeckem Nemcu. Vse dosedanje raziskave kažejo, da je Prešerna učil v prvem razredu v šolskem letu 1810/11 učiteljski pomočnik Johann Klüber, v drugem razredu 1811/12 Anton Skubic ali verjetneje Anton Krompholz, ki naj bi bil prišel v Ribnico iz Kočevja leta 1810. Mali France je prišel v ribniško šolo že med francosko zasedbo naših dežel, v tem času je bila tudi ribniška dotedanja avstrijska normalna šola (normalka) preoblikovana v francosko primarno šolo, oziroma kakor jo je imenoval Valentin Vodnik, »perva šola«. Od tod je France odšel jeseni 1813 v tretji razred ljubljanske primarne šole, ki ga ribniška šola ni imela. Ravnatelj ljubljanske primarne šole Valentin Vodnik se je takrat podpisoval kot direktor primarne šole, šole, ki je omogočala neposreden prehod na gimnazijo.

Kot rečeno, je Prešeren v Ribnici najverjetneje stanoval pri učitelju Antonu Krompholzu, ki je bil trd Nемец in poročen z ribniško domačinko. Prešerna naj bi bili Krompholzovi otroci zavedli

Znamenito licejsko poslopje ob semenišču in Ljubljani

v nekakšno mladostno zablodo in se je zato še na smrtni postelji z bridkostjo spominjal tega kraja. Kot zelo dober učenec je bil zapisan v zlato knjigo ribniške šole. V prvem razredu je bil zapisan kot drugi najboljši učenec, v drugem razredu pa kot prvi najboljši učenec (obdarovanec, premifer). Zanj je bila šola »mačji kašelj«, v ribniškem razredu je bilo kakih 60–70 učencev, vsak je imel svojo nemško abecedno tablico, s katero je hodil posamezno ali zaporedoma k mizi, da mu je učitelj našteval črke po vrsti, in po tem so jih vsi izgovarjali za njim. Ko je povedal črke, je učitelj učenca nagnal v klop in nastopil je drugi učenec, za njim tretji in tako naprej.

Prešermova Ljubljana Ljubljana je bila v času, ko je mladi France Prešeren začel tukaj obiskovati zadnji razred kvalitetnejše osnovne šole, ki je omogočala prehod v višje šole, majhno, precej zaostalo, toda ne nezanimivo mesto. Štela je okrog dvanajst tisoč prebivalcev, ki so delovali v svojih poklicnih dejavnosti, se zabavali in pozabljali bridkosti v veselih družbah. Bilo je pred zadnje leto francoske zasedbe večine slovenskih dežel.

Že naslednje leto, oktobra 1813, so se morali Francozi umakniti Avstrijcem. Od takrat je France Prešeren živel v Lju-

bljani kot dijak oziroma študent vse do svojega enaindvajsetega leta, obiskoval gimnazijski pouk in predavanja licejskega filozofskega študija v znamenitem licejskem poslopju ob semenišču in Ljubljani na prostoru današnje tržnice. Ker se je preoblikovanje francoskega šolstva v vnovično avstrijsko šolstvo izvedlo v Ljubljani šele v začetku leta 1814, je France Prešeren 8. novembra 1813 vstopil v ljubljansko gimnazijo, ki je bila urejena še po francoskem sistemu. V naslednjih šestih letih je obiskoval štiri nižje (gramatikalne) in dva višja (humanitetna) gimnazijska razreda.

Prešernovi profesorji Na splošno lahko rečemo, da je za avstrijsko gimnazijsko in višje (tudi univerzitetno) šolstvo v Prešernovem času pa tudi že od sredine druge polovice 18. stoletja dalje značilno intenzivno iskanje novih organizacijskih in vsebinskih oblik. Na gimnazijski ravni se je po odpravi jezuitskega reda v drugi polovici 18. stoletja in v začetku 19. stoletja država vse bolj opirala na cerkveni red piaristov, ki so že od začetka 18. stoletja oblikovali svojo, učencem prijaznejšo in za

novoga duha časa dovtetnejšo gimnazijo. Temeljni pečat tem prizadevanjem je dal piarist Franz Innozenz Lang (1752–1835) s svojim gimnazijskim učnim načrtom iz leta 1805, ki je nekoliko spremenjen po odhodu Francozov in vnovični vzpostavitvi avstrijske oblasti od januarja 1814 veljal tudi v Ljubljani. Tako je France Prešeren obiskoval gimnazijo z novim predmetnim učnim sistemom, ki se je z upoštevanjem napredka v znanstvenih disciplinah in v pedagogiki v obdobju poznega razsvetljenstva postopoma spreminjala iz elitne latinske šole (z latinščino kot edinim učnim jezikom) v splošnoizobraževalno šolo, kjer so poleg latinščine s teorijo latinškega sloga in temelji klasične filologije učili v določeni meri tudi geografijo, zgodovino, prirodopis, matematiko, grščino in verouk.

V Prešernovem času je bil prefekt ljubljanske gimnazije France Hladnik, poučevali pa so profesorji: Matija Kalister, Mihael Tušek, Franc Debelak, Gregor Dolar, Janez Milharčič, Elias Rebič, Jurij Eisler, Friderik Anton Frank in Franc Ksaverij Heinrich. Pouk je tudi v Ljubljani temeljil na novih učbenikih, ki so v Avstriji izšli po letu 1806 in so v vsebinskem pa tudi metodično-didaktičnem pogledu predstavljali temeljni pogoj za uspeh Langove gimnazijske reforme. Do konca Prešernovih gimnazijskih študij je v celoti izšlo za vse gimnazijske predmete več kot dvajset novih učbenikov in priročnikov, kar nedvomno predstavlja veliko dejanje Langove avstrijske gimnazijske reforme. Žal dela teh učbenikov zlasti za naravoslovne predmete in matematiko, ki so bili profesorju Francetu Kidriču dosegljivi, v Ljubljani ni mogoče najti.

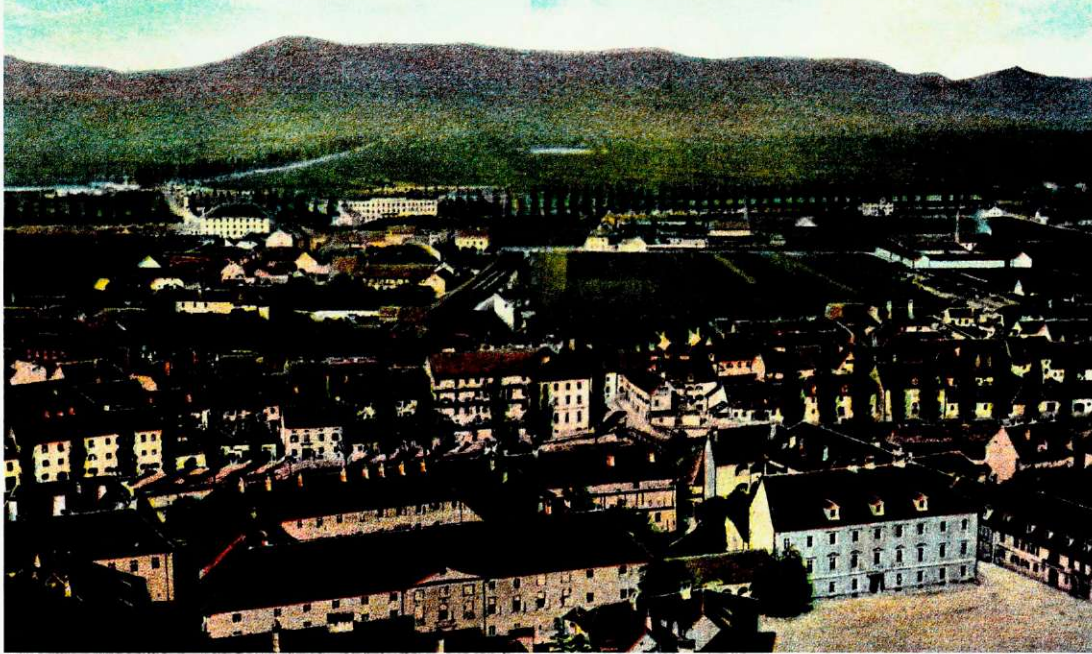
Licej – predhodnik univerze Na visokošolskem področju je ▶

France Prešeren na upodobitvi Elka Justina

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Ljubljanski licej (spodaj) na sliki Kurza von Goldensteina

► bil tudi slovenski prostor v Prešernovem času vključen v proces decentralizacije. Liceji, ki so jih najprej v Nemčiji, od jožefinske dobe pa tudi v habsburški monarhiji ustanavljali kot višješolske ustanove s temeljnim študijem filozofije ter študiji teologije, prava in medicine, so ob koncu 18., v začetku 19. stoletja delno prevzeli – kot semiuniverzitetne ustanove – naloge univerz. Ljubljanski predmarčni licej s temeljnim filozofskim, medikokirurškim in teološkim študijem je imel večinoma šolski značaj, le redki elementi študijskega procesa so kazali znake univerzitetnega študija, predvsem pa ni imel temeljne predpo-

stavke, ki je že takrat ločevala višje šole od univerz, namreč pravice do podeljevanja akademskih nazivov. Bil je neke vrste vmesni člen med gimnazijo in pravo univerzo. Filozofski študij je bil v licejskem sistemu neke vrste splošni humanistični uvod v nadaljnji visokošolski strokovni študij.

Na dveletnem filozofskem študiju ljubljanskega liceja je študent France Prešeren obiskoval predavanja in opravljal izpite iz verouka (verske znanosti), teoretične filozofije, matematike, fizike, splošne zgodovine, grščine in latinske filologije. Prefekt filozofskih študij ljubljanskega liceja je bil v času Prešernovih filozofskih študij profesor filozofskih in teoloških študij Matevž Ravnikar, rektorja ljubljanskega liceja pa profesor teoloških študij Urban Ažbe in profesor medikokirurških študij Karel Bernard Kogel. Poučevali so profesorji Elias Rebič, Jurij Paušek, Jožef Dagarin, Franc Ksaverij Richter, Janez Krstnik Kersnik, Jakob Portelli in Urban Jerin. Tako kot na filozofskih fakultetah avstrijskih univerz je tudi na filozofiji ljubljanskega liceja študij potekal na podlagi predpisanih in uradno potrjenih učbenikov. Tudi v Ljubljani so v Prešernovem času uporabljali obvezne učbenike filozofskega študija znamenitih avstrijskih oziroma nemških avtorjev: Ignatius Appeltauerja, Johanna Blumenbacha, Remigiusa Doettlerja, Franza Fickerja, Josepha Calasan-

za Likawtza, Johanna Vogtberga, Martina Wikoscha idr.

Peš na Dunaj Dijak oziroma študent France Prešeren je v ljubljanskih latinskih in licejskih šolah kljub pomoči domačih, zlasti stricev, in kljub inštrukcijam v ura-

dnih dokumentih veljal za ubožnega dijaka (študenta), ki je leta 1820 tudi na podlagi podeljenega ubožnega spričevala zaprosil za štipendijo kranjskega šolninskega fonda, leta 1821 pa je prejel štipendijo iz zasebne štipendijske ustanove Janeza Krstnika Prešerna, leta 1704 umrlega ljubljanskega stolnega prošta. Toda to štipendijo je prejel samo eno leto, nato pa so mu jo ob vpisu na študij prava na dunajski univerzi odrekli, saj je bila namenjena bodočim duhovnikom.

V tem času je ob odličnem uspehu dozorela njegova misel, da študij nadaljuje na pravni fakulteti na Dunaju, za kar pa je moral tako kot drugi študentje dveletnega filozofskega študija ljubljanskega liceja poprej opraviti še tretji letnik, ki je v njegovem času obstajal le na univerzah. Z zaključnim spričevalom filozofskega študija ljubljanskega liceja se je Prešeren konec oktobra 1821 peš odpravil na Dunaj.

Razstavo je pripravil dr. Jože Ciperle, vodja arhivske in muzejske službe ljubljanske univerze, ki je doktoriral prav s temo o ljubljanskem liceju. **D**

Radijski misijon
od 2. do 8. aprila
na Radiu Ognjišče.

"Spoznajte Gospoda!"

Vsak dan od 3. do 8. aprila

10.15, 13.00 in 17.00 misijonski pogovor
19.30 prenos molitve

Nedelja, 2. april

9.15 prenos sv. maše ob začetku misijona
14.00 spominska oddaja ob 1. obletnici smrti papeža Janeza Pavla II.
16.00 misijonski pogovor (p. Marko Rupnik)
20.30 oddaja o delovanju hudega duha

Ponedeljek, 3. april

20.30 pogovor z nadškofom Uranom

Četrtek, 6. april

20.30 pogovor o spovedi

Petek, 7. april

9.15 in 16.00 oddaja o sv. Francišku Ksaverju ob 500-letnici njegovega rojstva
20.30 pogovor o zakonskih vprašanjih

Vabljeni k poslušanju in sodelovanju!

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija

tel.: 02/537 1949

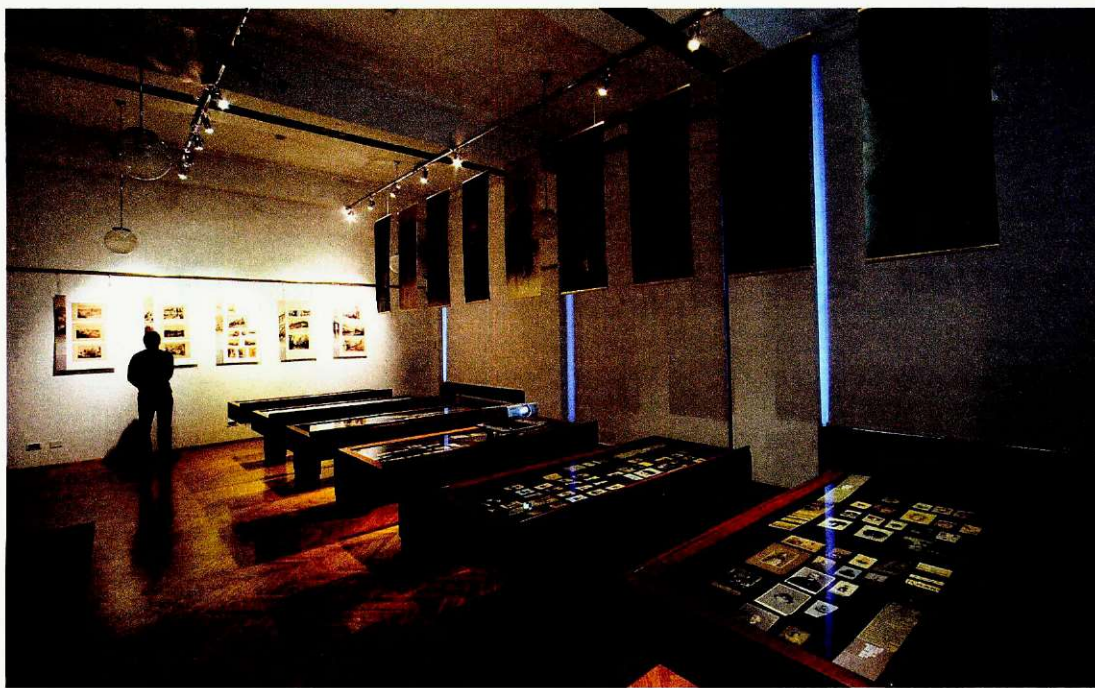
fax.: 02/537 1948

GSM: 041/34 66 46

GSM: 031/34 51 51

<http://www.radio-viva.com>

e-mail: viva@radio-viva.com

Ateljejski fotografi

V. M., foto: Bor Slana

V razstavnih dvorani Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani je na ogled razstava *Ateljejski fotografi na Slovenskem (1859–1919)*.

Leta 1864 je bil na območju današnje Slovenije fotografiji priznan značaj svobodne obrti. Za poklic fotografa ni bilo predpisane strokovne izobrazbe in ni bilo treba pridobiti dovoljenja, ki bi uradno dokazovalo potrebno znanje za opravljanje tega poklica. To je trajalo vse do leta 1910, ko so se poklicni fotografi stanovsko organizirali in ustanovili Deželno zadrugo fotografov v Ljubljani. K temu jih je spodbudila konkurenca, ki so jo predstavljali fotografi amaterji. K čedalje večji konkurenci fotografov amaterjev je gotovo pripomogel poenostavljeni fotografski postopek in uvedba suhih plošč. Prav tako je nekaj desetletij prej poenostavljena tehnika fotografskega postopka privedla do uveljavitve poklica ateljejskega fotografa in s tem nastanka ateljejev. Med letoma 1851 in 1880 so fotografi za izdelavo fotografij uporabljali mokre kolodijске plošče. Ta postopek je nadomestil dva

zgodnejša postopka dagerotipijo in kalotipijo (talbotipijo), ki sta imela vsak zase nekatere slabosti – za dagerotipijo so bili to unikatni izdelki, pri kalotipiji pa so slike pri izdelavi izgubile ostre obrise in detajle. Z mokrimi kolodijskimi ploščami je postala izdelava fotografij poenostavljena, omogočila pa je tudi množično uporabo fotografskih izdelkov.

Vizitni format Drugi razlog, ki je pripomogel k nastanku poklica ateljejskega fotografa, je pojav vizitnega formata fotografij, kot si ga je zamislil in okrog leta 1860 izvedel pariški fotograf Disderi. Format *carte-de-visite* je bil zelo pripraven za albume, hkrati pa razmeroma poceni. Miniaturna portretna fotografija, narejena na tankem fotografskem papirju in lepljena na karton, je bila hkrati najboljša reklama za fotografa, saj je imela na hrbtni strani kartončka fotografovo ime in njegov naslov. Leta 1866 se je formatu vizitke pridružil večji, kabinetni

format. Z nastopom secesije sta se oba formata prilagodila novemu oblikovanju. Slike so postale

ožje in daljše, hrbtna stran pa je dobila živahen rastlinski okras. Po prvi svetovni vojni je vizitni in kabinetni format popolnoma izpodrinil format razglednice.

Od Ernesta Pogorelca ... Razstava fotografij ateljejskih fotografov, ki so delovali na Slovenskem v obdobju od 1859 do 1919, predstavlja portretne fotografije ateljejskih fotografov, razvrščene po krajih. Razstavljene so fotografije Ernesta Pogorelca, ki je leta 1859 dobil obrtno dovoljenje za postavitev ateljeja v Ljubljani in postal prvi ateljejski fotograf na Slovenskem. V šestdesetih letih 19. stoletja so se ob njem pojavili še Lovrenc Funtek, Jožef Zalar, Lorenz Krach in Emil Dzimski. V letih 1863 in 1864 so se v Ljubljani zadrževali za krajši čas popotni fotografi Josef Diwischovsky, Carl Alkier in Malvina Norden.

Po potresu leta 1895 se je število ateljejev v Ljubljani zmanjšalo, tako med letoma 1898 in 1899 zasedimo le tri stalne ateljeje. Leta 1902 se število ateljejev v osrednji Sloveniji poveča na dvaindvajset, leta 1912 pa že na sedeminšestdeset. Med cenjenimi fotografi iz začetka 20. stoletja so bili Davorin Rovšek (od 1896), Ivan Kotar (od 1898 do 1908), Avgust Berthold (od 1905), Viktor Kunc (od 1908) in Ludvik Kremlo (od 1899). ■

Vpliv zdravilnih voda na dobro počutje so naši predniki dobro poznali že v preteklosti. S pitjem vode v Rogaški si je grof Zrinski odpravil želodčne težave, mehurčki Radenske so razveseljevali dunajski dvor, tople vode in kopeli so odpravljale otrplost udov, hkrati pa krepile moškost oziroma lajšale ženske težave. Obisk toplíc je bil nekoč družinski praznik, povezan z veseljem, radostjo druženja in tudi z ozdravljenjem. Številne nalezljive bolezni so sicer v preteklih stoletjih skoraj ogrozile tradicijo, ki je izvirala še iz rimskih časov, zgodovinski viri pa izpričujejo, da se je zdraviliški turizem v takratnem evropskem prostoru razvil kot ena od prvih oblik organiziranega turizma, v Sloveniji pa še danes ostaja nosilni segment turistične ponudbe.

Večina evropskih, še bolj pa vzhodnoevropskih zdravilišč, se je v preteklem stoletju bolj ali manj navezala na zdravstvo in se ukvarjala z medicinsko rehabilitacijo. Zato so se tudi nekatera slovenska zdravilišča težko otresla imidža, da so namenjena predvsem bolnim, kjer naj ne bi bilo mesta za »zdrave« turiste oziroma za alternativne metode zdravljenja ter metode zdravljenja iz daljnih Vzhodnih dežel. Kljub temu, da so slovenska zdravilišča svojo ponudbo posodobila in uvedla številne novosti, so se nezadržno začele širiti tudi ideje o potrebah po t.i. zdraviliščih za zdrave, o zabaviških kopalisko-turističnih centrih ter o nujnosti zamenjave tradicije in večstoletnih izkušenj na področju balneologije z nam manj znanimi vzhodnjaškimi filozofijami in metodami zdravljenja.

Slovenija se glede na svojo velikost in po številu izkoriščenih termalnih izvorov uvršča med tiste razvite turistične destinacije, ki lahko hkrati izpostavljajo tradicijo termalizma in ponujajo sodobne zvrsti ponudbe zdravstvenega turizma. V naslednjem desetletju bo zdravstveni turizem, ki se enači z wellnessom, s spa in kopaliskim turizmom, s turizmom dobrega počutja in lepote, s preventivno in alternativno medicino oziroma »anti-aging« turizmom, zabeležil v evropskem prostoru nadpovprečen razvoj. Delno so ti trendi povezani z demografskimi gibanji prebivalstva, saj se tudi Slovenija stara, na drugi strani pa se krepi zavest, da bo država vedno težje skrbela za naše zdravje, tako da postaja skrb za zdravje in za zdrav način življenja vse bolj ne le naša osebna odločitev, ampak tudi odgovornost. To razmišljanje pa predstavlja osnovo wellness filozofije, katero so v zadnjem desetletju uspešno prenesli iz Amerike in uveljavili predvsem v nemško govornem delu evropskih turističnih ponudnikov. Glede na to, da predstavljajo gosti iz teh dežel več kot polovico tujih obiskovalcev slovenskih zdravilišč, so se pač naša zdravilišča med prvimi odzvala na spremembe v povpraševanju, ostali slovenski turistični ponudniki pa so jim počasi sledili.

S spremembo imena »zdravilišče« v »terme« so slovenska zdravilišča že pred pričetkom uveljavljanja wellness turizma, ki ga želijo nekateri posloveniti le s turizmom dobrega počutja, nakazala hitro prilagodljivost trendom, ki so prisotni v zadnjem desetletju na področju te zvrsti turizma. Zdravilišča so vsako leto presenečala javnost in goste s številnimi novostmi, saj so bila v zadnjem desetletju praktično eden redkih segmentov slovenskega turizma, ki je uspešno sledil razvoju konkurence v sosednjih državah in povečeval tako število dnevni gostov kot tudi tistih, ki so se v vedno večjem številu odločali za bivanje v prenovljenih hotelih, novozgrajenih apartmajih oziroma avtokampih.

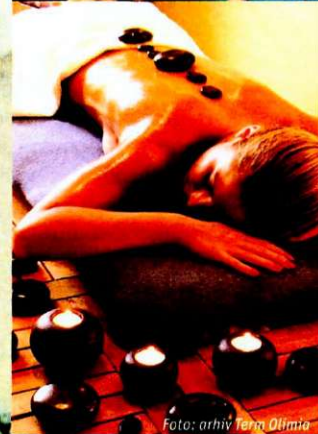
Vendar se tudi naša zdravilišča niso mogla izogniti globalizaciji in z njo povezanimi trendi, ki so se pri evropskih turističnih ponudnikih odražali predvsem v tem, da se gostom doma ponudi tisto, kar bi sicer lahko doživeli le v primeru preživetja dopusta v oddaljenih oziroma »eksootičnih« deželah. Tudi povprečen slovenski turist si težko privoščiti potovanje na Tajsko zaradi tajske masaže, v Indijo zaradi ayurvede oziroma razstrupljanja telesa, v Tibet oziroma na Kitajsko zaradi njihove tradicionalne medicine in na Japonsko zaradi njihovih vročih kopeli. Tudi za dopust v Turčiji se bo odločil zaradi peščenih plaž in toplega morja in pri tem verjetno ne pomisli na to, da bi obiskal hamam, ki je bil pred nekaj leti pravi modni hit v sosednji Italiji pa tudi v Nemčiji si predvsem termalno-zdraviliški ponudniki ne morejo privoščiti, da gostom ne bi omogočili tovrstnega sproščanja. Na dopust v deželo tisočerih jezer bo šel verjetno zaradi obiska Nord Capa in pri tem izpustil obisk savn, čeprav lahko le v tej deželi spozna pravo filozofijo savnanja, ki je postala v zadnjih letih tudi pri nas ena najbolj priljubljenih aktivnosti za čiščenje oziroma krepitev telesa.

V zdraviliško turističnih centrih se tako v zadnjih letih križajo različne metode in tehnike zdravljenja, čiščenja, sproščanja, ohranjanja telesne kondicije ter obnavljanja življenjske energije. In kako se naj potem znajde slovenski turist v poplavi ponudb različnih programov dobrega počutja, filozofij, tehnik in metod, ki mu naj ne bi ponujali samo telesnega ugodja, ampak naj bi poskrbeli tudi za sproščanje in duševno zadovoljstvo? Z enakimi težavami se srečujejo tudi v tujini, tako je npr. v Nemčiji postavljen informativen cenovni kriterij, ki naj bi zagotavljal kvaliteto storitve, na 1 € na minuto individualne obravnave. Drug problem predstavlja sama strokovnost osebja, saj npr. na Tajskem poznajo kar 8 različnih vrst masaž, 10-dnevni tečaj pa zadošča le za t.i. »sprostitvene masaže«, ki nimajo nobene zveze z morebitnimi terapevtskimi učinki masaže. Glede danes tako popularne ayurvede pa velja izpostaviti, da traja šolanje maserja v Indiji kar tri leta, starodavne metode zdravljenja po ayurvedi pa so tesno povezane tudi z drugačnim načinom sprejemanja sveta. Enako velja tudi za tibetanske metode zdravljenja oziroma zdravilstvo, ki ga v zadnjem času popularizira naš predsednik. In če omenimo še priljubljeno savnanje - na Finskem veljata kot ovira za savnanje le pijanost in odprte rane, v njihovih savnah ne boste našli nobene ure, termometra, merilca vlage in tudi ne ležalnikov v t.i. prostoru za sproščanje. Od uporabnika savne se zahteva le to, da zna poslušati svoje telo in spoštuje tudi druge uporabnike.

Da se v savni oziroma wellness centrih nasploh dopušča mešanje moških in ženskih uporabnikov, pa je posebnost le srednjeevropskih turističnih ponudnikov in ima verjetno več opravka z gibanjem »FKK« kot pa s samim prenosom različnih tehnik in metod v naš prostor. Glede na to, da večina naših term kar tekmuje med seboj, kdo bo prej ponudil nekaj drugačnega in novega, ostaja dovolj dela tudi za tista zdravilišča, ki ohranjajo tradicijo termalizma, domačnosti in pasivnega prepuščanja razvajanju toplih vrečev.

Turizem dobrega počutja
in zdravstveni turizem
v slovenskih zdraviliških centrih

Brežiški obrtniki

1.

Založba ZRC

Etnologinja Ivanka Počkar v knjigi *Dve gasi, dva policaja, sto obrtnikov* prikaže slikovito podobo Brežic skozi način življenja in dela njihovih obrtnikov in rokodelcev. Ker je v ospredju etnološkega zanimanja vedno človek, bodisi kot nosilec in izvajalec neke dejavnosti, bodisi kot njen uporabnik, in ker je človek vedno tudi sooblikovalec in izročevalac kulturne dediščine, ima tudi v tej knjigi osrednje mesto meščan. Meščan Brežic kot obrtnik ali trgovec, župan ali uradnik, voznik, dekla, hlapec ali perica. Počkarjeva obravnava trinajst obrtnih dejavnosti in devet brežiških obrtniških družin. Vsaka družina je prikazana v sklenjeni celoti, vse skupaj pa predstavljajo dragocen etnološki prikaz načina življenja, tipičnega za večino manjših slovenskih mest od druge polovice 19. stoletja do začetka druge svetovne vojne.

O religiji

Kud Logos

Friedrich Schleiermacher (1768–1834) velja za najpomembnejšega nemškega protestantskega teologa 19. stoletja. V širšem smislu se je vključeval v nemško romantiko in v postrazsvetljskem obdobju je utiral nove poti teologije. V svojih znamenitih govorih *O religiji*, ki so prvič izšli leta 1799, je poskušal fenomen religije, ki je pod udarom razsvetljskega intelektualnega zanosa, utemeljiti povsem drugače in ga odtrgati od tradicionalnih razlag v okviru metafizike in morale. Religija se rodi v specifičnem občutju, v trenutku »nebeške iskre«, kjer se človeku na poseben način razodene celota bivanja oz. Schleiermacherjev »univerzum«. Vsak človek nosi v sebi naravno predispozicijo za takšno doživetje in občutenje, čeprav tega čuta za neskončno lahko v sebi ne razvije. Njegova dve stoletji stara knjiga še danes ohranja nezmanjšano aktualnost.

Albin Kjuder Tomajski

2.

Goriška Mohorjeva družba

V zbirki *Naše korenine* je Goriška Mohorjeva izdala knjigo o duhovniku Albinu Kjudru, ki se je rodil v Dutovljah leta 1893. Napisal jo je Kjudrov sorodnik Ivan Tavčar. Kjuder je bil posvečen leta 1916, leta 1924 je postal župnik v Tomaju, leta 1961 pa dekan tomajske dekanije in isto leto apostolski administrator tržaško-koprške škofije. Umrl je leta 1967.

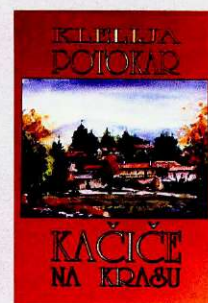
1.

2.

3.

4.

Knjiga ni le Kjudrov življenjepis, ampak tudi zgodovinski oris Krasa. Avtor prikazuje tudi nekatere pomembne duhovniške osebnosti, ki so bile povezane s Kjudrom: Jakoba Ukmarja, Virgila Ščeka, Matija Silo, škofa Fogarja in še druge. Poskuša osvetliti tudi dogajanje v težkih povojnih letih in prikaže znamenito Kjudrovo tomajsko knjižnico. V drugem delu knjige je veliko podatkov o Tomaju, samostanu šolskih sester, o raznih dogodkih, objavljena so tudi pričevanja Kjudrovih duhovnih sobratov.

Koroški koledar

Slovenska prosvetna zveza

Tema *Koroškega koledarja 2006* so mladi koroški Slovenci. Avtorica in urednica Irena Destovnik ga je pripravila na podlagi pogovorov z dunajskimi, graškimi in ljubljanskimi študenti, z dijaki višjih šol na avstrijskem Koroškem, z mladimi člani raznih slovenskih kulturnih in političnih organizacij ter posamezniki, ki jih zanima dogajanje na avstrijskem Koroškem. Skozi te portrete se seznanimo s pogledi današnje mlade generacije na ožji in širši prostor, na tradicijo in na to, ali jo vpletajo v sodoben način življenja.

Tomizzov roman

3.

Mohorjeva družba v Celovcu

Fulvio Tomizza je z *Obiskovalko* napisal roman, ki opisuje Tržačana z »ljubljsko« preteklostjo. Ta preteklost ga dohiti v obliki obiska nezakonske hčere. Gre za psihološki roman, v katerem usoda protagonista v nastavkih ponazarja povojno situacijo v odnosih med Jugoslavijo in Italijo. Hkrati pa je fina psihološka študija mnogih nedorečenih misli in občutkov. Roman se dogaja v Trstu takoj po osamosvojitvi Slovenije, Tomizza pa ga je napisal leta 1994.

Pilates

Založba Mladinska knjiga

Pilates je posebna vadba za novo občutenje telesa. S priročnikom *Pilates* bomo spoznali značilnosti pilatesa (osnove, osem načel in pomen vaj za trebušne mišice), od uvodnih vaj napredovali do zahtevnih in spoznavali svoje telo. Ugotovili bomo, katere so naše prednosti. Sestavili bomo osebno vadbo. Priročniku so dodani programi za sprostitve, problematične dele telesa in močan hrbet. Avtorica Antje Korte je pedagoginja in vaditeljica pilatesa z dolgoletnimi izkušnjami na področju telesne vadbe. Ima svoj studio, kjer vodi pilates na blazinah in kot osebna vaditeljica vadbo na orodjih. Priročniku je dodan DVD pilates holističnega centra.

Kačiče na Krasu

4.

Samozaložba

Kačiče so tiha, umaknjena vasica na Krasu blizu Škocjanskih jam, nekdanja mitnica na stari trgovski poti med Ljubljano in Istro. Malokateri kraj v Sloveniji se lahko pohvali s takšno monografijo, kot jo je o Kačičah napisala Klelija Potokar. Z njo nam je omogočila izlete v prazgodovino z njenimi najdišči, v življenje slovenskega Krasa in Primorske v srednjem, novem in najnovejšem veku, z vsem trpljenjem in bojem za narodno in človeško identiteto, opisano v dokumentarni, živi besedi in z govornim slikovnim materialom. Iz ozadja nenehno vstaja podoba avtoričine rodne vasi kot lice ljubljene osebe, ki jo je treba osvetliti z vseh strani: etnografija, ekonomija, statistika, jezikoslovje, zgodovina v ožjem in širšem prikazu, vse zajeto iz verodostojnih virov. Kačiče je prikazala v cerkvenem življenju, zgodovino šole v Rodiku in Kačičah, prebivalce v zadnjih 300 letih, kraške pojave in razlago domačih besed. Avtorica je zapisala mnenje zgodovinarja Milka Kosa, da »se je zgodovini slovenskega Primorja in njenim virom posvečalo vse premalo pozornosti«. Sama je zdaj pomembno pripomogla, da ne bo več tako.

Izjemno gostovanje

Barbara Kavtičnik, foto: SNG Drama

V torek je v ljubljanski Drami gostovalo japonsko gledališče Seinendan, ki je uprizorilo znamenito tragedijo Fedra Jeana Racina v režiji François-Michela Pesentija.

Znani režiser je Fedro na oder ljubljanske Drame postavil leta 2004, saj se je odločil, da najslavnejšo tragedijo francoskega klasicizma uprizori v Sloveniji, na Japonskem, v Damasku in New Yorku. Pesenti, ki režira klasična dramska besedila, eksperimentalne postavitve, občasno pa tudi plesne in glasbene predstave v Franciji in po svetu, si je svoje štiri Fedre zamislil na podobni scenski podlagi, vendar z zelo različnimi izhodišči, igralskimi zasedbami in režijskimi koncepti.

Umetniška realizacija Cilj Pesentijevega projekta je raziskova-

Gostovanje japonskega gledališča

Fedra

nje različnih kulturnih predpostavk, izhodišč in zornih kotov ter raznovrstnih umetniških realizacij. Japonsko Fedro je uprizorilo tokijsko gledališče Seinendan, ki

ga je ustanovil svetovno znani japonski dramatik in režiser Oriza Hirata. Gledališče se posveča raziskovanju novih smeri, zlasti s prakso Hiratove »teorije sodob-

nega pogovornega gledališča«, ki ima od leta 1990 velik vpliv na sodobno japonsko književnost in jezikoslovje. V tujini je najbolj znana njihova uprizoritev igre Tokijski zapiski Oriza Hirate, ki je gostovala po vsem svetu.

V predstavi, namenjeni našemu občinstvu, so igrali Minako Cudži, Šodži Šinozuka, Johei Okuda, Eriko Nemoto, Niho Cukimura,

Keniči Akijama, Hiroko Macuda in Niina Hašida. Pesenti poleg režije podpisuje še scenografijo, kostumograf je Kajo Takahaši, oblikovalec luči pa Aja Nišimoto. ■

Zlati hlebec

iz črne pšenične moke. Novost iz Žitovih pekarn

Pekovski mojstri Žitovih pekarn nadaljujejo s staro navado peke najbolj kakovostnega kruha. Zlati hlebec iz črne pšenične moke vsebuje več vlaknin in je pečen po naravnem podaljšanem postopku, ki zagotavlja izjemno sočnost in nekajdnevno svežino.

Kilogramski Zlati hlebec iz črne pšenične moke boste prepoznali po omamnem vonju in značilni ovalni obliki. Poseben čar pa mu daje rustikalno razpokana skorja.

DOLENSKE
PEKARNE

ŽITO
SKUPINA
GORENJKA

GRAJSKE
PEKARNE

Umetniki manjšin v prestolnici

Lucija Horvat,

Na sedežu Svetovnega slovenskega kongresa je na ogled slikarska razstava z naslovom *Umetniki dveh manjšin*. Razstavo so, preden je končno prišla v Ljubljano, gostili že v Gorici, Novi Gorici, Benečiji, Kopru, Piranu, Rimu, Miljah in Trstu.

Odprtje razstave Umetniki dveh manjšin

pa sta predstavila likovna kritika Nives Marvin in Joško Vetrlih.

Različna izhodišča umetnikov

Vsak od umetnikov se je predstavil s petimi deli, od katerih so po tri predstavljena v katalogu razstave. Izrednega pomena je dejstvo, da je v dveh italijanskih številčno skromnih manjšinah toliko umetnikov: na natečaju s področja umetnosti kulture Istria Nobilissima je v šestintridesetih letih delovanja sodelovalo najmanj sedemdeset umetnikov, pripadnikov italijanske manjšine v Sloveniji in na Hrvaškem. Pri izboru italijanskih predstavnikov na razstavi sta imeli najpomembnejšo vlogo dve merili: ozemeljska pripadnost in kakovost, sta v katalogu zapisala Sergio R. Molesi in Erna Toncinich. Vse predstavljene umetnike odlikuje bogato razčlenjena izrazna in tematska govornica, hkrati pa doslednost interpretacije pričakovani njihove manjšinske skupnosti.

Umetnike – slovenske slikarje Furlanije-Juljske Krajine – je v začetku močno oblikovalo živahno in kozmopolitsko ozračje za časa Avstrije, kmalu pa je umetniško delovanje Slovencev pretrgala dvajsetletna fašistična vladavina. Mnogi slovenski umetniki so se v tem času razselili po Evropi. Na novo generacijo umetnikov, ki so po drugi svetovni vojni ostali v Italiji, je vplivalo napeto povojno ozračje. Kot je v katalogu zapisal likovni kritik Joško Vetrlih, so dela umetnikov, ki so predstavljeni na razstavi, prerez vsebine in forme, ki je prevladovala v slovenskem slikarstvu Furlanije-Juljske krajine v drugi polovici preteklega stoletja. Večina jih eksperimentira s tehnikami in materiali ter se v ustvarjanju navezuje na tradicijo krajinarstva. Neizčrpen vir motivov so Kras, Brda in istrska obala. **D**

Prereditelji razstave v Ljubljani, na kateri si je mogoče ogledati slike slikarjev slovenske manjšine v Italiji: Demetrija Ceja, Hijacinta Jussa, Vladimirja Klajnščeka, Klavdija Palčiča, Clavdie Raze, Deziderija Švare in Franka Vecchietta ter italijanske manjšine v Sloveniji in na Hrvaškem: Rajka Apollonia, Quintina Bassania, Fulvia Juričiča, Bruna Paladina, Maura Stipanova, Claudia Ugussija in Fulvie Zudič, so Kulturni dom iz Gorice, Unija Italijanov iz Kopra in Svetovni slovenski kongres.

Manjšine naj združujejo Pričujoča razstava je nastala kot poziv k združevanju tistega, kar je bilo predolgo umetno ločeno, k združevanju življenja na obeh straneh meje med Italijo in Slovenijo ter k vzdrževanju dobrih

sosedskih odnosov. Je prva razstava, na kateri skupaj razstavlja več slikarjev, ki pripadajo italijanski in slovenski manjšini. »Projekt razstave povezuje manjšini v sosednjih državah, nastal pa je ravno v času vstopa Slovenije v evropsko skupnost, zato je lahko ob tako pomembnem zgodovinskem dogodku imamo za prisrčno do-

brodošlico Sloveniji s strani obeh manjšin, ki sta enako bogastvo za obe državi. Manjšini naj ne bosta več razlog za razhajanja,« je ob odprtju razstave dejal Igor Komel, direktor slovenskega Kulturnega doma Gorica. Navzoče je poleg drugih pozdravil Maurizio Trmul, predsednik italijanske unije, umetniška dela in avtorje

Joško Vetrlih

Prizor z odprtja

Praznik lutkarjev

Na prvi pomladni dan so se slovenski lutkarji, lutkovni ustvarjalci in ljubitelji lutk pridružili že petemu praznovanju svetovnega dneva lutk. Nemški režiser in profesor Michael Meschke je ob tej priložnosti v imenu Mednarodne organizacije lutkarjev (UNIMA) napisal poslanico, v kateri je zapisal, da je lahko lutkovni mojster, ki je v starih časih hotel rešiti svet, danes srečen, če lahko živi od dela svojih rok. Slovenska gledališča so praznik lutk zaznamovala s številnimi brezplačnimi predstavami v Mini teatru, Lutkovnem gledališču Ljubljana, Lutkovnem gledališču Maribor, Gledališču Glej in na ljubljanski Vodnikovi domačiji. Kot je še dejal Michael Meschke, je postaviti lutko v svet, v katerem se dnevno omejuje svoboda izražanja, teptajo človeško dostojanstvo in druge pomembne vrednote, »zelo smešno«. Lutka spravlja ljudi v smeh predvsem zato, ker je nemočna ob vsem, kar se okoli nas dogaja. Prav v tem pa se po besedah nemškega

lutkarja kaže tudi njena moč, ker ostaja del tistega »kljub vsemu«, brez katerega bi človeška bitja že pred davnimi časi umrla. Michael Meschke se je pred kratkim vrnil z indonezijskega otoka

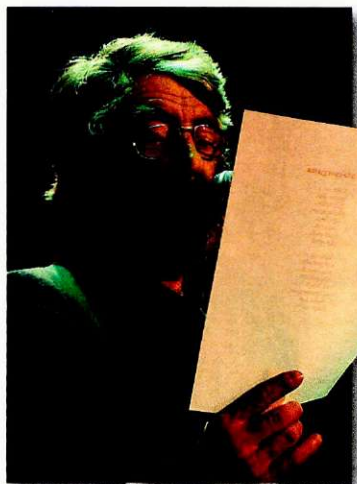
Sumatra, kjer je s svojimi lutkami hotel zabavati otroke, ki so izgubili starše po udaru katastrofalnega morskega vala decembra 2004. Ob soočenju s skrbmi, s katerimi se morajo spopadati nič krive žrtve uničujočih sil narave, so njegove lutke ostale v kovčku. V trenutkih takšnih soočenj so nemočni vsi človeški pripomočki in je vsaka beseda odveč. L. H.

Svetovni dan poezije

Na prvi pomladni dan je bil tudi svetovni dan poezije, ki ga je razglasila organizacija UNESCO. Praznovanju po vsem svetu so se pridružili tudi slovenski ustvarjalci in interpreti. Po dopoldanskih in popoldanskih srečanjih pesnic in pesnikov z osnovnošolci na Društvu slo-

venskih pisateljev se je dogajanje zvečer preselilo v KUD France Prešeren, kjer je svoje pesmi od 19. ure naprej prebiralo kar 55 pesnic in pesnikov. Kot vsako leto je tudi letos mednarodno poslanico napisal generalni direktor organizacije UNESCO Koičiro Matura, ki je poudaril, da poezija k bivanju doda trenutek večnosti, medtem ko se svet in ljudje vsak dan s hitrimi koraki spreminjajo.

Zapisal je še, da je poezija most med posamezniki in skupinami, ki s pomočjo jezika izražajo različna mnenja, vrednote in izkušnje. Matura je prepričan, da poezija vsem pomaga bolje razumeti drug drugega in samega sebe, saj na preprost ali pa tudi na zelo zapleten način govori o naših strahovih, upanju, hrepenenju in slutnjah. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 30. 3.

20.00 Cerkev sv. Jakoba: Komorni orkester Savitra – klasična glasba. Solista: Stanko Arnold, trobenta, in Matjaž Rebolj, oboja. Dirigent: Matjaž Rebolj.

20.15 Cankarjev dom: Mariana Baraj, glas, tolkala (Argentina), Javier Giroto Aires Tango (Argentina) – jazz. Mariana Baraj je ena najvidnejših predstavnic novejših argentinske glasbene ustvarjalnosti. Javierja Girota je glasbena pot iz rodne Argentine prek ZDA pripeljala v Rim, kjer zdaj živi in ustvarja.

20.30 Cankarjev dom: Simfonični orkester RTV Slovenija: In Memoriam Uroš Prevorsek. Koncert je posvečen violinistu, skladatelju, dirigentu in glasbenemu kritiku Urošu Prevorsku (1915–1998), ki je od ustanovitve leta 1955 do 1966 vodil Simfonični orkester RTV Ljubljana, današnji orkester RTV Slovenija.

PETEK, 31. 3.

19.30 Slovenska filharmonija: Pihalni orkester Komen z gosti. Gosti: Eva Hren, Slavoljub Zvezdič, MePZ Jacobus Gallus, MPZ Srečko Kosovel, Big Band Nova, Pihalni orkester GŠ Grosuplje, Mladinski pihalni orkester Komen idr.

20.00 Cankarjev dom: Juan Carlos Cáceres (Argentina), Cristóbal Repetto (Argentina) – tango, etno. Juan Carlos Cáceres je pevec, ki ga nekateri zaradi glasu imenujejo argentinski Paolo Conte. Cristóbal Repetto je mlad pevec, ki z nosnim glasom zveni kot najbolj znani pevci tanga iz prve polovice prejšnjega stoletja.

20.00 SNG Drama: B.-M. Koltès: Dvoboj med črncem in psi

20.00 Gledališče za otroke in mlade: Fadil Hadžić: Državni lopov

SOBOTA, 1. 4.

11.00 & 17.00 Lutkovno gledališče Ljubljana: Teatr lalek Arlekin (Poljska): Mala morska deklica – lutkovna predstava. Predstava bo potekala v poljščini.

20.00 SNG Drama: G. Salem: Alois der Taugenichts. Izvaja: Offenes Theatre z Dunaja.

20.00 Cankarjev dom: Stefan Kolditz in Andreja Kovač: Eva Braun, Hitlerjeva ljubica

NEDELJA, 2. 4.

17.00 Mini teater Ljubljana: Maja Končar in Nina Ivanič Rep: Čudežna skrinjica – lutkovna predstava

20.00 Cankarjev dom: Stefan Kolditz in Andreja Kovač: Eva Braun, Hitlerjeva ljubica

20.00 KUD France Prešern: Gverila teater – improvizacijsko gledališče

PONEDELJEK, 3. 4.

9. – 13. ure Slovensko mladinsko gledališče: Otroški festival gledaliških sanj

20.00 KUD France Prešern: Manjše zlo: Bullet Time – improvizacijska predstava. Temelj predstave je neki dogodek, ki ga kot predlog poda publika, na primer strel iz pištole.

TOREK, 4. 4.

17.00 Lutkovno gledališče Ljubljana: S. Makarovič: Spet Kosovirji! – lutkovna predstava

18.00 Narodni Muzej: Predavanje: dr. Dragan Božič: Hrana in stanovanje. Pripoved bo tekla o poznorimskih zakladnih najdbah orodja iz Slovenije.

20.30 KUD France Prešern: Kantfest: Festival slovenske kantavtorske glasbe

SREDA, 5. 4.

19.30 Cankarjev dom: Jon Laukvik, orgle (Norveška) – klasična glasba. Norvežan Jon Laukvik je eden najbolj znanih skandinavskih organistov.

20.15 Cankarjev dom: Trio Ochs & Masaoka & Lee (ZDA); Bill Frisell 858 Quartet (ZDA) – jazz

20.00 Ljubljanski grad: Iskra Ignis: Kolumbovo jajce

Reševanje domovine

Monika Maljevič

Agent FBI Malcolm si mora spet nadeti preobleko čudaške Debele mame, da lahko kot otroška varuška vohuni za programerjem, ki naj bi ustvarjal nevarne računalniške viruse.

Toda delo mu dodobra otežijo trije mali nagajivci, za katere mora skrbeti, za podobno velik izziv pa se izkažejo tudi številna hišna opravila. Leta 2000 je Martin Lawrence v Hiši Debele mame odigral svojo največjo vlogo doslej – kot agent FBI, ki je mojster preobleke. Da bi ujel brutalnega bančnega roparja, si je Lawrence nadel krinko in se izdajal za zabave željo babico, znano kot Debela mama. Zdaj se Lawrence vrača kot najdrznejša, največja in najbolj hudobna mamca vseh časov v materi vseh komedij, Hiši debele mame 2. Tokrat se Lawrence spremeni v Debelo mamo, da bi preprečil nacionalno katastrofo. Ampak rešiti domovino je za Debelo mamo še najmanjši problem, saj se mora spopasti z doslej največjim izzivom – je namreč varuška in gospodinja v osumljenčevi odbiti družini.

Vsem najljubša dvocevna štrca zabave je spet tu v še eni pustolovščini, ki bo podkurila zločincem! Komik Martin Lawrence se vrača v nadaljevanju Hiše Debele mame. Tokrat mora Malcolm nadzorovati Toma Fullerja (Mark Moses), domnevnega oblikovalca pogubnega računalniškega črva, ki bi zunanjim silam omogočil dostop do ključnih vladnih obveščevalnih dosjejev. Iznajdljivi agent se lahko oblikovalcu črva približa samo na en način, tako da se v njegovi novi hiši zaposli kot "varuška" Fullerjevih otrok, dojenčka Andrewa in njegovih starejših sestic Carrie in Molly. To pomeni, da se mora Malcolm znova zanesti na svoj odločni alter ego, na neposredno Hattie Mae Pierce alias Debelo mamo, prekrižati nakane zločincem in dokazati, da ženski dela nikoli ne zmanjka!

Big Momma's House 2

Režija: John Whitesell

Scenarij: Don Rhymer

Produkcija: David T. Friendly, Beau Flynn, Jeremiha Samuels

Igrajo: Martin Lawrence, Elton LeBlanc, Nia Long, Michelle Parylak, Sarah Brown, Jessica Anderson, Emil Beheshti, James L. Bills

Premiera: 30. 3. 2006

Distribucija: Continental Film

Lahka odločitev Odločitev, da posnamejo drugi del Hiše Debele mame, je bilo lahko sprejeti. Ne le da so s prvim delom zaslužili 200 milijonov dolarjev, občinstvu sta bila Lawrence in Debela mama tako všeč, da bi ju zagotovo spet radi videli v akciji. Kot pravi Lawrence, je ključ za uspeh lika Debele mame preprost. "Vsak pozna Debelo mamo. To je tiste vrste ženska, ki je do kosti odkrita, hkrati pa ti ogreje srce in te spravi v smeh." Režiser John Whitesell se strinja: "Debela mama je nekaj posebnega, ker jo vsak pozna, poleg tega pa preseže vse rasne, etnične in celo verske meje. Vsak je v svojem življenju že kdaj srečal Debelo mamo."

Seveda ne škodi, da zna Martin Lawrence z izjemnim talentom nekako kanalizirati žensko miselnost. Whitesell pojasnjuje: "Med nastopi v komičnih klubih Martin pogosto oponaša ženske, in ko ga gledate, vidite, kako se v celoti lahko poglobi v tisto osebo, na različnih stopnjah, z zelo različnimi liki. Nagonsko čuti, o čem ženske razmišljajo." Lawrence razlaga: "Pri oblikovanju Debele mame sem se navdihoval pri številnih osebah, posebej v gospodinjstvu, v katerem sem odraščal. Bilo je polno močnih žensk – mama, babica, moje sestre – in vse so mi pomagale oblikovati like, posebej Debelo mamo." **D**

Ledena doba 2

Černi mamut Manfred, zgovorni lenivec Sid in pretkani sabljasti tiger Diego se vračajo na velika platna, kjer jim preglavice znova dela led in njegovo tajanje.

Ledena doba se namreč bliža koncu in dolini grozi velika poplava, zato morajo trije prijatelji pred nevarnostjo posvariti druge prebivalce. V drugem delu Ledene dobe se vračajo vsi junaki pod ničlo iz svetovne uspešnice: prijazni, černi mamut Manny, lenivec Sid, sabljazobi tiger Diego, brezupna prazgodovinska veverica/podgana Scrat. V novem filmu se ledena doba bliža koncu in živali se veselijo topečega se paradiza, ki je njihov novi svet. Naša trojica je še vedno skupaj in uživa v novostih, ki jih prinaša topeči se svet. Manny si je morda pripravljen ustvariti družino, vendar nihče že dolgo ni videl nobenega drugega mamuta. Manny meni, da je morda zadnji. Potem pa čudežno naleti na Ellie, edino samico mamuta na svetu. Njune edine težave: ne preneseta se – in Ellie je poleg tega prepričana, da je pasavec!

Ellie spremlja "odvečna prtljaga" v podobi njenih "bratov" Crasha in Eddieja, ki sta dvojica drznih, gobezdavih nastopačev, vedno pripravljenih, da kakšno ušpičita. Manny, Sid in Diego kmalu spoznajo, da ima toplejše ozračje eno

pomanjkljivost: velikanska ledena plošča, ki zadržuje oceanske vode, bo vsak čas počila in ogrozila celotno dolino. Edina možnost za preživetje je na drugi strani doline. Zato naši trije junaki skupaj z Ellie, Crashem in Eddie postanejo nenavadna družina – v vsaki "dobi" – in se podajo na misijo po ves čas spreminjajoči se, vse bolj nevarni pokrajini proti rešitvi.

V drugem delu je vse, kar vam je bilo všeč v prvem, s še več zabave, akcije in spektakularnih podob. Prijateljstvo naših treh junakov ostaja trdno, dodanih pa je še nekaj nepozabnih novih likov. Rezultat bo omehčal srca vseh generacij. Ko je marca 2002 v kino prišla inteligentna, na likih temelječa komedija Ledena doba, so se kritiki in občinstvo takoj odzvali na akcijo, pustolovščino, humor in srce. Vzljubili so vse štiri osrednje like – trije povsem nepričakovano postanejo družina, četrti pa začne svoj dosmrtni boj, da bi se dokopal do želoda. Veliko zamisel novega filma – živali v svetu, ki se topi – je omogočil specifičen tehnološki napredek studiev Blue Sky, kjer so nastali Ledena doba, Roboti in drugi del Ledene dobe.

Na kratko

Ameriška igralka REESE WITHERSPOON, dobitnica letošnjega oskarja za glavno vlogo v filmu Hoja po robu, je kandidatka za nagrado za country glasbene spote. Witherspoonova in njen partner iz filma Joaquin Phoenix sta namreč nominirana za "sodelovanje v glasbenem spotu leta" za televizijsko nagrado za country glasbo. Nominacija velja za prizor iz filma o Johnnyju Cashu, ko izvajata pesem Jackson. Med nominiranci so letos tudi Faith Hill, Tim McGraw in Keith Urban. Country Music Television (CMT), del mreže MTV, nagrade podeljuje od leta 2002.

RALPH FIENNES in NATASHA RICHARDSON sta se v Londonu udeležila premiere zadnjega filma v produkciji Merchanta in Ivoryja Bela grofica (The White Countess). Paru so se pridružili drugi člani igralske ekipe, tudi Natashina mati Vanessa Redgrave. Producent Ismail Merchant je umrl maja lani, star 68 let. Merchant, režiser James Ivory in scenarist Ruth Praver Jhabvala so posneli tudi znana filma Soba s razgledom in Howardov kot. Ivory ta čas snema film v Argentini, pripravil ga je skupaj z Merchantom, Bela grofica pa je zadnji film, ki sta ga končala skupaj.

Po premoru, ki si ga je 38-letna hollywoodska zvezda JULIA ROBERTS vzela zaradi rojstva dvojčkov, se igralka vrača na filmsko platno. Ta čas se dogovarja za glavno vlogo v filmu Daniel isn't talking, ki temelji na romanu Martija Leimbacha z istim naslovom. Zgodba govori o težavah družine z avtiističnim otrokom. Julia Roberts je leta 1991 že igrala v filmu po Leimbachovi literarni predlogi.

Ameriški filmski igralec JOHN MALKOVICH ta čas na pristnih prizoriščih v bližini Sankt Peterburga snema film In Transit, pripoved o sovjetskem taborišču za nemške vojne ujetnike leta 1946. V režiji Toma Roberta, ki je doslej snemal dokumentarne filme, nastopata tudi nemška igralka Daniel Bruehl (Zbogom, Lenin) in Thomas Kretschmann (Pianist). Film temelji na resničnih dogodkih in pripoveduje, kako so se nemški vojaki, pripadniki Wehrmachta, po neusmiljenem obleganju Leningrada v II. svetovni vojni v mesto vrnili kot ujetniki. Stražile so jih ruske vojakinje, ki so se v svoji notranjosti morale bojevati med željo po maščevanju in sočutjem do ujetnikov.

Ice Age 2: The Meltdown

Režija: Carlos Saldanha

Scenarij: Jon Vitti

Produkcija: Lori Forte

Igrajo: Ray Romano, John Leguizamo, Denis Leary, Denny Dillon, Jason Fricchione, Queen Latifah, Jay Leno, Sean William Scott

Premiera: 13. 4. 2006

Distribucija: Continental Film

radio
velenje

www.radiovelenje.com

03/ 897 50 03

Hip-hop

Tekst in foto: Matej Mihinjač, SAGA Institute

Toyota aygo+ 1,0 VVT-i

Urbana okolja narekujejo nov slog. Drugačen način življenja. Hitro in razposajeno, po meri mladih. Aygo je ustvarjen prav za mestne avanture. Prikupen malček z le 3,4 metra dolžine izžareva posebno energijo, ki je, jasno, pisana na kožo mladini s slogom. V bistvu je vse tisto, kar bi

lahko bil smart, in še nekaj več. Še vedno se s svojimi merami odlično znajde na premajhnih parkiriščih, še vedno je 'kul', dokaj poceni za vzdrževanje in ne porabi veliko goriva.

Pametnejši! A ima štiri sedeže! In kup dodatne opreme, s katero si lahko vsak ustvari povsem svoj aygo. Radio ima vhod za predvajanje MP3 in varnostne opreme je za dragocene mlade glave dovolj. Opremo testnega ayga je nadgrajevala še oznaka '+', ki vključuje vpenjalnike 'isofix' za otroške sedeže, električni pomik sprednjih stekel, v polovičnem

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	TOYOTA AYGO 1,0 VVT-I
vrsta motorja	trivaljni, vrstni, bencinski, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	998
moč v kW (KM) pri vrt./min	50 (68) pri 6000
največji navor v Nm pri vrt./min	93 pri 3600
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	3405 x 1615 x 1465
medosna razdalja v mm	2340
prtlačnik v litrih	139
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	790 (390)
največja hitrost v km/h	157
pospešek 0-100 km/h v s	14,2
poraba (po normah EU) v l/100 km	5,5/4,1/4,6
poraba na testu v l/100 km	6,4
cena vozila v SIT	2.249.000

razmerju deljivo zadnje naslonjalo, nekaj lepote sprememb in daljinsko osrednje zaklepanje. Poleg tega je imel še tri pakete, imenovane 'cool', 'sport pack' in 'sound pack', kar pomeni klimatsko napravo, 15-palčna lita platišča, merilnik vrtljajev, sprednji megljenki in štiri dodatne zvočnike, s čimer je osnovni aygo dražji za 345 tisoč tolarjev. V tem primeru cena že krepko preseže 2,5 milijona, vendar vsi vsega res ne potrebujejo, zato je takšen način izbire kar dobrodošel v cenovno občutljivejših segmentih. Je pa še toliko bolj pomembna simpatična in sodobna oblika. Simpatični malček ima vsa štiri kolesa povsem na robovih karoserije, kar priča o dobrem izkoristku prostora med osema ter odlični okretnosti na utesnjenih parkiriščih. Razširjeni blatniki dajejo aygu precej dinamičen videz in občutek širšega vozila, iz potlačene zadnjega dela pa nekoliko štrlijo 'poševnook' luči. Prtljažnik nima klasičnih vrat, temveč le večje okno, ki se odpira dovolj nizko, da je le 139-litrski prostor

kolikor toliko uporaben. Več veselja je v kabini. Čudežev, jasno, ne smemo pričakovati, vendar je prostora več, kot bi ga glede na centimetre pričakovali. Dva lahko povsem sproščeno potujeta, če ju ne moti bližina in občasno dotikanje ramen, štirje pa morajo znati sprejemati kompromise. Na krajših vožnjah. Za daljše aygo ni bo tako primeren, saj sedeži nimajo dovolj opore in podvozje ni dovolj udobno, da bi bili spočiti. Armaturna plošča je v skladu z drugim dizajnom razgibana in uporabna. Merilnikov in gumbov je malo, zato je lahko toliko več odlagalnih prostorčkov, namesto desnega predala je le utor, kakovost izdelave in uporabljeni materiali pa so nekaj srednjega. Voznikov položaj je dokaj pokončen, zato bi moral biti volan nameščen nekoliko višje, čeprav je v to smer nastavljiv, in bliže. Tudi občutek, ki ga ponuja, daje vtis, da so ga razvijali skupaj s Francozi, saj je servo premočan in brez pravih informacij za dober nadzor nad gnanima kolesoma. Če je cestišče spolzko, včasih res nimaš občutka, ali kolesa še prijemljejo ali ne. Škoda, saj je podvozje sicer kar ubogljivo. Malce glasno se oglašajo preko lukenj, a je glede na kratko medosje še kar mehko.

Melje in melje ... Edini v zdajšnji ponudbi je kar najlažji litrski motor na trgu. Ima poskočnih 68

KM in le tri valje, kar spet prinese nekaj drugačne in dokaj glasne glasbe izpod motornega pokrova. Nizki stroški vzdrževanja in majhna poraba naj bi po besedah Toyote ustrezali mladim. Prav s porabo bodo zahtevnejši vozniki manj zadovoljni, saj je lahko precej višja od obljubljenega. Motorček je lepo odziven in glede na svojo prostornino zna navdušiti, zato ga bo marsikdo rad zavrtel višje, kot bi smel, če bi želel vztrajati pri povprečju pod petimi litri na 100 km, ki je sicer z nežno nogo povsem dosegljivo. Razočara preveč zatikajoča se ročica menjalnika, ki hkrati ne daje dobrega vtisa o dolgotrajnosti, a bo nežnega in nezahtevne uporabnika zadovoljila. Če se že rada zatika v vzratno prestavo, pa je nazaj toliko bolj preglednost, zato se aygo v mestih odlično znajde. Cena je za malčka kar visoka, a bo njegov lastnik (ali lastnica) vedno užival v svojem slogu. In verjetno ga bo skoraj vedno spremljal glasen hip-hop, priljubljena glasba, ki se je rodila v velikih mestih. ▣

Novice

SSANGYONG REXTON SsangYong bo konec letošnjega poletja v Evropi razveselili kupce s predstavljivo osveženega modela rexton. Optične spremembe so najbolj izražene na sprednjem delu vozila. Novi rexton ima nekoliko spremenjeno podobo sprednjih žarometov in obeh odbijačev. Zaradi drugače oblikovanega motornega pokrova je maska hladilnika sedaj nekoliko manjša. Bočna podoba in izbor motornega agregata ostajata nespremenjena (2,7 Xdi – 163 KM). Nekaj manjših sprememb so izvedli tudi v notranjosti potniške kabine.

MAZDA 6 - MILIJONAR Klubu milijonarjev se je pridružila tudi mazda 6. Po natanko štirih letih in enem mesecu od začetka proizvodnje v letu 2002 so izdelali prvi milijon primerkov avtomobila, ki je s svojim prihodom na trg oznanil nove oblikovalske smernice te znamke in do sedaj prejel že več kot 110 različnih priznanj. Nobeden izmed drugih modelov te znamke ni dosegel takšne kvote v tako kratkem času. Mazdo 6 izdelujejo na treh lokacijah. Prvotnima dvema na Japonskem in ZDA se je v začetku letošnjega leta pridružila še Kitajska.

LANCIA DELTA Na spletu sta se pojavili dve novi skici prihodnje lancia delte, ki potrjujeta pristnost skic, objavljenih v začetku meseca februarja. Podatki o novi delti pa še naprej ostajajo skopi. Po neuradnih informacijah bo zasnovana na enaki platformi kot nova alfa romeo 149. Isti vir je namignil, da bo dolga okrog 4,4 metra. Čeprav se je pred nekaj časa šušljalo o tem, da bo imela podobno izveden način odpiranja vrat kot lancia aprilja iz leta 1936, so se, če sodimo po skici, odločili za konvencionalnejši pristop. Njen prihod je po neuradnih informacijah napovedan za leto 2007.

NOVA OPEL CORSA V Londonu, enem najbolj vznemirljivih evropskih mest, bo 18. julija ena najbolj pričakovanih avtomobilskih premier v letu 2006. Opel namreč naznanja, da se bo povsem nova corsa svetovni javnosti predstavila prav na mednarodnem avtomobilskem salonu (British International Motor Show), ki bo potekal od 18. do 30. julija v Londonu. Četrto generacijo priljubljenega Opelovega modela krasi privlačen dizajn in številne inovativne tehnološke rešitve.

Radio Krka
106.6 MHz

Ni znano, zakaj nekateri zbolijo, nekateri pa ne.

Alzheimerjeva bolezen

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Vsak izmed nas je kdaj že pozabil vzeti kaj s seboj na potovanje ali pa dežnik v restavraciji. Ponavadi postanemo pozabljivi zaradi prevelike utrujenosti, stresa ali čustvene in psihične preobremenjenosti.

Starejšim ljudem se lahko zgodi, da začno pozabljati več, kot je mogoče prenesti in hkrati normalno živeti. Takšne spominske motnje imajo lahko vzrok v različnih boleznih, najpogostejši krivec pa je starostna demenca ali Alzheimerjeva bolezen.

Najbolj prizadeti starejši Za zdrave še ni nič hudega, če človek kdaj pozabi na kakšen pomemben datum, kot je obletnica ali rojstni dan sorodnika, veliko huje je, če se začnejo težave pri starejših ljudeh stopnjevati. To je lahko znak demence. Bolniki z demenco imajo običajno najprej prizadet kratkoročni spomin – ne spomnijo se, kaj so jedli za kosilo ali kaj so počeli pred eno uro. Lahko začno pospravljati predmete na nenavadna mesta,

na primer hrano pod posteljo, namesto v hladilnik, ali jih celo skrivati. Zgodi se jim, da pozabijo, kako je ime kateremu od prijateljev, znancev, ga ob srečanju ne prepoznajo takoj ali pa pozabijo pogosto uporabljane telefonske številke in naslove. Če je bolnik v takšnem stanju, je skrajni čas, da njegovi svojci prepoznajo bolezen in se skupaj z njim odpravijo po pomoč k zdravniku.

Različni vzroki za demenco

Demenco, ki je skupek prej omenjenih simptomov, lahko povzroča več bolezni. Pogosta je demenca zaradi bolezni možganskega ožilja, redkeje pa jo povzročajo hormonske motnje, tumorji ali nekatere okužbe. Najpogostejši vzrok za demenco pa je tudi v Sloveniji Alzheimerjeva

bolezen, ki je povzročiteljica okoli 60 odstotkov vseh demenc. Za vse demence so značilne motnje spomina in mišljenja, zmanjšajo se obstoječe intelektualne in spominske sposobnosti, zaradi česar je prizadeto opravljanje vsakodnevnih nalog. Zaradi demence se zmanjša sposobnost orientacije v prostoru, računanja, razumevanja in pomnjenja novih informacij, prizadeto je tudi govorno iz-

Vsi pozabljamo, a to še ni zaskrbljivo.

ražanje in presoja situacij, bolnik postopoma ne more več obvladovati čustev in socialnega vedenja, je čedalje bolj nesamostojen in potrebuje nenehno nego.

Neopazno napredovanje Alzheimerjeva bolezen je starostna bolezen, ki največkrat prizadene populacijo, starejšo od 65 let, in se pri osebah, mlajših od 50 let, zelo redko pojavi; povzroča spremembe v možganih, vendar še ni popolnoma pojasnjeno na kakšen način. Ni namreč znano, kaj natančno to bolezen povzroča, znano pa je, da je povezana z dednostjo. Če je imel Alzheimerjevo bolezen kateri od sorodnikov, je več možnosti za to obolenje. Kaj se torej dogaja? Zaradi odlaganja nekaterih snovi na nevronih oziroma možganskih celicah le-te odmirata

jo, njihovo število se tako zmanjšuje, zaradi česar so najprej prizadete spoznavne sposobnosti. Ker se odmiranje možganskih celic nadaljuje, tudi bolezen, demenca, napreduje in simptomi postajajo čedalje hujši. Ponavadi so začetki bolezni zelo neopazni, bolniki se še vedno dobro spominjajo dogodkov izpred davnih let, čedalje pogosteje pa pozabljajo, kaj se je zgodilo pred pol ure. Zdi se, kakor bi se polenili, delo in opravila, ki so jih nekdanje zelo privlačila, jih ne zanimajo več in prej zelo družabni se brez interesa za dogodke v okolici zaprejo vase. Težave s spominom se kasneje stopnjujejo, bolniki pozabljajo, kako se na primer pride iz trgovine domov, in se pogosto izgubljajo; izgubljajo tudi svoje osebne stvari in svojce sumničavo obtožujejo kraje. Zaradi težav s spominom so vse bolj vznemirjeni in napeti, pogosto so obupani in polni občutka manjvrednosti. Še huje postane, ko bolnik nenadoma ne razume več, kaj mu poskušamo povedati, ali pa situacijo popolnoma napačno presodi. Ob napredovanju bolezni imajo bolniki težave tudi z govorom, oblikovanjem stavkov in artikulacijo, besede pogosto izpuščajo ali jih izgovarjajo nerazumljivo, zahtevnejšim pogovorom pa sploh ne morejo več slediti. Popuščati začnejo naučene socialne zavore, počnejo lahko stvari (slačijo se in urinirajo na javnih mestih), ki bi se jih še pred kratkim močno sramovali, ali pa povsem neznanim ljudem začno pripovedovati zelo zaupne družinske zadeve. Hitro se razburijo, razjočejo, potem pa se hitro tudi pomirijo. Povsem razumljivo je, da tudi finančnih zadev ne morejo več samostojno urejati, predvsem pa potrebujejo spremstvo, če morajo k zdravniku, saj se v prej znanem mestu ne znajdejo več.

Trpijo tudi svojci bolnikov Več kakor jasno je, da zaradi napredujoče bolezni ne trpi samo bolnik, ampak tudi njegovi svojci, ki ga počasi izgubljajo, saj se je zaradi bolezni spremenil v nebogljenca, ki je le še zunanja podoba samega sebe. Vsak nov simptom svojcem prizadene novo bolečino, posebej kadar bolnik ne

prepozna več niti najbližjih sorodnikov, se pogovarja z navideznimi osebami ali z lastnim odsevom v ogledalu. Ker lahko v strahu in razburjenosti bežijo od doma in potrebujejo nadzor podnevi in ponoči, ker jih pogosto muči nespečnost, so za svojce ali za osebe, ki zanje skrbijo, veliko breme. Za bolnike je sicer najprimerneje, da ostanejo v oskrbi v domačem okolju, saj je zaradi manjšega stresa propadanje možganskih celic nekoliko počasnejše, vendar je pri močno napredujoči bolezni, ko se bolniki ne znajdejo več niti v lastnem domu in začno početi zase in za druge nevarne reči, bolje, da zanje poskrbijo poseb-

Življenje v domu je večkrat rešitev.

ne ustanove, najpogosteje so to domovi za ostarele.

Zdravila proces upočasnijo Bolnikov z Alzheimerjevo boleznijo je čedalje več predvsem zaradi staranja prebivalstva, vendar še ni znano, zakaj nekateri zbolijo za to boleznijo, drugi pa ne – pomembno vlogo ima še veliko neznanih dejavnikov. Alzheimerjeva bolezen ni ozdravljiva, mogoče je le do neke mere upočasniti njeno napredovanje. Zdravila omogočijo, da bolnik dlje časa normalno funkcionira, ostane dlje v domačem okolju in ima manj vedenjskih motenj, s čimer so razbremenjeni tudi svojci, ki za bolnika skrbijo. Najpomembnejša skupina zdravil, ki se uporabljajo za zdravljenje Alzheimerjeve bolezni, so zaviralci encima acetilholinesteraze, poleg tega pa bolniki potrebujejo še dodatna zdravila za lajšanje nemira, depresije, razdražljivosti in motenj spanja. Izboljšanje po zdravljenju je začasno in traja okoli enega leta, potem pa zdravila le upočasnjujejo napredovanje bolezni. ■

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved za 6 dni vnaprej!

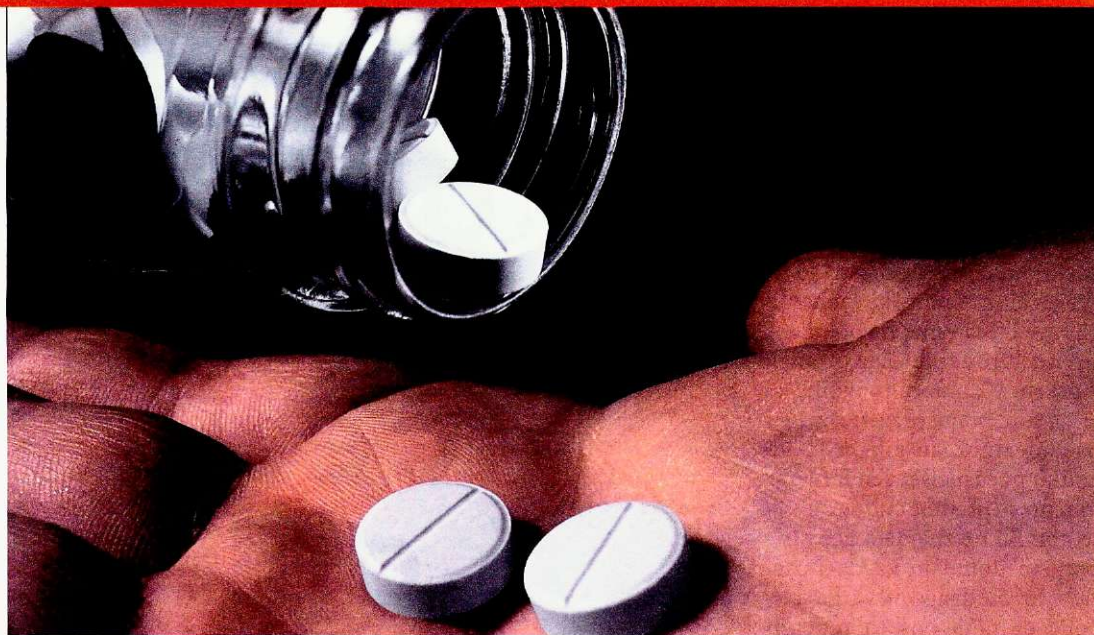
Prva slovenska televizija s šestdnevno vremensko napovedjo.

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko spremljate tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko sprejemate samo preko kabelskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kabelskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro. Vremensko napoved "6 dni" najdete tudi na Mobilovem mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa Info TV, d.o.o., Novo mesto

Mayerjevim varovancem so zasegli injekcijske igle, zdravila proti astmi in depresiji ter aparate za infuzijo.

Kriminalka

Lovro Kastelic

Največji škandal letošnje zime, oziroma ali bo avstrijskemu športnemu »Mengeleju« Walterju Mayerju čez štiri leta v kanadskem Vancouvru dovoljena še ena kriminalka?

Štiri dni po koncu ZOI v Salt Lake Cityju leta 2002 so v zasebni hiši, kjer so prebivali avstrijski smučarski tekači, našli opremo za transfuzijo krvi. Snažilka je namreč v prebivališču avstrijskih tekačev med odvrženimi stvarmi našla injekcije, prazne vrečke za transfuzijo krvi, vitamine in opremo za infuzijo. Walter Mayer, takratni direktor biatloncev in tekačev pri avstrijski smučarski zvezi, je takoj po raciji dejal, da ne gre za nič tragičnega. »Nemara gre

res za našo opremo za infuzijo, ki jo potrebujemo za različne terapije. Toda s prepovedanimi sredstvi nimamo opravka.« Nesojenega tekaškega kralja tistih ZOI Johanna Mühlegga so tik pred tem neslavno ujeli na kontroli dopinga. To je bila velesramota, ki je odjeknila in kateri sta se nezadržno približevala tudi Avstrijca Christian Hoffmann in Mihail Botvinov, ki sta se v teku na 30 km prosto s skupinskim startom uvrstila tik za Mühleggom. Kaj kmalu se je sprožil sum, da so

bili vsi dobitniki kolajn v tej disciplini pod vplivom prepovedanih sredstev. Zdravnik avstrijskih tekačev Peter Baumgartel je dejal, da niso počeli nič prepovedanega. Jim lahko verjamemo? Na tekmah za svetovni pokal, ki so se zvrstile tik po ZOI, Avstrijca nista nastopila.

Na dopingu smo že zmagali

Leto dni pozneje si je na svetovnem prvenstvu v nordijskem smučanju v italijanski dolini Fiemme Walter Mayer znova pošteno oddahnil, ko

so njegovi tekači uspešno prestali kontrolo dopinga. »Na dopingu smo že zmagali, zdaj potrebujemo uspeh le še v smučini,« se je tedaj pošalil kontroverzni Avstrijec.

Preiskovalni in sodni mlini meljejo počasi, a vztrajno. Maja leta 2003 Mednarodna smučarska zveza (FIS) končno potegne črto pod olimpijskim škandalom iz Salt Lake Cityja. FIS Walterja Mayerja spozna za krivega in mu izreče dosmrtni suspenz. Dobitnika kolajn Christian Hoffmann in Mihail Botvinov, ki sta bila tudi na zaslišanjih, jo presenetljivo odneseta brez kazni. Walter Mayer je bil popolnoma presenečen, ko je slišal novico. Mednarodni olimpijski komite mu prepove udeležbo na ZOI 2006 in 2010. Walter Mayer tedaj med drugim vendarle prizna, da so zaradi hitrejšre regeneracije nekaterim tekačem odvzemali majhno količino krvi, jo obogatili z ultravijoličnimi žarki in jo vrnili športnikom. »Vendar to z dopingom nima nobene zveze,« znova pojasni Mayer, ki po tem kljub vsemu v ozadju nadaljuje z delom v avstrijski biatlonski zvezi. V biatlonu namreč FIS ni najvišja organizacija, ampak je to Mednarodna biatlonska zveza (IBU). Avstrijska smučarska zveza naredi ključno napako in ne obsodi Mayerja. Nasprotno, zahvali se mu za silovit napredek smučarskega teka in mu ponudi takojšnjo zaposlitev, če bi se le uspešno znebil procesa. Na njegovo mesto sede nekdanji tekmovalec Markus Gandler, tekač, ki je absolviral celotno »Mayerjevo doktrino«.

Kriminalka se začne Januarja letos v Mayerjevi hiši v avstrijskem

Saga o košarkarjih Olimpije in skrivnostni skupini Modul group še vedno ni končana. Olimpijin letošnji rabelj HRVOJE CIKETIĆ se kar noče pobrati iz kluba. »Svojem« igralcem Oliverju, Van de Hareju in Szewczykju svetuje odhod.

Nekdanji teniški as STEFAN EDBERG je bil v središču pozornosti na dogodku, ki ga je v športnem centru Millenium organiziralo podjetje Planet sport. Gledalci so uživali v teniških mojstrovinah nekdanjega prvega igralca na svetu.

Uvodna dirka sezone v svetovnem motociklizmu, razredu MotoGP, ki jo je gostil španski Jerez de la Frontera, je postregla s pravo dirkaško dramo. Valentino Rossi je tik po startu zdrsnil in tako LORISU CAPIROSSIju tlakoval pot do zmage.

Slovenski profesionalni boksar DEJAN ZAVEC je po sodniških ocenah gladko premagal izzivalca Čilenca Joela Maya. Tridesetletni Ptujčan s tem ni več le medcelinski boksarski prvak v velterski kategoriji (do 66,7 kg) po različici WBO, ampak tudi po različici IBF.

Ramsau odkrijejo na las podobne zdravstvene pripomočke za transfuzijo, kot so jih našli pred štirimi leti. Kriminalka se začne ... Ko naposled MOK pride na uho še informacija, da se v času ZOI Mayer potika po Torinu kot sicer »neuradni«

član avstrijske olimpijske reprezentance, to potrđita tudi generalni sekretar avstrijskega OK Heinz Jungwirth (»Tukaj je zasebno s kupljeno vstopnico«) in glavni trener biatloncev Alfred Eder, pokliče na pomoč italijansko državo, za katero je uživanje dopinga kaznivo dejanje. Okoli devete ure zvečer na prošnjo MOK v avstrijsko bazo prikoraka približno 30 italijanskih karabinerjev. Začne se več kot tri ure trajajoča racija. Avstrijski tekači, favoriti štafetne preizkušnje, so ogorčeni. Naslednje jutro v ekipnem tekmovanju namesto pri kolajnah pristanejo na – zadnjem mestu.

»Preiskovalci WADA so v hiši našli enako opremo kot v Salt Lake Cityju,« sporoči predsednik zdravniške komisije MOK Arne Ljungqvist. Italijanski športni časnik Gazzetta dello Sport poroča, naj bi bil eden od športnikov skozi okno vrغل zavitek z injekcijami. Italijanski organi to potrđijo. Poleg tega zasežejo še 100 injekcijskih igel, 30 škatel zdravil proti astmi in depresiji ter različne aparate za analizo krvi in transfuzijo. Avstrijski predsednik vlade Wolfgang Schüssel in predsednik avstrijskega olimpijskega komiteja Leo Wallner ostro obsojita ravnanje vodstva nordijske

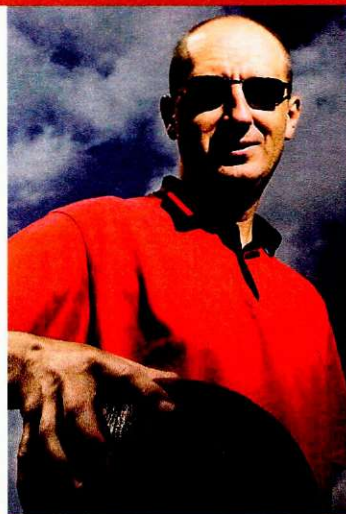
in biatlonske reprezentance. Walter Mayer medtem pobegne.

Vrzi vrečko skozi okno Kaj se je pravzaprav zgodilo tik pred racijo? Ob prihodu policistov vsi avstrijski tekači in biatlonci (razen Pernerja in Rottmanna), ki jih odpeljejo na teste, pograbijo plastenke z vodo in si po grlu namah zlijejo tudi do liter in pol tekočine. Wolfgang Perner med racijo skozi okno odvrže vrečko s predmeti, ki bi lahko dokazovali zlorabo krvnega dopinga, in skupaj z Rottmannom

zdirja v najbližji gozd, od koder pobegneta. »Zame je vsega konec, sploh se mi ni treba več ukvarjati z biatlonom,« ob vrnitvi v domovino razglasi Perner, tretji na ZOI 2002. Kje pa je Walter Mayer? Le-ta prav tako izgine iz Italije, ujamejo ga šele na avstrijskem Koroškem. Pri kontroli prometa spektakularno pobegne, se zaleti v počez postavljeni policijski avto in zavrne alkotest. Po nekaj urah pripora ga policisti izpustijo, Mayer pa se zaradi poskusa samomora zateče v celovško psihiatrično bolnišnico. Grozi mu tožba zaradi odpora proti državni oblasti in telesne poškodbe policista, medtem pa ga avstrijska smučarska zveza končno odpusti. Walter Mayer zaradi blatenja imena napove tožbo proti predsedniku MOK Jacquesu Roggeju. »Za znoret ...« pobesni avstrijski kancler Schüssel. »Večina športnikov se vse življenje pripravlja na olimpijske igre, mi pa tja pošljemo prevaranta Mayerja, ki zasenci ves njihov trud!«

Walter Mayer

Jure nacionale

Esad Babačić

Pri nas je že v navadi, da se pravih vrednosti zavemo, šele ko minejo. Nekaj podobnega velja za Jureta Koširja.

Nam vsem je pokazal, kako zelo pomemben je bil v beli karavani. Vsi tisti, ki so na njegovo podaljševanje kariere gledali z viška in mu potihoma zbijali ego, so se zdaj najbrž zamislili. Naš Jure je bil večji, kot se nam je zdelo. Zdej o tem ni nobenega dvoma več.

Takšne poslovilne tekme v svetu smučanja še ni bilo, kar bodo potrđili vsi tisti zvezdniki, ki so se odzvali vabilu svojega smučarskega kolega. Košir je bil in ostal karizma, kakršne je v precej dolgočasnem smučanju ne srečamo pogosto. V Kranjski Gori so se nasmejali tudi najresnejši skandinavski zvezdniki, ki so priznali, da bi bilo brez Jureta vse skupaj še bolj dolgočasno. Celo Tomba je moral priznati, da ga je njegov prijatelj tokrat potolkel, in to na njegovem terenu. Veseli Italijan je bil vedno zadolžen za cirkus in le redko se je zgodilo, da je bil kdo zabavnejši. Seveda se Jure ni trudil, da bi zabaval vse okrog sebe, le ostal je takšen, kot je bil od nekdaj – prijazen in nekako uglajen. Pri nobenem našem športniku ne najdemo toliko prvinskega šarma, kot ga izžareva ta preprosti fant iz Mojstrane. Da ga je od nekdaj gnala ljubezen do športa, je dokazal le dan po poslovilni zabavi, ko se je pridružil novi ekipi košarkarskega kolektiva Union Olimpija. Znano je, da ima Jure neizmerno rad košarko, zato je njegova odločitev plod iste ljubezni, kot ga je vodila skozi kariero aktivnega smučarja. Poleg svoje nove službe opravlja tudi častno nalogo ambasadorja akcije »Verjemi v svoj koš«, katere temeljni namen je obnova uničenih in zanemarjenih košarkarskih igrišč na Slovenskem. Samo upamo lahko, da bo njegov dobri duh pomagal slovenski košarki, ki prihaja v težko obdobje. Košir je najboljša mogoča novica za naš paradni šport, nekaj takšnega, kot je bil prihod Ronaldinha v Barcelono, ki se je pred njim kopala v solzah. Morda primerjava ni najboljša, a dovolite mi, da se v tem slovesnem trenutku malce spozabim. Seveda je lahko mesija le nekdo, ki mu verjamemo. Če se bomo do svojih veličin obnašali tako kot doslej, potem si ne moremo obetati razsvetljenja. Morda bi se morali učiti pri Argentincih, ki imajo svoje športne ambasadorje za polbogove, pa naj počnejo še takšne neumnosti. Seveda mislim tu predvsem na Maradono, ki ima pri svojem narodu neskončen kredit. Kako se je končala zgodba našega nogometnega mesije Srečka Katanca, je vsem dobro znano.

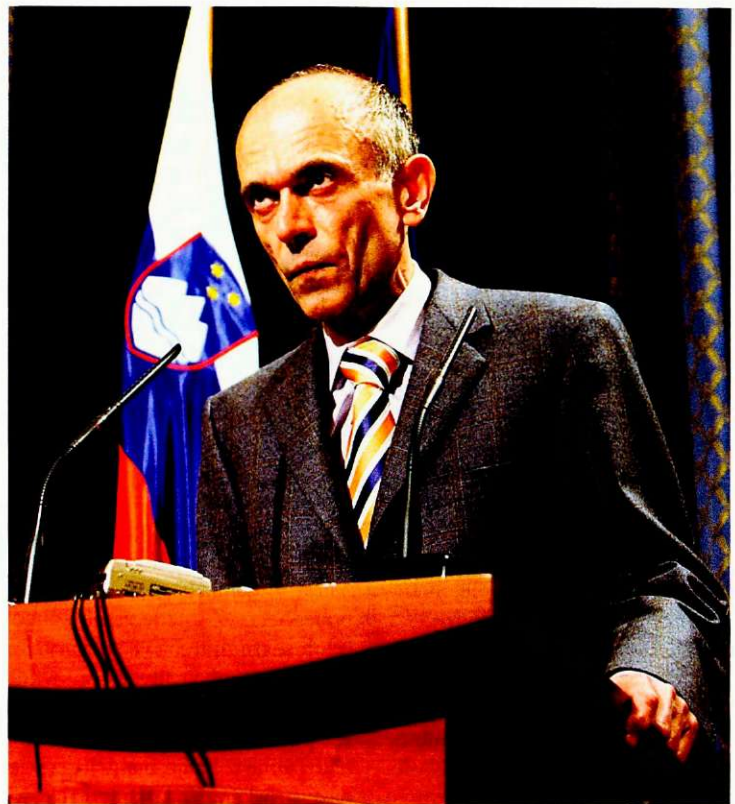
S "tekmo legend" se je v Kranjski Gori od tekmovalnega alpskega smučanja poslovil **JURE KOŠIR**. V bogati karieri je med drugim osvojil bronasto olimpijsko medaljo, odličje v skupnem seštevku svetovnega pokala in tudi tri slalomske zmage.

AVSTRALIJA je najuspešnejša država udeleženka iger Commonwealtha v Melbournu, kjer so se merili športniki iz nekdanjih britanskih kolonij. Država gostiteljica 18. iger je skupno osvojila kar 221 odličij, od tega 84 zlatih.

Do sedaj najvišji državni funkcionar, ki je bil obsojen zaradi korupcije

Bo predsednik Drnovšek znova milosten?

Šuštar v koprskem zaporu

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Nekdanji državni sekretar Boris Šuštar, do zdaj najvišji funkcionar, obsojen zaradi korupcije, je začel prestajati zaporno kazen. Bo predsednik Drnovšek znova milosten?

Potem ko je več kot leto dni poskušal čim bolj odložiti prestajanje kazni, se je pred dnevi dr. Boris Šuštar sam pojavil pri vhodu koprskega zapora. Šuštar je do zdaj najvišji državni uradnik, ki je bil obsojen zaradi korupcije. Bil je državni sekretar na ministrstvu za gospodarstvo in med drugim predsednik komisije, ki je preučevala vloge za nepovratna sredstva, namenjena prestrukturiranju podjetij. Sodišče ga je spoznalo za krivega, da je v tistem času zahteval od lastnika podjetja Seldapak Darka Selana kot protiuslugo 150.000 tedanjih nemških mark, da bi ministrstvo Selanovemu podjetju dodelilo nepovratna sredstva iz proračuna. Decembra 2003 je bil Šuštar obsojen na dve leti in štiri mesece zapora, sedem milijonov tolarjev kazni in dve leti prepovedi opravljanja dejavnosti, v katerih bi lahko upravljal s prora-

čunskimi sredstvi. Kot pomočniki pri njegovem dejanju so bili obsojeni še Stanislav Droljc na leto in osem mesecev zapora ter plačilo treh milijonov tolarjev kazni, Šuštarjeva žena Rozana na plačilo dveh milijonov tolarjev in Boštjan Šoba na plačilo treh milijonov tolarjev globe. Višje sodišče je Šuštarju kasneje kazen znižalo na dve leti zapora in pet milijonov tolarjev kazni. Sodba je postala pravnomočna konec leta 2004, vse do pred nekaj dnevi pa je Šuštarju uspelo odlagati prestajanje zaporne kazni, katere del je sicer že prebil v priporu ozi-

roma hišnem priporu. Očitno pa zgodba o domnevnih nepravilnostih na gospodarskem ministrstvu še ni končana. Proti Šuštarju in še enajstim soobtoženim namreč na ljubljanskem sodišču poteka še ena razprava. Tudi ta je v zvezi s korupcijo, predvsem z nepravilnostmi pri dodeljevanju denarja iz proračuna, ki je bil namenjen za prestrukturiranje podjetij, in pri dodeljevanju denarja za subvencioniranje obresti na posojila, ki so jih gospodarske družbe dobile od bank.

Bo predsednik znova milosten

Vsekakor Šuštar ni edini državni funkcionar, ki je nepravilno ravnal s proračunskim denarjem, je pa edini, ki je do sedaj za to odgovarjal. Nekateri so trdili da zato, ker je ostal na svojem mestu tudi v kratkem obdobju leta 2000, ko je oblast prevzela vlada Andreja Bajuka, medtem ko so drugi

državni sekretarji prejšnje vlade izgubili svoje položaje med vladanjem druge politične opcije.

Šuštar je očitno spoznal, da bo moral svojo kazen odslužiti kljub svojemu nekoč visokemu položaju. Da smo državljani enaki pred zakonom, sta dokazala tudi primera Danila Kovačiča, nekdanjega igralniškega barona, in Stojana Auerja, televizijskega voditelja, ki sta morala zaradi gospodarskih prestopkov za rešetke. A da so nekateri bolj enaki od drugih, dokazuje prav ta primera. Auerjevo sodbo so na najvišji instanci razveljavili in zadevo vrnili nazaj v prvostopenjsko obravnavo, Kovačiča pa je pomilostil predsednik Janez Drnovšek. Morda bo tako tudi pri Šuštarju. Drnovšek je bil navsezadnje v času, ko je bil Šuštar državni sekretar, predsednik vlade. **D**

Zapeljal v smrt

Voznik prehitel kolono pred železniškim prehodom in zapeljal naravnost pred vlak.

V Šentjurju je popolnoma nepotrebno prehitavanje terjalo življenje 33-letnega domačina. Z golfom se je namreč dopolne po cesti, ki jo je prevozil že nešteto krat in jo je zato dobro poznal, znašel pred kolono, ki je čakala pri železniškem prehodu, opremljenem s polzapornicami. Domačin, ki se mu je očitno zelo mudilo, se je odločil, da bo kolono prehitel, zato je pohodil plin in odbrzel po levi mimo nje. Prevozil je tudi polzapornice in se pripeljal na železniške tire. Prav tedaj pa je iz Grobelnega pridrvel vlak in avtomobil zadel. Lokomotiva je rinila vozilo še nekaj sto metrov pred seboj, dokler strojevodji ni uspelo kompozicije

ustaviti. V popolnoma zmletem avtomobilu je umrl voznik, ki je brez potrebe prehitel v smrt.

Žal je tako na slovenskih cestah ugasnilo še eno življenje. Tokrat za nesrečo ne moremo kriviti drugega kot voznika, saj je bil železniški prehod označen in zavarovan. A naglica in popolnoma nepotrebna nestrpnost sta botrovala, da je tisto jutro kri spet obarvala slovenske ceste. Na naših cestah je vse preveč prehitrih in v svoje šofersko znanje prepričanih voznikov, ki so pripravljeni za to, da bi minutko prej prišli na želeni cilj, tvegati najdragocenejše – življenje sebe, svojih sopotnikov in drugih udeležencev v prometu. B. S.

KONEC LJUBEZNI Pivska prijateljstva se znajo kaj hitro spremeniti v hudo sovraštvo. To se je zgodilo na Primorskem, ko sta nova prijatelja družno praznila kozarce. Nenadoma pa se je ljubezen končala, saj sta si pod vplivom maliganov marsikaj izrekla. Eden je pozval drugega, naj pride pred lokal, da se bosta zmlatila, pa ga očitno šibkejši kolega ni ubogal, ampak je v strahu poklical policijo. Policisti so prišli, a je močnejši pobegnil v svoje stanovanje, šibkejši pa je tudi nekam izginil. Ne glede na to bodo z obema opravili postopek najprej policisti, potem pa še sodnik.

KRADLI PNEVMATIKE Trije mladci iz Grosupljega, dva polnoletna, eden pa še ne, so se pred dnevi podali po poti kriminala. Najprej so za svoje vozilo nabavili ukradene tablice, se nato pripeljali v Ljubljano in vlomili kovinsko ograjo okoli skladišča. V svoje vozilo so naložili štiriindvajset avtomobilskih pnevmatik, vrednih okoli 1,300.000 tolarjev. Pri vlamu jih je opazil varnostnik, obvestil policijo, ta pa je tatinske začetnike kmalu prestregla. Zasegli so jim ukradeno blago, jih popisali in zaslisljali, čez čas pa se bodo znašli tudi pred sodnikom in pojasnili, zakaj so se zadeve sploh lotili.

RTS: vsak delavnik 18.00 (pon-pet)

KRONIKA
osrednja informativna oddaja

Tv program RTS lahko spremljate preko satelitov na Majaškan (10.000 MHz) in preko kablovskih omrežij na kanalih S 9 (Maribor in okolica), K 06 (Plju) K 35 (Cala) in K 67 in S 9 (Ljubljana) preko kablovskih omrežij (Murska sobota)

EVJ ELEKTROPROM

- elektroinstalacije
- centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- kabelsko komunikacijski sistemi
- trgovina EVJ CENTER
- lokalna televizija ETV
- tiskana vezja
- grafitne ščetke
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar SEDMICA

**EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.**

Loke pri Zagorju 22
1412 KISOVEC
tel.: 03 56 57 150
fax: 03 56 71 488

www.elektroprom.si

ŠTAJERSKI VAL

prijateljstvo

blizina

domišljija

RADIO JE UHO, S KATERIM SLIŠIMO SVET!

Anžejev Plan B

Vse bliže je Evrosong 2006. Naš predstavnik Anžež Dežan je za skladbo Plan B, s katero bo nastopil v Atenah, posnel videospot, in sicer v slovenski in angleški različici. Spot, ki je nastal v koprodukciji Televizije Slovenija in založbe Nika Records, so posneli v Ljubljani in na slovenski obali. Scenarij zanj je prispeval Izidor Farič, ki je bil tudi režiser. Kot je znano, je pesem Plan B oz. Mr. Nobody (v angleški različici) delo Urše in Matjaža Vlašiča, ki sta prispevala besedilo in glasbo, ter Boštjana Grabnarja, ki je pomagal pri aranžmaju. Za Anžežev podobo v spotu sta poskrbela Empera3zz in Vesna Mirtel, ki sta zanj skrbela že na Emi. Anžež se bo na Pesmi Evrovizije v Atenah prvič predstavil 18. maja 2006, nastopil pa bo pod številko 3. Če ga bodo gledalci po vsej Evropi s telefonskim glasovanjem ocenili za enega od desetih najboljših, bo nato nastopil tudi na sklenem večeru Pesmi Evrovizije, ki bo 20. maja 2006.

Melanija Knaus rodila fantka

Slovenska manekenka Melanija Knaus, poročena z ameriškim bogatašem Donaldom Trumpom, je rodila fantka. »Vsi se počutimo odlično. Melanija je zelo srečna,« je kmalu po porodu, ki je trajal osem ur, dejal kralj nepremičnin in v zadnjih letih glavna zvezda priljubljenega resničnostnega šova Vajenec. Dejal je tudi, da se zaradi novorojenca počuti mlajšega. Zakonca sta dečka poimenovala Barron William Trump.

Iz prejšnjih dveh zakonov z Ivanom Trump in Marlo Maples ima Donald, ki bo junija praznoval šestdeseti rojstni dan, štiri otroke, Donald mlajšega, Ivanko, Erica in Tiffany. Za 35-letno Melanijo, ki je kot vrhunska manekenka že krasila naslovnice revij, kot sta Vogue in britanski GQ, je to prvi otrok.

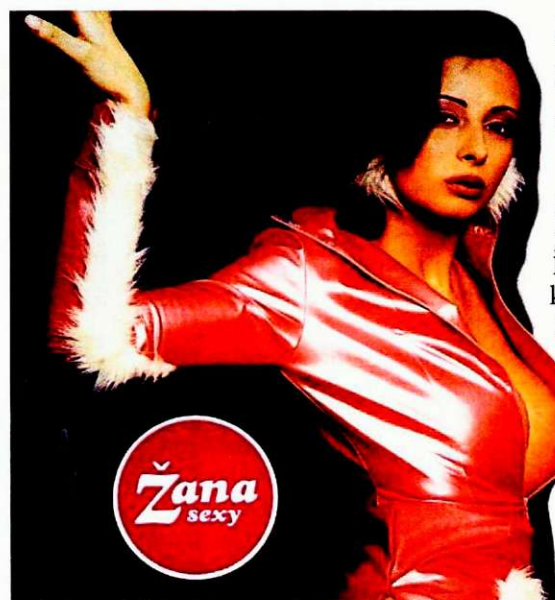

Podvigi Jadranke Juras

Ta čas ena najbolj predvajanih in prodajanih domačih izvajalk Jadranka Juras je nadvse zaželena na raznovrstnih glasbenih dogodkih. S svojim prvencem ostaja v vrhu prodajne lestvice SLO TOP 30, spot za pesem Ko bi le vedel, posnet v koprodukciji z RTV Slovenija, pa je te dni pogosto mogoče videti na vseh lokalnih televizijah. Album Anima upošteva moderne glasbene smernice, hkrati pa Jadranka ostaja zvesta svoji ljubezni do džez, ki njeno glasbo odlikuje in razlikuje od preostalih domačih izdaj. Svojo glasbeno razgledanost in vsestranskost je pokazala tudi z nastopom na sobotni podelitvi viktorjev, kjer ji je Gallusova dvorana ploskala v temperamentnih ritmičnih njenega nastopa s skupino Šakar. Odločna pevka se že veseli vseh prihajajočih nastopov, na katerih se bo v živo predstavila tudi s svojo spremljevalno skupino.

Energija

Nova pesem, nova služba

Žano vodi ritem

Na radijske postaje prihaja nova pesem pevke Žane Pusti, da te vodi ritem, s katero se je prijavila na Emo 2006, vendar je žirija ni uvrstila v finale. Pipi, avtor pesmi in član zasedbe Karma, je tako pesem preuredil in jo prijavil na hrvaški izbor za pesem Evrovizije Dora 2006. Skupina Karma je na Dori s pesmijo Pusti da te vodi ritam dosegla navdušujoč odziv publike in za svoje obo-

ževalce, ki jih ne manjka niti v Sloveniji, že pripravila nekaj remiksov. Na radijih tako lahko prisluhnete slovenski različici v izvedbi Žane in hrvaški skupine Karma. Mimogrede: umetno obdarjena pevka Žana je sedaj zaposlena pri Marjanu Fabjanu, kirurgu, ki ji je povečal prsi.

Dodali smo novo letnico

-20%

Novi letnik Večera na CD-romu

Zagotovite si do 31. 3. po prednaročniških cenah:

- CD Večer + 7 dni, letnik 2005, za 4990 SIT (20,82 EUR) ~~6290~~ SIT (25,87 EUR)
- zbirko CD-jev Večer, letniki 1998-2005, za 16.800 SIT (70,11 EUR) ~~21.800~~ SIT (87,63 EUR)
- letni dostop do Večerovega spletnega arhiva za 97.000 SIT (404,77 EUR) ~~121.000~~ SIT (504,92 EUR)

Navedene cene so prednaročniške (z 20% popustom) in veljajo za naročila do 31. 3. 2006. Plačilo bo po prejetem računu. DDV je vračunan v ceno. CD-je bomo poslali takoj po izidu, predvidoma v aprilu 2006. Plačilo za fizične osebe je po povzetju. Poštnino plača kupec.

Naročila:

- po telefonu: 02 23 53 313
- e-pošti: marketing@vecer.com
- po pošti na naslov: ČZP Večer, d.d., 2504 Maribor

Cene v evrih so preračunane po centralnem paritetnem tečaju (1EUR = 239,640 SIT).

VEČER
www.vecer.com/arhiv

Naša mala klinika

Magična gledalka

Če kaj pri viktorijah 2005 ni bilo presenetljivo, je bila nagrada nadaljevanki POP TV Naša mala klinika. Paradnega konja komercialne TV pač niso mogli prezreti.

Že nekaj časa se ve, da gre za uspešnico, za serijo, ki je izjemno priljubljena pri mlajših generacijah in se ponaša z zavidanja vredno igralsko zasedbo. Tudi ta ponedeljek se svojemu imidžu niso izneverili. Zgodba je bila preprosta. Na obisk v NMK pride minister za zdravje, ki namerava kliniko zapreti, ker ima premalo bolnikov oziroma zanjo ni ekonomske računice. Zato je treba nemudoma prehladiti in »zboleti« njihovega edinega pacienta Debevca, da bo še bolj bolan, mladi zdravnik Muc pa se mora odpraviti po strica, edinega sorodnika, ki je bolan. Le tako bi NMK imela vsaj dva pacienta in bi upravičila svoj obstoj.

Vmes je še Veso od Mileta dobil napravo z elektrošokom, ki je seveda imela posebnost. Povzročila je kratkotrajno izgubo spomina, kar je bilo povsem dovolj za kopico zapletov in komičnih situacij znotraj uspešne serije.

Piscem scenarija za NMK se verjetno še sanjalo ni, da bodo igralci tako stoođstotno in pristno sprejeli svoje vloge. Za Franjo (Alenka Tetičkovič) se ve, da izgoreva v svoji vnemi predvsem za Debevca (Dario Varga); boljšega lika medicinke sestre se skoraj ni dalo ustvariti. Nekoliko smo v naši družini žalovali le za Ščinkovcem (Janezom Škofom), ki se je dobro prijel in ga dr. Vrabc (Sebastijan Cavazza) v kar nekaj oddajah ni mogel dohiteti. Njegov lik še vedno ostaja najmanj izrazit.

O kirurgu Jarcu (Bojan Emeršič) ne gre izgubljati besed. Postal je zaščitna znamka POP TV, in to ne le v NMK, ampak čedalje bolj tudi kot Zmago Batina, predvsem pa se je usedel v srce kot voditelj lanske podelitve viktorjev. Hvaležna figura pač.

Direktorica Velepčeva (Tanja Ribič) je potrebovala čas, da je postala stereotipna ekonomistka; tečna, blond, samohranilka, nepri-

ljubljena. V svoji ošabnosti se dobro znajde. Skratka lik, ki v svoji posrečenosti druge dvigne do plafona.

Direktor Krota ne bi mogel biti nihče drug kot Janez Hočevar. Prijeten star gospod, dobrohoten do mladcev, včasih bolj, drugič manj pri stvari, pretirana beavost ni zanj. Kadar ga poskušajo stlačiti v tako vlogo, se ne obnese.

In Mucek. Bolj zmedenega in nedolžnega fantiča, kot so našli v podobi Jurija Zrneca s tistim značilnim nasmehom, bi morali iskati z lučjo pri belem dnevu. Večna nesreča in zamudnik pač. Vzbuja nežnost in pomilovanje, že ko se prikaže.

Jernej Šugman kot tradicionalni »južnjak« je seveda najbolj preverjen lik. Sprašujem se, koliko prostora mu bo kot igralcu še ostalo, potem ko NMK ne bo več. Bomo še leta hodili za njim in šepetali Veso, Veso ... V svoji preproščini je zadetek v polno. Le včasih so zdrsi. Recimo z zunajzemeljskimi bitji. Ne gre! Lahko pacientki namesto otroka iz trebuha potegnejo ukradene cunje, pa preživimo. Le z vesoljčki, ki se pridejo »delit« na NMK, naj ga nikar ne lomijo. NMK je zgledna, malodane družinska domača humoristična serija, ne pa znanstvena fantastika. Tam jim tudi duhovitosti prekmalu zmanjka. ■

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Zmenek na nenavadni lokaciji vas bo že od začetka tedna vznemirjal. Počutili se boste kot lik v filmu. Svet okoli vas je bogat in iz njega lahko potegnute razburljive avanture. V petek si boste vzeli nekaj časa samo zase.

Bik
21.4.-21.5.

Čim bolj imate radi svoje prijatelje in sodelavce, tem raje imajo oni vas. V četrtek boste še posebej očarljivi in diplomatski, z veseljem vas bodo upoštevali kot vodjo oddelka ali skupine. Načrtovana pot bo prestavljena.

Dvojčka
22.5.-21.6

Če pravite, da neka stvar ne bo uspela saj-veste-zaradi-koga, potem premislite tudi, kako to povedati in od kod ta oseba prihaja. Pomislite na svoj posel in se bolj posvetite vsem tistim delom, ki res potrebujejo vašo pozornost.

Rak
22.6.-21.7

Proti sredini tedna se bodo vaše prednosti zmanjšale glede na prejšnji teden. Sodelavci vas utegnejo prehiteti. Vaše denarno vprašanje bo doseglo vrhunec v petek, ko vam bo zmanjkalo za nekatere račune in boste morali poseči po rezervi.

Lev
22.7.-21.8.

Boste imeli dovolj energije, da boste izpeljali ta teden? Zagotovo vam jo bo dajalo uspešno ljubezensko življenje, saj je v življenju največ, da imaš ob sebi človeka, s katerim se dobro razumeš in uspešno usklajuješ.

Devica
22.8.-21.9.

Želeli si boste končati začeto, vendar vam ne bo uspelo. Veliko dela vam bodo dali nekateri znanci, ki vas bodo vneto prosili za pomoč. Zdelo se vam bo, da jim ne morete prida pomagati, vendar vam bodo neizmerno hvaležni.

Tehnica
22.9.-22.10.

Družabni eksperiment vam bo popolnoma uspel, če boste najbolj nenavadne ideje opustili in se lotili česa bolj razširjenega. Loputanje z vrati vam ne bo prav nič pomagalo, ko bo treba, se boste morali soočiti z neko neprijetno posledico.

Škorpion
23.10.-21.11.

Samosvoja osebnost ste, zato tudi razmišljate nad vse svojeglavo in izvirno. Toda bilo bi zelo učinkovito, če bi postali odprti tudi za kakšno kritiko. Samokontrola vam bo ta konec tedna upadla in se boste nad nekom glasovno znesli.

Strelce
22.11.-20.12

Najvažnejše je dobro počutje, zato si ga morate ustvariti. Nihče vam ne more tako zelo pomagati kot sami in nihče vas tako zelo ne razume, kot se razmete sami. Ne pričakujte od ljudi nemogočega pa tudi oni ne bodo do vas preveč zahtevni.

Kozorog
21.12.-19.1.

Poleg energije potrebujete tudi pozitivno energijo. Jeza vas namreč ne bo daleč pripeljala. Preden se lotite novega projekta, pošteno končajte prejšnjega in se umirite. Delo vas bo že počakalo, zato si odpočijte.

Vodnar
20.1.-18.2

Vaš krog prijateljev je resda lahko zelo majhen, vendar pa so to osebe, na katere se lahko zanesete v kakršni koli situaciji. Teden, ki je pred vami, je precej zahteven, zato se dobro pripravite. Ne vdajajte se spominom.

Ribi
19.2.-20.3

Četrtek je vaš srečni dan predvsem zato, ker se ne boste znašli v neprijetnem položaju, ki ste ga upravičeno pričakovali. Veselje vas bo preplavilo in veliko boste lahko naredili za vse prijatelje že s širokim nasmehom.

Da ne bi bili moteni:
(tako in drugače)

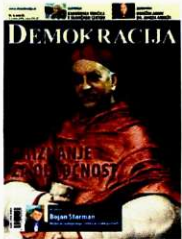
103,4 MHz

RadioDur

107,4 MHz

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali karščno koli drugo prepričanje.

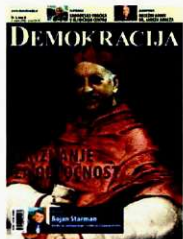
št. 9/24

Vrenje v Kliničnem centru (1)

Nedavni dogodki na nevrološki kliniki Kliničnega centra (KC) v Ljubljani so me kot slovenskega nevrologa v ZDA vzpodbudili h kratkemu komentarju. Kot je razvidno iz poročil v medijih (tudi v Demokraciji št. 9) je svet KC novega predstojnika klinike izbral v nasprotju s priporočilom strokovnega kolegija nevrološke klinike, ki je podprl program drugega kandidata. Pri tem je še posebej zanimivo, da je svet KC sestavljen iz treh strokovnjakov medicinske stroke, ki so vsi soglašali s priporočilom nevrološke klinike, in sedmih članov zunaj medicinske stroke, ki so mu nasprotovali. Ni pa razvidno, po kakšnih kriterijih je sedmerica glasovala v nasprotju s priporočilom nevrološke klinike. Presenetljivo je, da moderna Slovenija, ki je naredila zgodovinske korake z vstopom v EU, izbira vodilne strokovnjake na klinikah po metodah, ki bi bile v razvitih državah popolnoma nesprejemljive. Razumljivo in logično je, da se o izbiri predstojnika klinike lahko odloča predvsem na podlagi strokovnih kriterijev pa tudi osebnostnih lastnosti. Kriteriji za izvolitev so v razvitem svetu zelo natančno opredeljeni, kar zagotavlja objektivnost procesa in preprečuje nepotizem in vplive raznih interesnih skupin. Nepojmljivo je, da v največji zdravstveni ustanovi v Sloveniji o izbiri ključnih ljudi na klinikah z veliko večino odločajo ljudje, ki medicinske stroke in

razmer ter odnosov na klinikah ne poznajo. Takšen neobjektiven postopek izbire predstojnikov pa seveda povzroča nepotreben razdor in zagrenjenost med zaposlenimi (npr. protest več kot polovice vseh na ljubljanski kliniki zaposlenih nevrologov), kar seveda lahko ogrozi delovanje klinike in obravnavo bolnikov. Nedvomno bi vsak bolnik želel, da klinike vodijo najboljši strokovnjaki, ki pa so hkrati zmožni povezati zaposlene na kliniki v kohezivno enoto in tako zagotoviti kvalitetno multidisciplinarno zdravljenje. V času modernizacije medicine v Sloveniji in integracije v evropski in svetovni prostor je še posebej pomembno, da stroka nastopi enotno in z medsebojnim povezovanjem pospeši razvoj slovenske medicine. Eden od pogojev za takšno enotnost je, da klinike vodijo zdravniki, ki imajo podporo zaposlenih kakor tudi vodilnih v KC in v slovenskem zdravstvu. Brez takšne enotnosti na vseh ključnih mestih bo Slovenija težko sledila hitremu razvoju medicine v svetu.

Prof. dr. Dimitri Krainc, specialist nevrolog, Klinika za nevrologijo, Massachusetts General Hospital, Medicinska fakulteta Harvard, Boston, ZDA

št. 9/24

Vrenje v Kliničnem centru (2)

Članek (Demokracija, št. 9, leto XI, 2. marec 2006) »Vrenje v Kliničnem centru« izpod peresa Gregorja Drnovška prikazuje nedavne dogodke ob imenovanju novih predstojnikov kliničnih oddelkov (KO) in komentira tudi primer »uporne nevrologije«. Članek, ki ga je predstojnica KO, nevrologija prim. doc. dr. Bojana Žvan po elektronski pošti poslala v branje vsem zdravnikom na nevrološki kliniki, potrebuje nekaj pojasnil, odpira pa še več vprašanj.

Če povzamemo: v torek, 31. 1. 2006, je svet KC imenoval za predstojnico KO za nevrologijo prim.

doc. dr. Bojano Žvan, čeprav je strokovni kolegij KO za nevrologijo (pri glasovanju na svetu KO pa tudi vsi predstavniki stroke v svetu KC) podprl program doc. dr. Zvezdana Pirtoška. Sedem od desetih članov strokovnega kolegija KO za nevrologijo se je opredelilo za program doc. dr. Zvezdana Pirtoška, trije člani so se odločitve vzdržali. Program prim. doc. dr. Bojane Žvan ni prepričal nobenega člana strokovnega kolegija KO. Mnenje strokovnega kolegija KO za nevrologijo o obeh kandidatih in ocena programov vključno z opredelitvijo članov kolegija so bili posredovani svetu KC, kot to zahteva statut KC.

Ogorčeni nad takšnim grobim neupoštevanjem mnenja stroke smo 3. 2. 2006 poslali v javnost izjavo in odstopili kot člani kolegija, vodje oddelkov in centrov in se odrekli prevzemanju kakršne koli odgovornosti na vodstvenih organizacijsko-strokovnih funkcijah. Gre za več kot polovico vseh zdravnikov specialistov nevrologov, zaposlenih na KO za nevrologijo, med njimi tudi članov katedre za nevrologijo Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani.

Kot odgovor na našo izjavo so bila pojasnila s strani sveta KC prav neverjetna. Tako je v TV Dnevniku dne 6. 2. dr. Janez Remškar odločitev o imenovanju prim. doc. Bojane Žvan za predstojnico pripisal vrstnemu redu dokumentov na seji sveta KC, saj naj bi bil dokument z oceno o primernosti prim. doc. dr. Bojane Žvan pred sejo položen nad dokument z oceno o primernosti doc. dr. Zvezdana Pirtoška. V časniku Delo smo naslednji dan lahko prebrali, da je tik pred glasovanjem eden od članov sveta, asist. mag. sc. Marko Bitenc, dejal, da prim. doc. dr. Bojano Žvan »osebno pozna, je dinamična in komunikativna«. Doc. dr. Zvezdana Pirtoška, mednarodno uveljavljenega strokovnjaka za mo-

tnje gibanja, učitelja nevrologije na Medicinski in Filozofski fakulteti v Ljubljani, predavatelja nevrologije v Gradcu, pa ne pozna. Omenjene izjave in »argumentacije« skorajda ne terjajo posebnega komentarja, nas pa utrjujejo v prepričanju, da so o predstojniku KO za nevrologijo na podlagi banalne razporeditve dokumentacije in osebnih znanstev lahko odločali ljudje, ki se na nevrologijo ne spoznajo, hkrati pa so nonšalantno poteptali mnenje strokovnega kolegija KO za nevrologijo, ki ga sestavljajo specialisti nevrologije, univerzitetni učitelji in asistenti za predmet nevrologija. Hkrati pa dnevno poslušamo ugotovitve o potrebi po hitrejšem razvoju Slovenije. Razvoju, ki naj temelji na znanju. Sprašujemo se, ali se naša družba res lahko razvija pospešeno, če je strokovno mnenje nepomembno, morda celo nezaželeno. Kako naj študentom pojasnimo nujnost znanja in izobrazbe, če je glas specialista z doktoratom zgolj glas vpijočega v puščavi? Ne nazadnje je prej omenjena »argumentacija« (dokumentacija zgoraj, osebno znanstvo) žaljiva tudi za prim. doc. dr. Bojano Žvan! Zato je naša reakcija, ocenjena kot uporna, edina mogoča, razumljiva, spontana in prav nič »inscenirana«. V članku v Demokraciji, 2. 3. 2006, predsednik sveta KC dr. Janez Remškar zatrjuje, da ob imenovanju ni bilo priporočila politike. Verjamemo, da politika ni imela vpliva na izbiro predstojnice. Drznemo pa si trditi, da je izbira po osebnem znanstvu in po načelu naključnosti še slabša, kot če bi bila pod vplivom politike. V slednjem primeru mora namreč politika tudi prevzeti odgovornost za svoja dejanja. Bojimo se, da se svet KC svoje odgovornosti niti ne zaveda. Dr. Remškar v nadaljevanju opiral na druge, veliko bolj prijemljive podatke o že opravljenem delu, kjer pa sta oba odličnjaka. ▶

► Kateri so ti podatki, ki nam, »upornim« nevrologom, niso samo neoprijemljivi, temveč tudi nevidni, pa ne pove. Celo več, opravljeno delo obeh kandidatov smo dobro pretehtali in odločili – v korist doc. dr. Zvezdana Pirtoška.

Protest nevrologov ostaja. Ozračje na kliniki je napeto in stanje se nikakor ne umirja. Strinjamo se z v članku navedenim mnenjem, da so potrebne spremembe in da zadnje razprtije najbolj škodijo bolnikom. Poudarjamo, da ne gre za medsebojno obračunavanje. Strinjamo se, da je potreben dialog. Vzpodbudno je, da se je le-ta že vzpostavil. V njem smo »uporni« nevrologi zelo aktivni. Ena od mogočih rešitev, ki sta jo je predlagala strokovna direktorica KC in strokovni direktor SPS Nevrološke klinike in jo zelo podpira tudi doc. Žvanova, je razdelitev KON v dva ločena oddelka z dvema predstojnikoma. Če za nekatere to pomeni rešitev, saj je ta čas stanje na KON treba po hitrem postopku rešiti, pa večina pod vodstvom sedanje predstojnice ne vidi perspektive v razvoju; nekateri vidijo strokovno podlago za delitev na vaskularno in nevaskularno nevrologijo, drugim pa se ta odločitev zdi samo način reševanja situacije in »ohranjanja obraza« sveta KC in sedanje predstojnice. Ali bodo nastali na področju nevrologije novi, težko prehodni zidovi? Upamo, da ne.

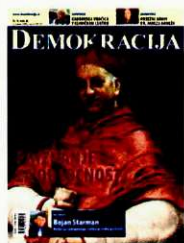
Na koncu pisma, vendar ne nazadnje, pa bi znova želeli svojim bolnikom zagotoviti, da se bomo kljub hudi stiski, v kateri smo se znašli, še naprej po najboljših močeh trudili za njihovo zdravje.

S spoštovanjem ostajamo vaši »uporni« nevrologi:

RADIO
96,4 MHz
Ta pravi!
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

prof. dr. sc. Anton Grad, svetnik, asist. mag. sc. Alenka Horvat Ledinek, prim. Beatrika Končan Vračko, asist. mag. sc. Bogdan Lorber, asist. mag. sc. Bernard Meglič, prof. dr. sc. Anton Mesec, svetnik, asist. mag. sc. Uroš Rot, asist. dr. sc. Saša Šega Jazbec, asist. dr. sc. Maja Trošt, Nina Zupančič, Janez Žumer.

št. 9/28

Politične vetrne elektrarne (3)

Ob zelo aktualnem naslovu (Politične vetrne elektrarne št. 9/28 in št. 11/63), ki ga je izbral avtor gospod mag. Andrej Aplenc, sem se zamislil. Ali nismo nekoč že imeli političnih tovarn? Ali se zgodovina ponavlja in še nismo izplezali iz enoumja? Znano je, da gre pri vetrnicah na Volovji rebri za projekt LDS, vsiljen iz Ljubljane prek simpatizerjev LDS v Elektru Primorska (EP). Začel ga je še dr. Drnovšek, predvsem pa je z njim zlorabljal svojo oblast mag. Kopač kot

minister za okolje, prostor, in kako pokvarjeno, hkrati tudi za energetiko (gl. npr. Več, 7. maj 2004, članek: Za en Šoštanj 2500 vetrnic).

Še nihče od akterjev tega vsestransko uničevalnega projekta ni utemeljil odgovora na vprašanje, zakaj v Sloveniji tako nujno potrebujemo mega vetrne stolpe na za zdaj še ohranjenem območju naravne in kulturne dediščine načrtovanega Snežniškega parka, ki za elektroenergetski sistem in prostor majhne Slovenije pomenijo samo motnjo in nepopravljivo škodo. Strokovni prispevki v podkrepitev škodljivosti so na http://www.ilbis.com/veter/index_ebook.htm. Naj ob tem spomnim, tudi glede na neresnično, zavajajoče in sprevrženo ad hominem pisanje svetnika občine Ilirska Bistrica (Demokracija, št. 11/63), da sta Društvo slovenskih pisateljev in Slovenski center PEN že v letu 2004 organizirala kulturno javno razpravo v Cankarjevem domu, katere rezultat je tudi prej navedeni zbornik, in ki strokovno pobija neresnične trditve svetnika. Utemeljitive Zavoda RS za varstvo narave, ki je po 118. čl. Zakona o ohranjanju narave dolžan v imenu državljanov zastopati interese ohranjanja narave, pa lahko poiščemo na http://www.zrsvn.si/slo/aktualno.asp?id_novice=100.

RADIODMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

Ali je kultura rabe tega prostora, ki je za nas in za Evropo izjemnega pomena, pri nekaterih odločevalcih tako nizka, da ne ločijo več zrnja od plev? In ne samo to. Ali so res pripravljeni zmetati več deset milijonov evrov v veter, medtem ko nam na drugi strani na primer primanjkuje sredstev za dokončanje hidroelektrarn na spodnji Savi, ki so dokaj trden obnovljiv vir 24-urne elektrike? Ima država preveč denarja? Ali pa bo stroške naprtila davkoplačevalcem? Elektro Primorska je namreč skoraj v 80 odstotkih državno podjetje. Vlaganje milijonov evrov v vetrnice namesto v stalne vire elektrike je nesramno protireformsko dejanje in sabotaža. Prednostna naloga našega elektroenergetskega sistema (in tudi evropskih sistemov, na katere smo vezani – UTCE) je zagotavljanje zanesljivo dobavo kakovostne elektrike (za čim nižjo ceno), da ne bo mrkov, saj bi bila v takem primeru gospodarska škoda velikanska. In s tem se ne smemo igrati. Hkrati pa, tudi protireformsko, uvajamo še eno subvencijo, in to za vetrno elektriko na območju, ki vodi k uničenju naših naravnih prednosti v Evropi. Prav njihova uveljavitev »kot kakovost za celotno EU« pa je poudarjena tudi v razvojni strategiji Slovenije. Za nas je to ekonomski in še neizkoriščen potencial za nova delovna mesta in za aktivnosti, ki ta prostor ohranjajo, ne pa ga uničujejo. Pa še ena protireformska in protizakonita stran tega projekta. V energetskem zakonu je določeno, da če lahko namesto nove elektrarne toliko elektrike privarčujemo, se uveljavi slednje. Ob naši elektropotratnosti lahko to zlahka dosežemo, brez škode za naš standard. Morda pa je koga zarsbela roka ob misli na tisoče cankarjev, ki

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

RADIO BREŽICE
na 88,9 in 95,9 MHz

bi jih lahko zbasal v žep prek zvito ustanovljenega obvodnega zasebnega podjetja z enim španskim in enim našim lastnikom po imenu EHN-SLV, d. o. o., v Novi Gorici (glej spletni iskalec Google)? EHN (Acciona) je namreč špansko podjetje za dobavo vetrnih elektrarn in EP ima o tem poslu celo dokument, ki pa je tajen tako kot neverodostojne meritve vetra. Skrivanje ima seveda pomen, če vemo, da na primer v Veliki Britaniji bankirji ne dajo denarja, če investitor ne more dokazati vsaj povprečno 8 m/s (30 km/h) stalnega vetra. Ker teh števil Volovja reber niti po naključju ne dosega, poleg tega gre še za sunkovit veter, bi moral EP goljufati.

Tako v najbolj prevetreni evropski državi vetrnice dosegajo največ 25 odstotkov ur nihajočega delovanja v povprečju. Torej so v 75 odstotkih nekoristne. Pri nas pa bi bile v 85 do 90 odstotkih. Izpade vetrnic morajo nadomestiti klasične elektrarne, na kar je opozoril že mag. Aplenc. Žal zaradi zavajanja, ki jih EP vztrajno širi za velik denar po medijih, javnost slabo pozna tehnične karakteristike in omejitve mega vetrnic. Če bi neko naselje priključili na vetrno elektriko, bi že naslednji dan doživeli burne proteste prebivalcev, saj bi jim odpovedovali televizorji, izpadli hladilniki in ugašale luči, ko bi se veter polegel.

Ker je bilo že v začetku jasno, da je vlaganje v vetrnice na Volovji rebri slepo črevo energetike, je EP uporabil način, ki je znan tudi v svetu, ko je treba izkoristiti nerazvite za svoj dobiček. S prostytucijo, s kupovanjem ljubezni občinske oblasti do vetrnic za drobiž v celotni investiciji, nekaj sto milijonov tolarjev. Kot da je svetnika tega sram, v svojem pisanju niti omenil ni, odkod njihova ljubezna do vetrnih stolpov.

Mag. Tomaž Ogrin, Ljubljana

ni semafor zapisalo, da je Varuh človekovih pravic RS podal ovadbo zoper TV Paprika in da je pri opozarjanju na problematiko sovražnega govora znova (?) pokazal dvojna merila, »saj se doslej nikoli ni odzval na sovražni govor tistih, ki širijo sovraštvo zlasti preko svetovnega spleta«.

Zaradi korektnosti obveščeno-sti bralcev Demokracije, ki bi se ji približali že z brskanjem po spletni strani varuha (www.varuh-rs.si), bi zapisali, da varuh človekovih pravic ni zavezan ugotavljati storilca domnevnih kršitev niti podajati kazenske ovadbe. Tudi v primeru TV Paprika je ni podal. Tožilstvu je izročil zgolj posnetek oddaje s prodlogom, da presodi pogovor z gostom oddaje Vroče Zmagom Jelinčičem Plemenitim s stališča morebitne storitve kaznivega dejanja po čl. 300 ali katerem drugem členu KZ.

Edino merilo za delo varuha je spoštovanje človekovih pravic, zato se je varuh tudi med prvimi oglasil v primeru širjenja nestrpnosti na spletu, in sicer na tiskovni konferenci 6. 9. 2005. Opozoril je, da je zbujanje narodnostnega, rasnega ali verskega sovražstva, razdora ali nestrpnosti kaznivo po 300. členu Kazenskega zakonika RS, in primer tudi takrat dal v presojo tožilstvu. Varuh želi s tovrstnimi opozorili dati jasen signal, da so take oblike izražanja družbeno nesprejemljive, da tovrstnih izzivov ne smemo tolerirati in da je meja pravice nekoga do svobode govora tam, kjer posega v pravico nekoga drugega.

Novinarka Marija Vodišek v isti številki časnika popolnoma napačno izpeljuje, da varuh zagovarja storilce kaznivih dejanj pedofilije. Nasprotno! Varuh človekovih pravic npr. že nekaj let vodi akcijo za zmanjševanje nasilja nad otroki, vključno s problemom pedofilije. Posredoval je kar nekaj zahtev, da se nasilje nad otroki v družini celovito zakonsko uredi – vendar ne samo s kaznovanjem. Že leta 2003 smo organizirali strokovni posvet in pripravili posebno poročilo s predlogi številnih strokovnjakov, kako naj se problematika uredi. Pri Svetu Evrope smo dosegli, da je bila lanska evropska konferenca na to temo prav v Sloveniji. Tudi ameriško poročilo o človekovih

Kaj je razum?

Marija Vodišek

Razum je sposobnost mišljenja, ki daje UMU snov! Torej je um višja sposobnost razumevanja in razlikuje človeka od živali! Ljudje niso vsi enako obdarjeni z umom in razumom. To lahko ugotovimo, če sledimo svetovnim in domačim dogodkom. Mnogi samo posnemajo druge, lastne ustvarjalnosti pa nimajo. To je bilo opazno tudi na Trenjih 16. marca, kjer naj bi bila zbrana »smetana« slovenskega uma. Tu so bili najvišji predstavniki sodstva, ki so branili svojo trdnjavo, bila sta ministra za pravosodje in upravo, odvetniki in nekateri žrtve sodstva, predvsem najbolj žgočega »razumnega roka«. Od navzočih je bila najbolj napadalna sodnica Darja Novak Krajšek, ki je prekinjala sogovornike in vzvišeno poudarjala svoj prav. Kot je bilo slišati, je prav ona vzpodbujala »belo stavko« in celo grozila, da bodo sodniki nehali izdajati zaporne naloge. Kaj če bi eden onih, ki bi morali biti v priporu, napadel njo ali člane njene družine? Po mnenju navzočih višjih sodnikov je za vse zaostanke odgovorna država, ker pa se ti zaostanki vlečejo že desetletja, so torej odgovorne vse vlade, tudi nekdanja totalitarna izvršna oblast. Potemtakem še najmanj sedanja vlada, ki poskuša rešiti, kar se da. Zakaj niso že prej bili plat zvona? So varovali drug drugega? Nič niso hoteli slišati o reorganizaciji, o dolgih sodnih počitnicah pa sploh niso govorili. Med navzočimi sodnimi strokovnjaki ni bilo opaziti prav veliko razuma. So torej res glavni kamen spotike njihove plače? Zbor Slovenskega sodniškega društva 21. marca je bil najčistejša kopija prvih povojnih komunističnih mitingov. Tudi tam so bile glavne afežejeve. Niti kančka razuma ni bilo slišati niti iz ust predsednika ZZB NOB Janeza Stanovnika, ko je govoril v petek, 17. marca, ob spomeniku žrtvam fašizma v Strunjanu. Fašistično streljanje otrok leta 1921 imenuje »dogodek brez primere na svetu«. Res je, ošabni, mladi fašisti so iz vlaka streljali v gručo otrok. Kdo so bili ti otroci? Italijani, Slovenci, Hrvati? Strunjan je bil takrat v Italiji in fašizem je prišel na oblast leta 1922. Torej so ti naduti fašisti delovali iz ilegale. So starši teh otrok kar molčali ali so dogodek prijavili in so strelci bili kaznovani? Tega predsednik ZZB ni povedal. Kaj pa slovenski otroci, ki so jih ubijali, lovili in streljali kot zajce borci NOB? Mar ti otroci niso bili nedolžne žrtve in njihovo ubijanje ni bil »dogodek brez primere«? Veliko tako žrtvovanih otrok bi lahko navedli. Omenimo le Mavsarjeve. Dne 26. 12. 1942 so komunistični borci zajeli Mavsarjevo družino iz Praproč. Zvezali so jo v hlevu, jo ves dan mučili, nato pa še žive vrgli v ogenj. Zgoreli so oče Jože, mati Terezija, otroci Darko, Ciril, Marija, Peter in Stanko v starosti od 9 do 17 let. Naslednje leto so ustrelili 11-letnega Vilka, maja Dolfija, junija 1945 pa še sina Pavleta. Ustrelili so 8 Mavsarjevih otrok, le enemu se je uspelo rešiti. V Demokraciji št. 11. Lado Ambrožič piše, da je general Novljan po poboju Mavsarjeve družine za MORILCA zahteval najhujšo kazen. Zakaj za enega, saj je sodelovala cela četa? Ti morilci niso bili kaznovani, ampak nagrajani. Ni nekdanjega funkcionarja OZN Janeza Stanovnika po takih nastopih nič sram?

pravicah omenja varuhovo prizadevanje za preprečevanje zlorab otrok. Varuh se zavzema za celovito reševanje problematike, predvsem pa ukrepanje v zakonskih okvirih, ne pa za prepuščanje

pravne države v roke »ulici«, kot bi se zgodilo z javno dostopnostjo seznama pedofilov.

Nataša Kuzmič, predstavnica varuha za odnose z javnostmi, Varuh človekovih pravic RS

št. 11/65 in 66

Oster odziv ombudsmana (1)

V Demokraciji, 16. 3. 2006, se je ocenjevalcu v rubriki Politič-

Politični semafor

Razprodaja ugleda Poslanec LDS in nekdanji minister za gospodarstvo Matej Lahovnik nadaljuje s poceni razprodajo lastnega ugleda, ki ga je imel kot mlad ekonomist. To je dokazal tudi v TV-oddaji Trenja, kjer si je zaradi svojega nastopa prislužil opazko ministra Milana Zvera: »Tako mlad, pa tak demagog.« Kakor koli že, velika škoda je, da mladi ekonomist uporablja kulturnobojniške prijeme, zelo podobne prijemom predsednika LDS Jelka Kacina.

Uporni poslanec V zadnjem času vre v vrstah DeSUS, ki po navedbah poslancev noče biti samo koristna, ampak tudi upoštevanja vredna stranka. Najbolj izpostavljeni »upornik« je poslanec Vili Rezman, ki je glede na svojo dejavnost skoraj bolj poslanec opozicije kot koalicije, saj večinoma glasuje proti vladnim predlogom. Kljub temu pa Rezman zanika govorice, naj bi bili na sestanku koalicijskih strank pri predsedniku vlade, ki se ga je udeležil, disciplinirali »manj poslušne«.

S preiskavo nad zlorabe Poslanka SDS in predsednica parlamentarne komisije za raziskovanje spornih prodaj državnih deležev v podjetjih Polonca Dobrajc je pozvala upravi KAD in SOD, da s svojega gradiva umakneta oznako »strogo zaupno«. S tem bo dobila komisija zeleno luč za pregled prodaje deležev obeh družb v desetih podjetjih. Preiskava pa ne diši tranzicijski levici, saj bi utegnil priti na dan marsikateri greh iz preteklosti.

Obliž na rane

Pretekli teden je revija Podjetnik razglasila podjetnika leta. Komisija, ki jo vodi Bogomir Kovač (LDS), je izbrala Miloša Urbanijo, lastnika in direktorja družbe Ultra. Ultra je danes mednarodno visokotehnološko podjetje, njegov glavni strateg pa je Urbanija. V obrazložitvi namena nagrade je zapisano, da ideja priznanja ves čas ostaja enaka: počastiti najboljše podjetnike, kajti oni so znanilci nove dobe. Jože Vilfan, lastnik revije Podjetnik, je spomnil na nov simbol priznanja, to je na stilizirano Kolumbovo jajce, ki temelji na legendi, po kateri naj bi bil Kolumb uporabil besede »samo spomniti se je treba«. Te naj bi bile tudi sporočilo o pomenu intelektualne lastnine za današnjo dobo. Do tod vse lepo in prav, pozabil je dodati, da je bila Ultra ustanovljena kot politično podjetje za lastne potrebe in potrebe LDS in je več kot desetletje sodelovala izključno z državnimi podjetji, pri tem

pa dosegla tudi večkratnike normalnih prodajnih cen. Na državnoborski razpravi pred dvema letoma o korupciji in klientelizmu je bilo slišati veliko dvomov tudi o t. i. lastni intelektualni lastnini. Tako poslovati zares ni bilo težko. Škoda, ker so s tem razvrednotili nekatere prodorne podjetnike, nagrajene v preteklih letih. V. K.

NAROČILNICA

NAROČILO (označite z x):

☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	6.200,00 SIT / 25,87 EUR
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Albert Svetina: Od osvobodilnega boja do banditizma	6.700,00 SIT / 27,95 EUR
☐ Janez Janša: Okopi	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Janez Janša: Premiki	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	4.990,00 SIT / 20,82 EUR
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	8.500,00 SIT / 35,46 EUR
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	5.500,00 SIT / 22,95 EUR
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	3.906,00 SIT / 16,29 EUR
☐ Vasja Klavora: Predel 1809	6.727,00 SIT / 28,07 EUR
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	5.500,00 SIT / 22,95 EUR
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	6.510,00 SIT / 27,16 EUR
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	10.850,00 SIT / 45,27 EUR
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	4.991,00 SIT / 20,82 EUR
☐ Jože Dežman: S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	6.510,00 SIT / 27,16 EUR
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	5.300,00 SIT / 22,11 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	1.085,00 SIT / 4,52 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	1.085,00 SIT / 4,52 EUR
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora	4.449,00 SIT / 18,56 EUR
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918	6.696,00 SIT / 27,94 EUR
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	4.232,00 SIT / 17,65 EUR
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	3.840,00 SIT / 16,02 EUR
☐ Vasja Klavora: Koraki skozi meglo	6.460,00 SIT / 26,95 EUR
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	4.400,00 SIT / 18,36 EUR
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	3.000,00 SIT / 12,51 EUR
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	2.500,00 SIT / 10,43 EUR
☐ Jože Zemljič: Življenje je večna borba	2.000,00 SIT / 8,34 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**
ali na faks 01 43 45 462.

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

*Obvestilo potrošnikom:
Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.*

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"

3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"

4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" + knjiga (po onašem izboru)

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- mesečno* 4 x letno (9% popust) 2 x letno (10% popust) 1 x letno (20% popust)

* Če želite uveljaviti 8% mesečni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- upokojenec, invalid, brezposeln, študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____

Luciano

Tatjana

VSE TE ČAKA.

Naročniško prodajna akcija Penzion plus

Vsi upokojeni ali starejši od 60 let lahko izberete prijazen **Samsung X200** z izpisom velikih številkih na zaslonu ali **Sony Ericsson K300i** z možnostjo snemanja videoposnetkov. Na naročniško razmerje Penzion plus lahko **vežete do štiri družinske bonuse** in si tako zagotovite do **400 SIT popusta pri mesečni naročnini**.

To razmerje lahko sklenejo tudi polnoletni prejemniki invalidskega nadomestila (na odločbi SPIZ oziroma zadnjem odrezku SPIZ je šifra 01 ali 09).

* Ceni vključujeta DDV. Akcija traja do odprodaje zalog. Pogoj: sklenitev/podaljšanje naročniškega razmerja Penzion plus za **12 mesecev**. Velja za vse, ki nimate veljavnih aneksov, podpisanih pred 5. 2. 2005, oziroma nimate veljavnega aneksa GSM št. 8/2005.

Samsung X200
4.900 SIT*

Sony Ericsson K300i
9.900 SIT*

+ dežnik za dva

ŽIVLJENJE NISO LE BESEDE

WWW.MOBITEL.SI